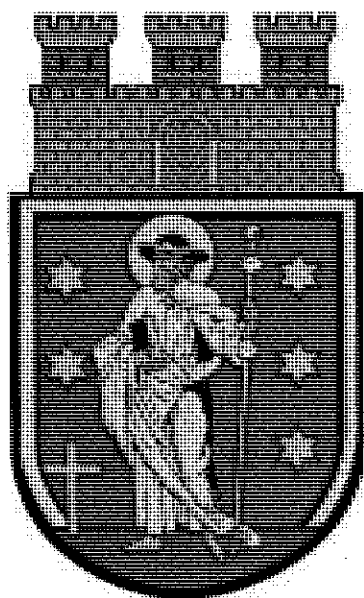
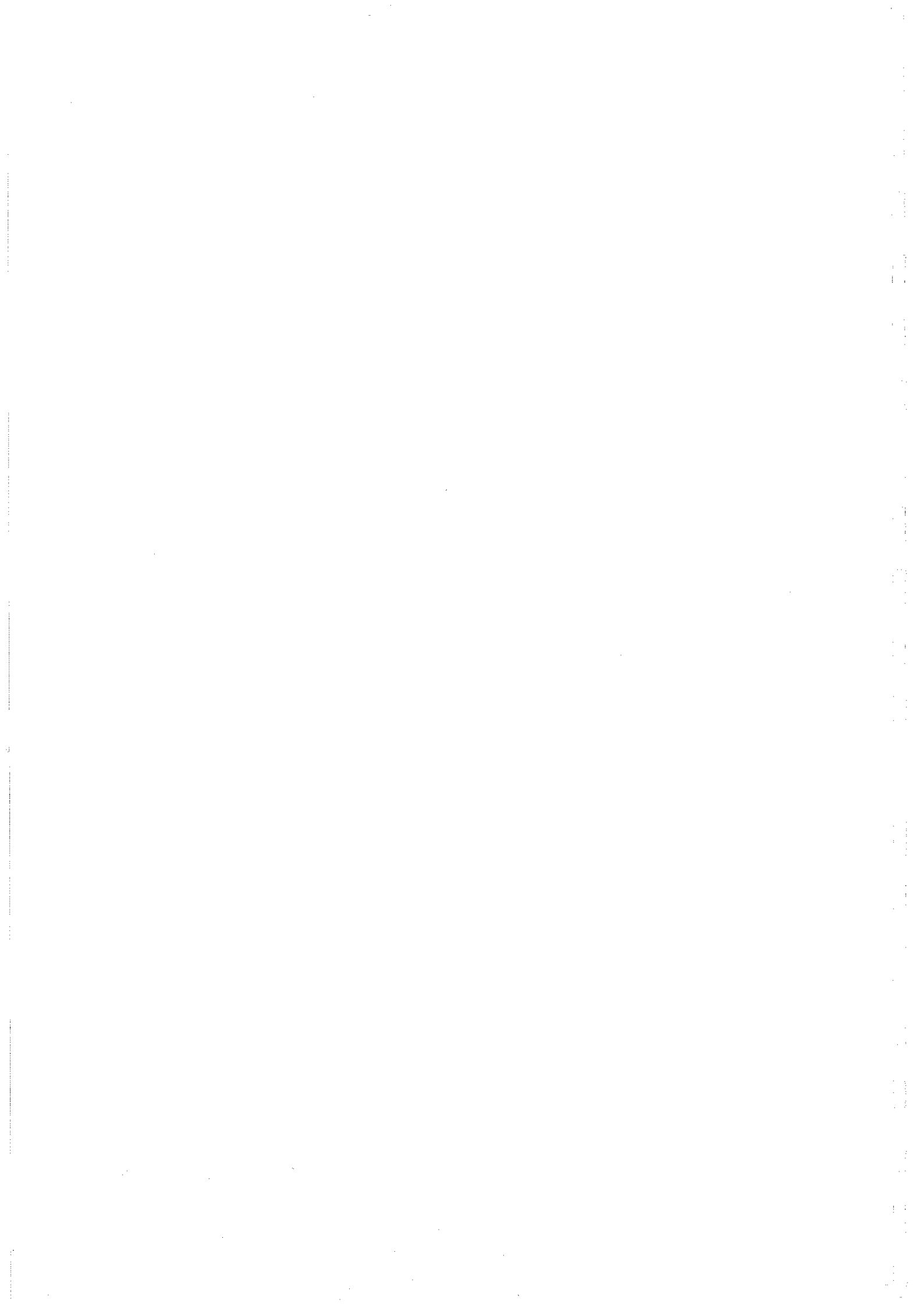

**Założenia do planu zaopatrzenia
Miasta i Gminy Pakość
w ciepło, energię elektryczną i paliwa
gazowe**

na lata 2012 – 2027

Pakość, wrzesień 2012

Wykonawca i autor opracowania:

HENKE Consulting

Adres

Izabelin 50
62-510 Konin
Tel/fax: 63 247 08 31
kom.604 62 10 76

Podziękowania:

Wszystkim uczestnikom procesu tworzenia Projektu założeń do planu zaopatrzenia miasta i gminy Pakość w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe za udostępnione dane, złożone wnioski i cenne uwagi składamy serdeczne podziękowania.

Autorzy opracowania

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	3
1.	<i>Założenia polityki energetycznej Polski do 2030 r.</i>	3
1.1.	Uwarunkowania.....	3
1.2.	Podstawowe kierunki polityki energetycznej.....	3
2.	<i>Podstawa prawna</i>	13
3.	<i>Program ochrony środowiska dla gminy Pakość</i>	14
3.1.	Stan powietrza atmosferycznego.....	14
II.	Charakterystyka Gminy Pakość	17
1.	<i>Położenie i ludność miasta i gminy Pakość</i>	17
1.1.	Położenie.....	17
1.2.	Ludność.....	17
1.3.	Warunki i jakość życia mieszkańców.....	18
2.	<i>Środowisko przyrodnicze</i>	19
3.	<i>Gospodarka i rolnictwo</i>	21
3.1.	Działalność gospodarcza.....	21
3.2.	Rolnictwo.....	23
3.3.	Warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego.....	23
4.	<i>Zaopatrzenie w ciepło</i>	25
4.1.	Systemy ogrzewania zbiorowego.....	25
4.2.	Istniejąca infrastruktura wytwórcza, przesyłowa i odbiorcza podłączona do kotłowni miejskiej przy ul Jankowskiej 37 w Pakości.....	26
4.3.	Wielorodzinne budynki mieszkalne ogrzewane z własnych kotłowni lokalnych.....	30
4.4.	Ogrzewanie indywidualne.....	31
5.	<i>Infrastruktura techniczna</i>	34
III.	Ocena stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	51
1.	<i>Badanie ankietowe</i>	51
1.1.	Opis badania ankietowego w 2011 r.....	51
1.2.	Treść ankiet.....	51
1.3.	Opracowanie badań ankietowych mieszkańców z 2011 r.....	54
1.4.	Opracowanie badania ankietowego przeprowadzonego u sołtysów.....	57
2.	<i>Aktualne zapotrzebowanie na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną do celów mieszkaniowych i ocena przewidywanych zmian</i>	59
2.1.	Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków mieszkalnych.....	59
2.2.	Zapotrzebowanie na gaz płynny propan – butan do kuchni gazowych i piecyków.....	63
2.3.	Zapotrzebowanie mieszkań na energię elektryczną.....	63
2.4.	Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną w zasobach mieszkaniowych.....	64
3.	<i>Aktualne zapotrzebowanie na ciepło i paliwa gazowe do ogrzewania budynków użyteczności publicznej oraz zapotrzebowanie na energię elektryczną i ocena przewidywanych zmian</i>	75
3.1.	Zapotrzebowanie na ciepło i energię elektryczną.....	75
3.2.	Przewidywane zmiany w zapotrzebowaniu na ciepło i energię elektryczną.....	80
4.	<i>Potrzeby komunalne gminy w zakresie energii elektrycznej i ocena przewidywanych zmian</i>	82
4.1.	Zużycie energii elektrycznej.....	82
4.2.	Przewidywane zmiany w zużyciu energii elektrycznej.....	83
5.	<i>Aktualne zapotrzebowanie na ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe przez podmioty gospodarcze i ocena przewidywanych zmian</i>	84

5.1.	Zapotrzebowanie na ciepło energii elektryczną i paliwa gazowe	84
5.2.	Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną 86	
6.	<i>Zestawienie aktualnego zapotrzebowania w gminie na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną i ocena przewidywanych zmian</i>	88
IV.	Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych...	91
1.	<i>Wytyczne dla przedsięwzięć na poziomie krajowym</i>	91
1.1.	Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej.....	92
1.2.	Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.....	92
1.3.	Działania na rzecz rozwoju wykorzystania OZE.....	93
1.4.	Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych na poziomie lokalnym	94
V.	Możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii	100
1.	<i>Polityka i podstawy możliwości wykorzystania nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii</i>	100
2.	<i>Nadwyżki i lokalne zasoby paliw i energii oraz możliwości ich wykorzystania</i>	102
2.1.	Hydroenergia	102
2.2.	Energia wiatru.....	104
2.3.	Energia słoneczna do produkcji ciepła	111
2.4.	Energia słoneczna do produkcji energii elektrycznej.....	115
2.5.	Energia geotermalna.	116
2.6.	Pompy ciepła	118
2.7.	Energia z biomasy.....	119
2.8.	Biogaz.....	131
2.9.	Skojarzone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej	133
VI.	Zakres współpracy z innymi gminami	135
VII.	Możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej	137
1.	<i>Główne cele polityki energetycznej</i>	137
2.	<i>Zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej</i>	138
VIII.	Podsumowanie	141
IX.	Spisy	143
1.	<i>Spis tabel</i>	143
2.	<i>Spis ilustracji</i>	144
X.	Literatura	145

I. WSTĘP

1. Założenia polityki energetycznej Polski do 2030 r.

1.1. Uwarunkowania

Polski sektor energetyczny stoi obecnie przed poważnymi wyzwaniami. Wysokie zapotrzebowanie na energię, nieadekwatny poziom rozwoju infrastruktury wytwórczej i transportowej paliw i energii, znaczne uzależnienie od zewnętrznych dostaw gazu ziemnego i niemal pełne od zewnętrznych dostaw ropy naftowej oraz zobowiązania w zakresie ochrony środowiska, w tym dotyczące klimatu, powodują konieczność podjęcia zdecydowanych działań zapobiegających pogorszeniu się sytuacji odbiorców paliw i energii.

Jednocześnie w ostatnich latach w gospodarce światowej wystąpił szereg niekorzystnych zjawisk. Istotne wahania cen surowców energetycznych, rosnące zapotrzebowanie na energię ze strony krajów rozwijających się, poważne awarie systemów energetycznych oraz wzrastające zanieczyszczenie środowiska wymagają nowego podejścia do prowadzenia polityki energetycznej.

W ramach zobowiązań ekologicznych Unia Europejska wyznaczyła na 2020 rok cele ilościowe, tzw. „3x20 %”, tj.: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do roku 1990, zmniejszenie zużycia energii o 20 % w porównaniu z prognozami dla UE na 2020 r., zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20 % całkowitego zużycia energii w UE, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w transporcie do 10 %. w grudniu 2008 roku został przyjęty przez UE pakiet klimatyczno-energetyczny, w którym zawarte są konkretne narzędzia prawne realizacji ww. celów. Polityka energetyczna poprzez działania inicjowane na szczeblu krajowym wpisuje się w realizację celów polityki energetycznej określonych na poziomie Wspólnoty.

1.2. Podstawowe kierunki polityki energetycznej.

Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, czynnie uczestniczy w tworzeniu wspólnotowej polityki energetycznej, a także dokonuje implementacji jej głównych celów w specyficznych warunkach krajowych, biorąc pod uwagę ochronę interesów odbiorców, posiadane zasoby energetyczne oraz uwarunkowania technologiczne wytwarzania i przesyłu energii.

W związku z powyższym, podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Przyjęte kierunki polityki energetycznej są w znacznym stopniu współzależne.

Poprawa efektywności energetycznej

Poprawa efektywności energetycznej jest jednym z priorytetów unijnej polityki energetycznej z wyznaczonym do roku 2020 celem zmniejszenia zużycia energii o 20 % w stosunku do scenariusza "business as usual". Polska dokonała dużego postępu w tej dziedzinie. Energochłonność PKB w ciągu ostatnich 10 lat spadła o 30 %, jednakże w dalszym ciągu efektywność polskiej gospodarki, liczona jako PKB (wg kursu euro) na jednostkę energii, jest dwa razy niższa od średniej europejskiej. rozwój gospodarczy, będący wynikiem stosowania nowych technologii, wskazuje na znaczny wzrost zużycia energii elektrycznej przy relatywnym spadku innych form energii.

Kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów. w związku z tym, zostaną podjęte wszystkie możliwe działania przyczyniające się do wzrostu efektywności energetycznej.

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze to:

- Dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.
- Szczegółowymi celami w tym obszarze są:
- Zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,
- Dwukrotny wzrost do roku 2020 produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- Zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyłach i dystrybucji, poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- Wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- Zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

Przez bezpieczeństwo dostaw paliw i energii rozumie się zapewnienie stabilnych dostaw paliw i energii na poziomie gwarantującym zaspokojenie potrzeb krajowych i po akceptowanych przez gospodarkę i społeczeństwo cenach, przy założeniu optymalnego wykorzystania krajowych zasobów surowców energetycznych oraz poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw ropy naftowej, paliw ciekłych i gazowych.

Węgiel

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Polityka energetyczna państwa zakłada wykorzystanie węgla jako głównego paliwa dla elektroenergetyki w celu zagwarantowania odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez zaspokojenie krajowego
- zapotrzebowania na węgiel, zagwarantowanie stabilnych dostaw do odbiorców i wymaganych parametrów jakościowych,
- Wykorzystanie węgla przy zastosowaniu sprawnych i niskoemisyjnych technologii, w tym zgazowania węgla oraz przerobu na paliwa ciekłe lub gazowe,
- Wykorzystanie nowoczesnych technologii w sektorze górnictwa węgla dla zwiększenia konkurencyjności, bezpieczeństwa pracy, ochrony środowiska oraz stworzenia podstaw pod rozwój technologiczny i naukowy,
- Maksymalne zagospodarowanie metanu uwalnianego przy eksploatacji węgla w kopalniach.

Gaz

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Zwiększenie przez polskie przedsiębiorstwa zasobów gazu ziemnego pozostających w ich dyspozycji,
- Zwiększenie możliwości wydobywczych gazu ziemnego na terytorium Polski,
- Zapewnienie alternatywnych źródeł i kierunków dostaw gazu do Polski,
- Rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego,
- Zwiększenie pojemności magazynowych gazu ziemnego,
- Pozyskanie przez polskie przedsiębiorstwa dostępu do złóż gazu ziemnego poza granicami kraju,
- Pozyskanie gazu z wykorzystaniem technologii zgazowania węgla,
- Gospodarcze wykorzystanie metanu, poprzez eksploatację z naziemnych odwiertów powierzchniowych.

Ropa naftowa i paliwa płynne

Światowy rynek ropy naftowej i paliw płynnych jest rynkiem konkurencyjnym. w przypadku Polski istnieje jednak zagrożenie bezpieczeństwa dostaw ropy naftowej, a także monopolistycznego kształtowania jej ceny, co związane jest z ogromną dominacją rynku przez dostawy z jednego kierunku. Aby uniknąć takiej sytuacji, należy zwiększyć stopień dywersyfikacji dostaw (istotne jest nie tylko zwiększenie liczby dostawców, ale również wyeliminowanie sytuacji, w której ropa pochodzi z jednego obszaru, a jej przesył jest kontrolowany przez jeden podmiot).

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprzez:

- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych,

- budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Dywersyfikacja dostaw ropy naftowej do Polski z innych regionów świata, m.in. poprzez budowę infrastruktury przesyłowej dla ropy naftowej z regionu Morza Kaspijskiego,
- Rozbudowa infrastruktury przesyłowej i przeładunkowej dla ropy naftowej i produktów ropopochodnych,
- Rozbudowa i budowa magazynów na ropę naftową i paliwa płynne (magazyny kawernowe, bazy przeładunkowo-magazynowe),
- Uzyskanie przez polskich przedsiębiorców dostępu do złóż ropy naftowej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- Zwiększenie ilości ropy przesyłanej tranzytem przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Zwiększenie poziomu konkurencji w sektorze, celem minimalizowania negatywnych skutków dla gospodarki, wynikających z istotnych zmian cen surowców na rynkach światowych,
- Utrzymanie udziałów Skarbu Państwa w kluczowych spółkach sektora, a także w spółkach infrastrukturalnych,
- Ograniczenie ryzyka wrogiego przejęcia podmiotów zajmujących się przerobem ropy naftowej, świadczących usługi w zakresie przesyłu i magazynowania ropy naftowej oraz produktów naftowych,
- Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów paliw drogą morską.

Wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Budowa nowych mocy w celu zrównoważenia krajowego popytu na energię elektryczną i utrzymania nadwyżki dostępnej operacyjnie w szczycie mocy osiągalnej krajowych konwencjonalnych i jądrowych źródeł wytwórczych na poziomie minimum 15 % maksymalnego krajowego zapotrzebowania na moc elektryczną,
- Budowa interwencyjnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej, wymaganych ze względu na bezpieczeństwo pracy systemu elektroenergetycznego,
- Rozbudowa krajowego systemu przesyłowego umożliwiająca zrównoważony wzrost gospodarczy kraju, jego poszczególnych regionów oraz zapewniająca niezawodne dostawy energii elektrycznej (w szczególności zamknięcie pierścienia 400kV oraz pierścieni wokół głównych miast Polski), jak również odbiór energii elektrycznej z obszarów o dużym nasyceniu planowanych i nowobudowanych jednostek wytwórczych, ze szczególnym uwzględnieniem farm wiatrowych,

- Rozwój połączeń transgranicznych skoordynowany z rozbudową krajowego systemu przesyłowego i z rozbudową systemów krajów sąsiednich, pozwalający na wymianę co najmniej 15 % energii elektrycznej zużywanej w kraju do roku 2015, 20 % do roku 2020 oraz 25 % do roku 2030,
- Modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnych, pozwalająca na poprawę niezawodności zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii,
- Modernizacja sieci przesyłowych i sieci dystrybucyjnych, pozwalająca obniżyć do 2030 roku czas awaryjnych przerw w dostawach do 50 % czasu trwania przerw w roku 2005,
- Dążenie do zastąpienia do roku 2030 ciepłowni zasilających scentralizowane systemy ciepłownicze polskich miast źródłami kogeneracyjnymi.

Wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Budowa nowych mocy w celu zrównoważenia krajowego popytu na energię elektryczną i utrzymania nadwyżki dostępnej operacyjnie w szczycie mocy osiągalnej krajowych konwencjonalnych i jądrowych źródeł wytwórczych na poziomie minimum 15 % maksymalnego krajowego zapotrzebowania na moc elektryczną,
- Budowa interwencyjnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej, wymaganych ze względu na bezpieczeństwo pracy systemu elektroenergetycznego,
- Rozbudowa krajowego systemu przesyłowego umożliwiająca zrównoważony wzrost gospodarczy kraju, jego poszczególnych regionów oraz zapewniająca niezawodne dostawy energii elektrycznej (w szczególności zamknięcie pierścienia 400kV oraz pierścieni wokół głównych miast Polski), jak również odbiór energii elektrycznej z obszarów o dużym nasyceniu planowanych i nowobudowanych jednostek wytwórczych, ze szczególnym uwzględnieniem farm wiatrowych,
- Rozwój połączeń transgranicznych skoordynowany z rozbudową krajowego systemu przesyłowego i z rozbudową systemów krajów sąsiednich, pozwalający na wymianę co najmniej 15 % energii elektrycznej zużywanej w kraju do roku 2015, 20 % do roku 2020 oraz 25 % do roku 2030,
- Modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnych, pozwalająca na poprawę niezawodności zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii,
- Modernizacja sieci przesyłowych i sieci dystrybucyjnych, pozwalająca obniżyć do 2030 roku czas awaryjnych przerw w dostawach do 50 % czasu trwania przerw w roku 2005,
- Dążenie do zastąpienia do roku 2030 ciepłowni zasilających scentralizowane systemy ciepłownicze polskich miast źródłami kogeneracyjnymi. Dla realizacji powyższych celów zostaną podjęte działania obejmujące:

- Nałożenie na operatorów systemu przesyłowego oraz systemów dystrybucyjnych obowiązku wskazywania w opracowanych planach rozwoju sieci przesyłowej i dystrybucyjnej preferowanych lokalizacji nowych mocy wytwórczych oraz kosztów ich przyłączenia. Plany te będą opracowywane i publikowane co trzy lata,
- Działania legislacyjne, mające na celu likwidację barier inwestycyjnych, w szczególności w zakresie inwestycji liniowych,
- Wprowadzenie przez operatora sieci przesyłowej wieloletnich kontraktów na regulacyjne usługi systemowe w zakresie rezerwy interwencyjnej i odbudowy zasilania krajowego systemu elektroenergetycznego,
- Ogłoszenie przez operatora systemu przesyłowego przetargów na moce interwencyjne niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa pracy systemu elektroenergetycznego,
- Odtworzenie i wzmocnienie istniejących oraz budowa nowych linii elektroenergetycznych, w szczególności umożliwiających wymianę transgraniczną energii z krajami sąsiednimi,
- Ustalenie metodologii wyznaczania wysokości zwrotu z zainwestowanego kapitału, jako elementu kosztu uzasadnionego w taryfach przesyłowych i dystrybucyjnych dla inwestycji w infrastrukturę sieciową,
- Wprowadzenie zmian do Prawa energetycznego w zakresie zdefiniowania odpowiedzialności organów samorządowych za przygotowanie lokalnych założeń do planów i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
- Przeniesienie do właściwości Ministra Gospodarki nadzoru właścicielskiego nad operatorem systemu przesyłowego energii elektrycznej (PSE Operator S.A.),
- Utrzymanie przez Skarb Państwa większościowego pakietu akcji w PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. oraz kontrolnego, na poziomie pozwalającym zachować władztwo korporacyjne Skarbu Państwa, pakietu akcji w spółce Tauron Polska Energia S.A.,
- Wprowadzenie elementu jakościowego do taryf przesyłowych i dystrybucyjnych przysługującego operatorom systemu przesyłowego oraz systemów dystrybucyjnych za obniżenie wskaźników awaryjności i utrzymywanie ich na poziomach określonych przez Prezesa URE dla danego typu sieci,
- Zmiana mechanizmów regulacji poprzez wprowadzenie metod kształtowania cen ciepła z zastosowaniem cen referencyjnych oraz bodźców do optymalizacji kosztów zaopatrzenia w ciepło,
- Preferowanie skojarzonego wytwarzania energii jako technologii zalecanej przy budowie nowych mocy wytwórczych.

Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

Bezpieczeństwo energetyczne Polski wymaga zapewnienia dostaw odpowiedniej ilości energii elektrycznej po rozsądnych cenach przy równoczesnym zachowaniu wymagań ochrony środowiska. Ochrona klimatu wraz z przyjętym przez UE pakietem klimatyczno-energetycznym powoduje konieczność przestawienia produkcji energii na technologie o niskiej emisji CO₂. w istniejącej sytuacji szczególnego znaczenia nabrało wykorzystywanie wszelkich dostępnych technologii z równoległym podnoszeniem poziomu bezpieczeństwa energetycznego i obniżaniem emisji zanieczyszczeń przy zachowaniu efektywności ekonomicznej.

Wobec obecnych trendów europejskiej polityki energetycznej, jednym z najbardziej pożądanых źródeł stała się energetyka jądrowa, która oprócz braku emisji CO₂ zapewnia również niezależność od typowych kierunków pozyskiwania surowców energetycznych. Rada

Ministrów, uchwałą z 13 stycznia 2009 roku, zobowiązała wszystkich uczestników procesu do podjęcia intensywnych działań w celu przygotowania warunków do wdrożenia programu polskiej energetyki jądrowej w zgodzie z wymogami i zaleceniami sprecyzowanymi w dokumentach Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej. Dotrzymanie zakładanego terminu uruchomienia pierwszej elektrowni jądrowej do 2020 roku wymaga zapewnienia szerokiego udziału organów państwa i zaangażowania środków budżetowych, posiadania wykwalifikowanej kadry i sprawnych instytucji zarówno w fazie przygotowawczej do podjęcia ostatecznej decyzji o realizacji programu rozwoju energetyki jądrowej, jak i w fazie przygotowań do przetargu.

Prace przygotowawcze związane z wprowadzeniem energetyki jądrowej w Polsce będą obejmowały w szczególności szerokie konsultacje społeczne oraz zidentyfikowanie i minimalizację potencjalnych zagrożeń.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest:

- przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

Celami szczegółowymi w tym obszarze są:

- Dostosowanie systemu prawnego dla sprawnego przeprowadzenia procesu rozwoju energetyki jądrowej w Polsce,
- Wykształcenie kadr dla energetyki jądrowej,
- Informacja i edukacja społeczna na temat energetyki jądrowej,
- Wybór lokalizacji dla pierwszych elektrowni jądrowych,
- Wybór lokalizacji i wybudowanie składowiska odpadów promieniotwórczych nisko i średnio aktywnych,
- Wzmocnienie kadr dla energetyki jądrowej i bezpieczeństwa radiacyjnego,
- Utworzenie zaplecza badawczego dla programu polskiej energetyki jądrowej na bazie istniejących instytutów badawczych,
- Przygotowanie rozwiązań cyklu paliwowego zapewniających Polsce trwałą i bezpieczny dostęp do paliwa jądrowego, recyklingu wypalonego paliwa i składowania wysoko aktywnych odpadów promieniotwórczych,

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

Rozwój energetyki odnawialnej ma istotne znaczenie dla realizacji podstawowych celów polityki energetycznej. Zwiększenie wykorzystania tych źródeł niesie za sobą większy stopień uniezależnienia się od dostaw energii z importu. Promowanie wykorzystania OZE pozwala na zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. Energetyka odnawialna to zwykle niewielkie jednostki wytwórcze

zlokalizowane blisko odbiorcy, co pozwala na podniesienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat przesyłowych. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych cechuje się niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne. rozwój energetyki odnawialnej przyczynia się również do rozwoju słabiej rozwiniętych regionów, bogatych w zasoby energii odnawialnej.

Wspierane będzie zrównoważone wykorzystanie poszczególnych rodzajów energii ze źródeł odnawialnych. w zakresie wykorzystania biomasy szczególnie preferowane będą rozwiązania najbardziej efektywne energetycznie, m.in. z zastosowaniem różnych technik jej zgazowania i przetwarzania na paliwa ciekłe, w szczególności biopaliwa II generacji. Niezwykle istotne będzie wykorzystanie biogazu pochodzącego z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i innych odpadów. Docelowo zakłada się wykorzystanie biomasy przez generację rozproszoną. w zakresie energetyki wiatrowej, przewiduje się jej rozwój zarówno na lądzie jak i na morzu. Istotny również będzie wzrost wykorzystania energetyki wodnej, zarówno małej skali jak i większych instalacji, które nie oddziałują w znaczący sposób na środowisko. Wzrost wykorzystania energii geotermalnej planowany jest poprzez użycie pomp ciepła i bezpośrednie wykorzystanie wód termalnych. w znacznie większym niż dotychczas stopniu zakłada się wykorzystanie energii promieniowania słonecznego za pośrednictwem kolektorów słonecznych oraz innowacyjnych technologii fotowoltaicznych.

Wobec oczekiwanego dynamicznego rozwoju OZE istotnym staje się stosowanie rozwiązań, w szczególności przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii, które zapewnią stabilność pracy systemu elektroenergetycznego.

Główne cele polityki energetycznej w obszarze OZE obejmują:

- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15 % w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa.
- Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

Konkurencyjne rynki paliw i energii przyczyniają się do zmniejszenia kosztów wytwarzania, a zatem ograniczenia wzrostu cen paliw i energii.

Detaliczny rynek paliw płynnych można w znacznym stopniu uznać za konkurencyjny, pomimo dostawy na rynek ropy naftowej głównie z jednego kierunku, ponieważ znaczne zdolności rozładunkowe portu w Gdańsku i możliwości przesyłowe

pomiędzy tym portem, a główną rafinerią w Płocku, pozwalają na pewne uniezależnienie od importu rurociągiem „Przyjaźń”. Dwie główne firmy działające na rynku paliw zmieniają ceny w zależności od kosztów zakupu.

W znacznym zakresie działa również rynek węgla, pomimo konsolidacji kopalń. Możliwość importu węgla zarówno drogą morską, jak i lądową tworzy warunki do ustalania rynkowych cen tego paliwa. Część kopalń węgla kamiennego i brunatnego działa w grupach kapitałowych wraz z elektrowniami. w praktyce jednak możliwość ustalania rynkowych cen tego paliwa jest zaburzona kosztami transportu spoza i na terenie kraju.

Rynek gazu, pomimo wprowadzenia struktur wymaganych przez dyrektywę 2003/55/WE⁴, tj. wydzielenia i wyznaczenia przez Prezesa URE operatora systemu przesyłowego oraz operatorów systemów dystrybucyjnych gazowych, a także wyznaczenia pod koniec 2008 r. operatora systemu magazynowania paliw gazowych, nadal jest silnie zmonopolizowany. Dostęp nowych podmiotów do rynku jest utrudniony. Ponadto blisko 70 % zapotrzebowania krajowego na gaz ziemny pokrywane jest z jednego kierunku dostaw, co wpływa zarówno na brak dywersyfikacji dostaw, jak też na możliwość konkurencji cenowej pomiędzy dostawcami gazu.

W znacznie większym stopniu zasady rynkowe zostały wdrożone w elektroenergetyce. Zgodnie z dyrektywą 2003/54/WE⁵ nastąpiło wydzielenie operatorów systemów, odpowiednio operatora systemu przesyłowego oraz operatorów systemów dystrybucyjnych. Zlikwidowano kontrakty długoterminowe ograniczające zakres rynku, zniesiono obowiązek przedkładania do zatwierdzenia przez Prezesa URE taryf na energię elektryczną dla odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi. Jednakże pomimo wprowadzonych wielu zmian, rynek nie działa w pełni prawidłowo. Istniejące platformy obrotu, tj. giełda energii i platformy internetowe mają bardzo mały obrót. Niewielu odbiorców zdecydowało się na zmianę sprzedawcy energii elektrycznej ze względu na istniejące bariery, głównie ekonomiczne, techniczne i organizacyjne.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Zwiększenie dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych oraz dostawców, dróg przesyłu oraz metod transportu, w tym również poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
- Zniesienie barier przy zmianie sprzedawcy energii elektrycznej i gazu,
- Rozwój mechanizmów konkurencji jako głównego środka do racjonalizacji cen energii,
- Regulacja rynków paliw i energii w obszarach noszących cechy monopolu naturalnego w sposób zapewniający równowagę interesów wszystkich uczestników tych rynków,
- Ograniczanie regulacji tam, gdzie funkcjonuje i rozwija się rynek konkurencyjny,
- Udział w budowie regionalnego rynku energii elektrycznej, w szczególności umożliwienie wymiany międzynarodowej,

- Wdrożenie efektywnego mechanizmu bilansowania energii elektrycznej wspierającego bezpieczeństwo dostaw energii, handel na rynkach terminowych i rynkach dnia bieżącego, oraz identyfikacji i alokacji indywidualnych kosztów dostaw energii,
- Stworzenie płynnego rynku spot i rynku kontraktów terminowych energii elektrycznej,
- Wprowadzenie rynkowych metod kształtowania cen ciepła.

Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

Cele w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko

Głównymi celami polityki energetycznej w tym obszarze są:

- Ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Najważniejszymi elementami polityki energetycznej realizowanymi **na szczeblu regionalnym i lokalnym** powinny być:

- dążenie do oszczędności paliw i energii w sektorze publicznym poprzez realizację działań określonych w *Krajowym Planie Działań na rzecz efektywności energetycznej*;
- maksymalizacja wykorzystania istniejącego lokalnie potencjału energetyki odnawialnej, zarówno do produkcji energii elektrycznej, ciepła, chłodu, produkcji skojarzonej, jak również do wytwarzania biopaliw ciekłych i biogazu;
- zwiększenie wykorzystania technologii wysokosprawnego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej w układach skojarzonych, jako korzystnej alternatywy dla zasilania systemów ciepłowniczych i dużych obiektów w energię;
- rozwój scentralizowanych lokalnie systemów ciepłowniczych, który umożliwia osiągnięcie poprawy efektywności i parametrów ekologicznych procesu zaopatrzenia w ciepło oraz podniesienia lokalnego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- modernizacja i dostosowanie do aktualnych potrzeb odbiorców sieci dystrybucji energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem modernizacji sieci wiejskich i sieci zasilających tereny charakteryzujące się niskim poborem energii;
- rozbudowa sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego na terenach słabo zgazyfikowanych, w szczególności terenach północno-wschodniej Polski;
- wspieranie realizacji w obszarze gmin inwestycji infrastrukturalnych o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego i rozwoju kraju, w tym przede wszystkim budowy sieci przesyłowych (elektroenergetycznych, gazowniczych, ropy naftowej i paliw płynnych), infrastruktury magazynowej, kopalni surowców energetycznych oraz dużych elektrowni systemowych.

2. Podstawa prawna

Podstawowym aktem prawnym, który służy do opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe jest:

- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. **Prawo energetyczne** (Dz. U. nr 54 z 1997, pozycja 348), która narzuca obowiązek opracowania w/w projektu wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi.

Zgodnie ze zmianą ustawy — Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw Dz. u z 2011 r. nr 21 poz. 104. w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. — Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm) wprowadzono następujące zapisy:

Gmina realizuje opracowanie projektu założeń zgodnie z:

- 1) *miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu –z kierunkami rozwoju gminy zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;*
- 2) *odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. –Prawo ochrony środowiska ”;*
zgodnie z art. 19 ust. 2 projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy, co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje, co najmniej raz na 3 lata.”;

Ogólny zakres, jaki powinien zawierać Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe określony jest w Art. 19 prawa energetycznego i obejmuje cztery punkty:

- 1) Ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
- 2) Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych;
- 3) Możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych. Możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej;
- 4) Zakres współpracy z innymi gminami.

Do pozostałych podstawowych aktów prawnych, które służy do opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe należą:

- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o *samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2001 nr.142 poz.1591. wraz z późniejszymi zmianami)
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2003, nr 80, pozycja 717 z późniejszymi zmianami)
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. nr 94 z 2011 r. wraz z późniejszymi zmianami)

Dodatkowo z opracowaniem Projektu związany jest szereg aktów prawnym do których zaliczyć należy przede wszystkim:

- ustawę o zmianie ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa z dnia 24 lipca 1998r. (Dz. U. nr 106 poz. 668 z późniejszymi zmianami)
- ustawę o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie konsumentów z dnia 24 lutego 1990r. (tekst jednolity Dz. U. z 1997r. nr 49, poz. 318 z późniejszymi zmianami)
- Polityka energetyczna Polski do 2030r.
- Strategia rozwoju Energetyki Odnawialnej – dokument rządowy z 8 września 2000 r.

Podczas prac nad Projektem założeń do planu zaopatrzenia miasta i gminy Pakość w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wykorzystano również szereg dokumentów i opracowań gminy takich jak:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pakość
- Program ochrony środowiska (w tym program ochrony powietrza) i Plan gospodarki odpadami miasta i gminy Pakość
- Strategia rozwoju Miasta i Gminy Pakość
- Plan rozwoju Lokalnego miasta i gminy Pakość

Przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców i firm z terenu gminy, a także nawiązano współpracę z gminami ościennymi. Bardzo ważnym elementem są również plany rozwoju w zakresie zaspokajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe, energię elektryczną i ciepło oraz sugestie ze strony Pomorskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy.

3. Program ochrony środowiska dla gminy Pakość

3.1. Stan powietrza atmosferycznego

Przeprowadzony monitoring jakości powietrza we wszystkich powiatach w województwie kujawsko-pomorskim za 2006 rok wykazał przedstawione poniżej wyniki.

Dwutlenek siarki: rejonami najwyższych stężeń okazały się centra największych miast: Bydgoszczy, Torunia i Włocławka oraz otoczenie zakładów przemysłowych IZCh Soda Mątwy i Lafarge –Cement Polska S.A. (stacja pomiarowa Sadłogoszcz). Dwutlenek azotu: najwyższe stężenia średnie odnotowano w miastach: Włocławku, Bydgoszczy i Toruniu i powiatach: mogileńskim, golubsko –dobrzyńskim oraz inowrocławskim.

Pył zawieszony: ogółem najwyższa wartość została osiągnięta w Inowrocławiu w stacji należącej do IZCh Soda –Mątwy przy ul. Poznańskiej.

Najwyższy opad ołowiu zanotowano w rejonie Lafarge – Polska w Piechcinie z maksimum w rejonie drogi Zalesie Sadłogoszcz (0,141 g/m²/rok). Średni opad ołowiu ze wszystkich stacji w województwie wyniósł w 2005 r. 0,026 g/m²/rok.

W przypadku pyłu zawieszonego podano w nawiasie:

- PM10 – pył zawieszony o średnicy równoważnej ziaren do 10 µm,
- BS – pył mierzony met. reflektometryczną
- TSP – pył zwieszony ogółem, mierzony met. wagową lub automatyczną, bez separacji frakcji poniżej 10 µm

Najczęściej realizowanymi przez samorządy działaniami w zakresie ochrony powietrza są

- modernizacja samochodów polegająca na przystosowaniu do zasilania gazem,
- termomodernizacja budynków,
- wymiana stolarki okiennej,
- modernizacja systemów ogrzewania,
- wymiana kotłowni na kotłownie olejowe, gazowe, biomasę,
- opracowanie dokumentacji dot. termomodernizacji budynków,
- dofinansowanie instalacji baterii słonecznych wraz z osprzętem,
- dofinansowanie instalacji systemu ogrzewania pompą ciepłą,
- przebudowa dróg powiatowych i gminnych,
- prowadzenie monitoringu środowiska przez WIOŚ w Bydgoszczy w punktach pomiarowych.

Kierunki działań:

- Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Kontynuacja podjętych działań w rozwoju energii wiatrowej.
- Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę –słomę i biogaz otrzymany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.
- Optymalizacja funkcjonowania transportu publicznego, rozwój innych rodzajów transportu pod kątem ochrony powietrza.
- Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenów z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń substancji i obszarów ograniczonego użytkowania.
- Opracowanie i wdrożenie programów naprawczych ochrony powietrza dla terenów z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń substancji
- Ograniczenie emisji substancji do powietrza przez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej (budowa obwodnic miast w ciągach najważniejszych dróg, poprawa nawierzchni dróg, modernizacja linii kolejowych).
- Ograniczenie emisji substancji do powietrza poprzez modernizację systemów transportu, w tym w szczególności poprzez tworzenie warunków do rozwoju komunikacji zbiorowej, szerszego wykorzystania transportu kolejowego, wodnego oraz budowę ścieżek rowerowych przy ciągach komunikacyjnych, optymalizację prędkości ruchu na obszarach zabudowanych.
- Budowa gazociągów przesyłowych i sieci gazowych w gminach.
- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza granice miasta, budowa obwodnic.

- Budowa obwodnicy w kierunku wschód–zachód, północ-południe. Długość drogi 4 500m. w celu uniknięcia natężonego ruchu tranzytowego i lokalnego w centrum Pakości..
- Modernizacja kotłowni w obiektach komunalnych (przebudowa na gaz, ropę, biopaliwo).
- Rozbudowa sieci gazowych, zmiana systemu ogrzewania.
- Stworzenie warunków do budowy i budowa elektrowni wiatrowych.
- Wspomaganie rozwoju przemysłu wysokiej technologii i rolno–spożywczego poprzez przygotowanie terenów pod inwestycje, ich wspólną promocję i ulgi podatkowe.
- Modernizacja dróg gminnych i osiedlowych.
- Wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu i w zakresie emisji substancji do powietrza przez podmioty korzystające ze środowiska.
- Kreowanie warunków najlepszego stanu jakości powietrza na terenach o walorach turystyczno – krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego (reglamentacja).
- Likwidowanie uciążliwości zapachowych spowodowanych hodowlą na terenach zabudowy mieszkaniowej.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY PAKOŚĆ

1. Położenie i ludność miasta i gminy Pakość

1.1. Położenie

Gmina Pakość położona jest w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego w obrębie krainy historycznej zwanej Kujawami. Miasto Pakość będące siedzibą lokalnych władz samorządowych oddalone jest:

- ok. 42 km od Bydgoszczy, miasta pełniącego funkcję ośrodka administracji rządowej;
- ok. 12,0 km od Inowrocławia, miasta będącego siedzibą władz powiatowych oraz siedzibą władz samorządowych miasta oraz gminy Inowrocław.

Ponadto siedziby gmin bezpośrednio sąsiadujących z gminą Pakość położone są w następujących odległościach od Pakości:

- gmina Barcin –ok. 15,0 km
- gmina Dąbrowa –ok. 17,0 km
- gmina Janikowo –ok. 9,0 km
- gmina Złotniki Kujawskie –ok. 13,0 km

W strukturze osadniczej miasto Pakość pełni rolę ośrodka lokalnego, stanowiąc centrum administracyjne dla mieszkańców miasta i gminy. Na terenie miasta mają siedzibę władze samorządowe.

Dominującą funkcją miasta jest mieszkalnictwo, administracja, usługi i przemysł, nastawione na obsługę mieszkańców miasta i gminy. Jednocześnie z uwagi na istnienie historycznej, zabytkowej Kalwarii Pakoskiej oraz położone na Szlaku Piastowskim, jako uzupełniająca występuje funkcja turystyczno-krajoznawcza, ponadto funkcja związana z wydobywaniem na terenie gminy kopalin surowców pospolitych.

Dominującą funkcją gminy jest rolnictwo z uzupełniającą funkcją usługowo-produkcyjną wykształcającą się w ostatnim okresie, a związaną z lokalną przedsiębiorczością.

Ogólna powierzchnia miasta i gminy Pakość wynosi 8 629 ha, w tym miasto 344 ha, gmina 8 285 ha, a w tym:

- □użytki rolne: 76 %
- □użytki leśne: 3,5 %

1.2. Ludność

Na terenie miasta i gminy Pakość na koniec 2011 roku zamieszkiwało **9 979 osób**.

Meldunek stały:

- miasto – 5 822 osoby
- gmina – 4 157 osoby

- Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych* 537 na koniec 2011 r.,
- Liczba gospodarstw domowych . 2871 na koniec 2011 r.,
- Liczbę ludności miasta Pakości w latach 2000–2010 przedstawiono jest w poniższej tabeli.

Tabela 1. Liczba ludności miasta Pakości w latach 2000–2011.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Ludność miasto	5791	5779	5802	5799	5798	5796	5795	5815	5762	5787	5774	5822
Ludność gmina	4153	4184	4162	4136	4170	4176	4148	4142	4148	4117	4124	4157
Ludność m i g. Pakość	9944	9963	9964	9935	9968	9972	9943	9957	9910	9904	9898	9979

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych, Dane Urząd Miejski*

Tabela 2. Zmiana procentowa liczby ludności średnio w roku w okresie 2000–2010.

	Zmiana średnio w roku [%]
Ludność miasto	0,0287 %
Ludność gmina	0,0685 %
Ludność m i g. Pakość	0,0460 %

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W prognozie demograficznej nie zakłada się wzrostu liczby mieszkańców miasta i gminy Pakość do 2027 r.

1.3. Warunki i jakość życia mieszkańców

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta i gminy Pakość w latach 2000–2010.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Powierzchnia mieszkań miasto	bd	bd	110125	110579	111494	111905	112171	113634	114218	116296	117128
Powierzchnia mieszkań gmina	bd	bd	84814	86313	86751	86901	86901	86901	87410	88276	89140
Powierzchnia mieszkań m i g. Pakość [m ²]	181038	181951	194939	196892	198245	198806	199072	200535	201628	204572	206268

GUS Bank Danych Lokalnych

Tabela 4. Zmiana procentowa powierzchni użytkowej mieszkań średnio w roku w okresie 2000–2010.

	Zmiana średnio w roku [%]
Powierzchnia użytkowa mieszkań m i g. Pakość	1,331743 %

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zasoby mieszkaniowe i standard wyposażenia mieszkań w latach 2000–2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe i standard wyposażenia zasobów mieszkaniowych

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Powierzchnia mieszkań m i g. Pakość [m ²]	181038	181951	194939	196892	198245	198806	199072	200535	201628	204572	206268
Liczba mieszkań [szt.]	2862	2870	2826	2840	2849	2853	2855	2874	2882	2904	2916
wyposażone w łazienkę [szt.]	bd	bd	2352	2377	2386	2390	2392	2411	2419	2441	2453
centralne ogrzewanie [szt.]	bd	bd	2184	2201	2210	2214	2216	2235	2243	2266	2278
wyposażone w łazienkę [%]	0	0	82,0	82,6	82,6	82,6	82,7	82,8	82,9	83	83,1
centralne ogrzewanie [%]	0	0	76,1	76,2	76,3	76,3	76,4	76,6	76,7	76,9	77

GUS Bank Danych Lokalnych

Tabela 6. Zmiana procentowa powierzchni użytkowej mieszkań wyposażonych w łazienkę i centralne ogrzewanie –średnio w roku w okresie 2002–2010.

	Zmiana liczby punktów procentowych mieszkań	Zmiana do roku poprzedniego –średnio w roku [%]
wyposażone w łazienkę	0,1375	0,592
centralne ogrzewanie	0,1125	0,527

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2. Środowisko przyrodnicze

Gmina w swoim obszarze znajduje się w obrębie wysoczyzny polodowcowej utworzonej z gliny zwałowej fazy poznańskiej, zlodowacenia północnopolskiego.

Zachodnia i centralna część tej struktury należy do Pojezierza Gnieźnieńskiego, północno-wschodnia do równiny Inowrocławskiej. Granica pomiędzy tymi jednostkami przebiega Notecią Zachodnią (Jezioro Pakoskie) i Notecią Połączoną na północy.

Równina Inowrocławska jest nieurozmaicona, rzędne terenu wynoszą 85–95 m n.p.m. Pojezierze Gnieźnieńskie także charakteryzuje się mało urozmaiconą powierzchnią o wysokościach 100–110 m n.p.m.

Hydrografia

Obszar gminy w całości leży w zlewni rzeki Noteci Górnej, skanalizowanej zwanej Połączoną, która odbiera wody poniżej śluzy w Pakości z Noteci Wschodniej, płynącej z kierunku jeziora Gopło i z Noteci Zachodniej – z kierunku Zbiornika Pakoskiego. Północna część tego akwenu oraz jezioro Mielno to główne zbiorniki wód powierzchniowych na terenie gminy. Noteć (Połączona) przepływa przez jezioro Mielno, położone na terenie gminy Pakość w kierunku zachodnim, przez jezioro Sadłogoszcz do jeziora Wolickiego na terenie gminy Barcin. Noteć Górna jako rzeka skanalizowana przepływa przez kilka jezior, zaliczona jest do kl. Ia drogi wodnej. Posiada dwie śluzy żeglugowe –komorowe. Szlak żeglowny oznakowany jest znakami brzegowymi. Szerokość szlaku wynosi od 15 do 20 m. Głębokości na szlaku wahają się od 0,80 do 1,20 m w zależności od poziomu piętrzenia. Okres nawigacji: od kwietnia do listopada. Podobne parametry i funkcję spełnia Kanał Górnonotecki – sztuczny kanał o długości 25 km łączący rzekę Noteć Górna (w miejscu włączenia Kanału Nowonoteckiego przy jazie w Antoniewie) z Kanałem Bydgoskim. Trzeba jeszcze nadmienić, że oprócz wymienionych wyżej „Noteci” na wschodzie gminy przebiega jeszcze trzecia odnoga Noteci, zwana Notecią Ludziską – wychodząca z jeziora Węgiereckiego. Zlewnia tej Noteci jest odwadniana przez pompownię, eksploatowaną przez Inowrocławskie Zakłady Chemiczne, jej zasilanie następuje wodami melioracyjnymi (w tym Kanał Kościelecki) oraz wodami ze zrzutów wód gromadzonych w Zbiorniku Pakoskim poprzez upust boczny w Kołudzie Małej do jeziora Ludziskiego, poprzez które następuje zasilanie w wodę Inowrocławskich Zakładów Chemicznych.

Podstawowe parametry zbiornika Pakoskiego

- długość zbiornika –21,0 km
- powierzchnia zbiornika przy stanie maksymalnym –1302 ha
- powierzchnia zbiornika przy stanie minimalnym –835 ha

Poziomy piętrzenia

Dla określonych poziomów piętrzenia zbiornik Pakość dysponuje następującymi pojemnościami użytkowymi:

- pojemność użytkowa (przy maksymalnym piętrzeniu) 41,360 mln m³
- pojemność rezerwowa 4,415 mln m³.

Zbiornik Pakoski spełnia funkcje urządzenia wodnego służącego ochronie przeciwpowodziowej i przeciwdziałanie deficytom wody w okresach posuchy.

Na terenie gminy znajduje się węzeł hydrotechniczny z bardzo ważnymi dla gospodarki wodnej budowlami hydrotechnicznymi. Są nimi: zaporą ziemną z jazem w Pakości na Noteci Zachodniej, śluza żeglugowa w Pakości, która jednocześnie piętrzy

wody w Noteci Wschodniej i jeziorze Gopło. Wymienione budowle służą retencji wód powierzchniowych w ilości do 60 mln m³ zawartej pomiędzy minimalnymi i maksymalnymi poziomami piętrzenia jezior Pakoskich i Gopło.

Średni przepływ roczny Noteci Połączonej dla wodowskazu w Pakości wynosi: ok. 6,5 m³/s. Przepływ nienaruszalny gwarantowany w ramach sterowanej gospodarki wodnej w systemie zbiorników retencyjnych (jeziorowych) Pakoskiego i Gopło, został określony w instrukcji gospodarki wodnej na 1,27 m³/s.

Klimat

Konsekwencją dolinnego położenia, a także warunków gruntowo – wodnych, są złe warunki klimatu lokalnego. Charakteryzuje się on zwiększoną wilgotnością powietrza, narażeniem na mgły i stagnację powietrza, uniemożliwiającą wymianę powietrza, a w konsekwencji utrudniającą procesy samooczyszczania atmosfery. Mimo to występują tu opady zaliczone do jednych z najniższych w kraju (średnioroczna wysokość opadów 443 mm / rok, w rejonie Pakości minimalna wysokość opadów rocznych wyniosła nawet 380mm). Przeważającymi wiatrami są zachodnie 18,9 %, północno–zachodnie 15 % i częściowo południowe 11 %.

Średnie temperatury z wielolecia osiągają zaledwie ok. 6°C. Temperatury najchłodniejszego miesiąca, jakim jest luty, spadają do –3,2°C, minimalne do – 6,2°C, natomiast maksymalne nie przekraczają 0°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec. Temperaturę powietrza kształtuje w znacznym stopniu Morze Bałtyckie. Jego ocieplający wpływ uwidacznia się w zimie, natomiast chłodzący latem.

Znaczne zróżnicowanie wykazują opady atmosferyczne. w układzie czterech pór roku, zaznacza się przewaga sum opadów jesiennych nad sumami opadów wiosennych, co wskazuje na występowanie stosunkowo „wilgotnych” jesieni i „suchych” wiosen. Opady atmosferyczne charakteryzują się znaczną zmiennością z roku na rok i znacznymi odchyleniami od wartości średnich wieloletnich.

Obszary i obiekty chronione.

Obszar gminy Pakość znajduje się poza obszarami chronionymi Natura 2000 i poza zasięgiem oddziaływania na te obszary. Na terenie gminy brak jest rezerwatów przyrody.

3. Gospodarka i rolnictwo

3.1. Działalność gospodarcza

Pakość nie ma wielkiego przemysłu, rozwój gospodarczy objawia się zwiększeniem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, obecnie jest ich 651 i liczba ta ciągle rośnie. Dominuje działalność handlowo transportowa i produkcyjna. Podstawowe branże, które stanowią znaczący udział w rozwoju gospodarczym naszego regionu to szwalnie, produkcja styropianu, transport krajowy i zagraniczny, firmy budowlane, hurtownie. Wiele nowości wprowadza się do budownictwa, szczególnie mieszkaniowego, stąd pojawia się coraz więcej firm handlowych i produkcyjnych wykorzystujących najnowsze technologie i osiągnięcia w tej branży.

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Pakość należą:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno –Handlowe "Belpoltex" Sp. z o.o.88–170 Pakość, ul. Inowrocławska 12
- Fabryka Faszyn i Urządzeń do Przemysłu i Górnictwa Odlewnia Żeliwa "Noteć" Bernard Urbaniak88–170 Pakość, ul. Fabryczna 4
- POLO –MARKET Sp. z o.o.88–170 Pakość, Giebnia
- Zakład Produkcji Materiałów Budowlanych "Promax" Sp. z o.o. 88 –170 Pakość –Giebnia www.promax.com.pl
- Przedsiębiorstwo Budowlano–Montażowe i Prefabrykacji Betonów "Kamal" Sp. z o.o. ul. Inowrocławska 12 88–170 Pakość
- Zakład Stolarki PCV, Aluminium "ATiS" S.C. ul. Inowrocławska 12 88–170 Pakość
- Przedsiębiorstwo –Handlowo–Usługowe "Hermes" I.A.Kowalczyk 88–170 Pakość –Radłowo

Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie miejskiej Pakość w 2011 r.

Podmioty Gospodarki Narodowej Wpisane do Rejestru Regon	Liczba podmiotów w 2011 r.
podmioty gospodarki narodowej ogółem	836
sektor publiczny –ogółem	37
sektor publiczny –państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14
sektor publiczny –przedsiębiorstwa państwowe	0
sektor publiczny –spółki prawa handlowego	0
sektor publiczny –spółki handlowe	1
sektor prywatny –ogółem	799
sektor prywatny –osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	648
sektor prywatny –spółki prawa handlowego	0
sektor prywatny –spółki handlowe	38
sektor prywatny –spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	0
sektor prywatny –spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	12
sektor prywatny –spółdzielnie	5
sektor prywatny –fundacje	1
sektor prywatny –stowarzyszenia i organizacje społeczne	13

GUS Bank Danych Lokalnych

Liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie Miejskim przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie Miejskim

	rok				
	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba podmiotów	587	575	613	631	606

Dane Urząd Miejski

Tabela 9. Powierzchnia użytkowa budynków, w których prowadzona jest pozarolnicza działalność gospodarcza wg przypisu podatku od nieruchomości.

Rok	Powierzchnia [m ²]
2007	63297,76
2008	68781,25
2009	100129,48
2010	101455,37
2011	102564,44

3.2. Rolnictwo

Istotnym kryterium podziału terenów miasta i gminy jest sposób użytkowania gruntów. W mieście przeważają tereny zabudowane i grunty rolne, natomiast na terenie gminy grunty rolne. Niekorzystny jest mały udział gruntów leśnych w powierzchni gminy.

Tabela 10. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2011 r.

Wyszczególnienie	powierzchnia w [ha]			[%]
	miasto	gmina	razem	
OGÓLEM	198,6	5928,9	6118,5	100,0
W tym: użytki rolne	180,6	5630,1	5810,7	94,9
grunty orne	149,7	4953,6	5103,4	83,4
sady	1,5	54,5	56,0	0,9
łąki	23,8	460,6	484,4	7,9
pastwiska	5,5	161,3	166,8	2,7
lasy i grunty leśne	0,2	26,5	26,7	0,4
pozostałe grunty	8,8	272,3	281,1	4,6

Zródło danych: dane Urzęd Miejski, sprawozdanie r-02, opracowanie własne.

Na terenie gminy znajduje się ferma drobiu i wytwórnia pasz w Kościelcu. Według przeprowadzonego wywiadu na fermie produkowane są indyki w jednym cyklu ok. 17 000 szt.

3.3. Warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego

W Strategii rozwoju Miasta i Gminy Pakość, opisano cele strategiczne, z których wynikać będzie rozwój społeczno – gospodarczy. realizacja celów strategicznych, zacytowanych z ze strategii, przedstawionych poniżej powodować będzie dalszy wzrost zapotrzebowania na ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe.

*DOMENA STRATEGICZNA:
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ i RYNEK USŁUG*

*I. CEL STRATEGICZNY:
KREOWANIE SILNEGO OŚRODKA GOSPODARCZEGO
SKUTECZNIE KONKURUJĄCEGO z OTOCZENIEM*

I.2. Cel Operacyjny:

Rozbudowa infrastruktury technicznej niezbędnej dla rozwoju przedsiębiorczości

Infrastruktura techniczna jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój gospodarczy gminy. Na terenie miasta i gminy Pakość do najważniejszych problemów infrastrukturalnych należy modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa funkcjonującej oczyszczalni ścieków. Obecnie poziom skanalizowania i wolne zasoby oczyszczania ścieków na terenie gminy praktycznie eliminują ją z możliwości pozyskania dużego inwestora zewnętrznego z wodochłonną technologią – np.: przetwórstwo spożywcze na dużą skalę.

Na terenie miasta pozostaje ok. 10 % zamieszkanego obszaru nie posiadającego kanalizacji sanitarnej. Na terenach wiejskich kanalizacja sanitarna praktycznie nie funkcjonuje. w wielu przypadkach koszt doprowadzenia sieci kanalizacyjnej nie znajduje uzasadnienia ekonomicznego i technicznego (szczególnie na wsi) oraz znacznie przewyższa możliwości finansowe miasta i gminy. rozwiązaniem, do pewnego stopnia, tych problemów może być opracowanie systemu zachęt i preferencji dla ludności wiejskiej do inwestowania w pełni ekologiczne i ekonomiczne przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków. Podobny system preferencyjny powinien powstać dla użytkowników kotłowni węglowych w celu zmiany opalania na bardziej ekologiczne (gazowe, olejowe). Istotnym zadaniem realizacyjnym dla miasta i gminy Pakość jest także doprowadzenie infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa i energetyczna do potencjalnych terenów inwestycyjnych, jak np.: wolne tereny po bazie surowcowo-nasiennej w Giebni, etc.

I.2.5.

Rozbudowa sieci gazowej –doprowadzenie sieci do terenów przeznaczonych pod budownictwo inwestycyjne;

I.2.6.

Opracowanie systemu preferencji finansowych, zachęcającego użytkowników prywatnych do modernizacji kotłowni – zmiana opalania węglowego na bardziej ekologiczne (olejowe lub gazowe);

I.2.7.

Stworzenie dogodnych warunków do inwestycji proekologicznych, produkujących odnawialne źródła energii, tj. elektrownie wiatrowe, kondensatory słoneczne, kotłownie na biomasę – wykorzystanie dobrych wzorów niektórych polskich samorządów oraz kontaktów zagranicznych gminy (np. w Holandii);

**DOMENA STRATEGICZNA:
KULTURA i TURYSTYKA**

**II. CEL STRATEGICZNY:
ROZWÓJ i PROMOCJA TURYSTYKI NA BAZIE ISTNIEJĄCEJ
ZASOBÓW HISTORYCZNYCH ORAZ PRZYRODNICZYCH**

II.4. Cel operacyjny:

Poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy

Zadania:

II.4.2.

Podniesienie jakości powietrza atmosferycznego, a w szczególności: stworzenie i wdrożenie programu wykorzystania alternatywnych i przyjaznych środowisku źródeł energii.

W niniejszym opracowaniu założono lokalny scenariusz zmian zapotrzebowania na ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe wychodząc z uzyskanych informacji analitycznych dotyczących:

- realizacji celów strategicznych
- prognozy demograficznej,
- trendu rozwojowego budownictwa mieszkaniowego,
- trendu rozwoju gospodarczego miasta, analizowanego na podstawie analizy zmian zapotrzebowania na ciepło i energię elektryczną,
- racjonalizacji zużycia ciepła i energii,
- wykorzystania istniejącego obecnie i w przyszłości potencjału w zakresie OZE.

Uwzględniono także wprowadzenie reguły 3 x 20 oraz założenia polityki energetycznej państwa do 2030 r, dostosowując je do specyfiki miasta Pakość.

4. Zaopatrzenie w ciepło

4.1. Systemy ogrzewania zbiorowego

Ma terenie miasta i gminy funkcjonują lokalne systemy ogrzewania zbiorowego, ogrzewanie indywidualne kotłami centralnego ogrzewania oraz ogrzewanie piecami.

Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o. posiada w eksploatacji na terenie miasta i gminy Pakość osiem kotłowni, które zaopatruje w energię cieplną następujące obiekty:

- 1) Kotłownia olejowo-gazowa przy ul. Jankowskiej 37 w Pakości na osiedlu „Kujawskie”, która wyposażona jest w dwa kotły wodne
 - a) stalowe firmy VISSMANN typu „Paromat-Triplex” o mocy $Q=975-1120$ kW
 - b) jeden kocioł wodny kondensacyjny ze stali nierdzewnej firmy Viessmann typu „VERTOMAT o mocy $Q=895$ kW
- 2) Kotłownia olejowo-gazowa przy ul. Inowrocławskiej 14 w Pakości w biurcu PUG, wyposażona jest w kocioł wodny stalowy firmy Viessmann typu „Paromat-Triplex” o mocy $Q=150-170$ kW
- 3) Kotłownia olejowa w Kościelcu w Szkole Podstawowej posiada kocioł wodny firmy Viessmann typu „Paromat-Simplex” o mocy 170kW
- 4) Kotłownia gazowa przy ul. Inowrocławskiej 12b w budynku zaplecza technicznego PUG, która wyposażona jest w dwa kotły wodne-stalowe „GENS” typu GK o mocy $Q=120$ kW każdy
- 5) Lokalna kotłownia gazowa w budynku mieszkalnym przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości w której zainstalowany jest kocioł grzewczy przepływowy typu Super Exclusive 29 Si o mocy cieplnej 28,8 kW
- 6) Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Jankowskiej 29 w Pakości, która wyposażona jest w kocioł grzewczy przepływowy typu GCO-21-02 o mocy cieplnej 21 kW
- 7) Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Inowrocławskiej 12 w Pakości, wyposażona w kocioł grzewczy przepływowy typu GCO-19,8-04/E o mocy cieplnej 19,8 kW
- 8) Lokalna kotłownia węglowa w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości, wyposażona w kocioł wodny miałowy firmy Vakomet o mocy 125 kW

Wyżej wymienione obiekty są kotłowniami bezobsługowymi. Tylko kotłownia przy ul. Mieleńskiej 18 wymaga obsługi w sezonie grzewczym. Wszystkie kotłownie są pod stałym dozorem a dodatkowo kotłownie przy ul. Jankowskiej 37, Inowrocławskiej 14 oraz w Kościelcu podlegają obsłudze serwisowej firmy specjalistycznej i są obiektami monitorowanymi.

4.2. Istniejąca infrastruktura wytwórcza, przesyłowa i odbiorcza podłączona do kotłowni miejskiej przy ul Jankowskiej 37 w Pakości

4.2.1. Kotłownia PUG olejowo-gazowa przy ul. Jankowskiej 37 w Pakości

Moc poszczególnych kotłów i sprawność, rok budowy:

Kotłownia PUG przy ul. Jankowskiej składa się z trzech kotłów wodnych:

- K1 – typ kotła Viessmann Paromet-Triplex Moc 0,975 MW sprawność η 90 % 1994 rok budowy
- K2 – typ kotła Viessmann Paromat-Triplex Moc 0,975 MW sprawność η 90 % 1994 rok budowy
- K3 – typ kotła Viessmann Vertomax Moc 0,895 MW sprawność η 90 % 1999 rok modernizacji

Liczba dni grzania w 2011 r – 237

Liczba dni grzania ciepłej wody poza sezonem grzewczym w 2011 r – 128

Liczba dni postoju poza sezonem grzewczym w 2011 r – 7

Tabela 11. Charakterystyka pracy kotłowni miejskiej ul Jankowskiej 37 i sieci w 2011 r.

Data [miesiąc]	Wartość opałowa [MJ/m ³]	Zużycie gazu [m ³]	Zużycie ciepła w nośniku ciepła [GJ]	Produkcja ciepła na wyjściu z kotłowni [GJ]	Sprzedaz ciepła [GJ]	Straty ciepła na sieci [GJ]	Całkowite straty ciepła systemu [GJ]
styczeń	35,788	58578	2096,389	1929,10	1798,099	131,001	298,290
luty	35,860	61992	2223,033	2125,80	1971,651	154,149	251,382
marzec	35,972	45180	1625,214	1484,20	1315,753	168,447	309,461
kwiecień	35,795	19734	706,378	648,19	540,476	107,714	165,902
maj	36,043	11248	405,411	372,98	323,691	49,289	81,721
czerwiec	35,792	5602	200,506	197,60	135,200	62,4	65,306
lipiec	35,839	5919	212,131	181,90	126,840	55,06	85,291
sierpień	36,001	5759	207,329	203,90	135,310	68,59	72,019
lato		28528	1025,379	956,38	721,041	235,339	304,338

wrzesień	36,073	5763	207,888	192,60	132,300	60,3	75,588
październik	35,863	27970	1003,088	948,80	801,038	147,762	202,050
listopad	35,943	43703	1570,816	1318,80	1291,239	27,561	279,577
grudzień	35,718	50138	1790,829	1626,85	1584,652	42,198	206,177
zima		313058	11223,639	10274,34	9435,208	839,132	1788,431
Razem	2011 r.	341586	12249,018	11270,35	10156,249	1114,101	2092,769

Sprawność kotłowni, sieci i całkowita w całym roku

Obiekt	Sprawność kotłowni [%]	Sprawność sieci [%]	sprawność całego systemu grzewczego [%]
Kotłownia miejska ul Jankowskiej 37	92,01 %	90,11 %	82,91 %

Wielkość zużytej energii elektrycznej przez kotłownię w 2011 roku **100533 kW**

Wielkość zużytej energii elektrycznej przez węzły ciepłownicze w 2011 roku **4284 kW**

Tabela 12. Charakterystyka pracy kotłowni miejskiej ul Jankowskiej 37 i sieci zima 2011r.

Obiekt	Zużycie gazu [m ³]	Zużycie ciepła w nośniku ciepła [GJ]	Produkcja ciepła-na wyjściu z kotłowni [GJ]	Sprzedaż ciepła [GJ]	Straty ciepła na sieci [GJ]	Całkowite straty ciepła systemu [GJ]
Kotłownia miejska ul Jankowskiej 37	341586	12249,02	11270,35	10156,25	1114,10	2092,77
Obiekt	Sprawność kotłowni [%]		Sprawność sieci [%]		sprawność całego systemu grzewczego [%]	
Kotłownia miejska ul. Jankowskiej 37, sieci i węzły	91,54 %		91,83 %		84,06 %	

Dane PUG 2011 opracowanie własne

Tabela 13. Charakterystyka pracy kotłowni miejskiej ul Jankowskiej 37 i sieci lato w 2011r.

Obiekt	Zużycie gazu [m ³]	Zużycie ciepła w nośniku ciepła [GJ]	Produkcja ciepła-na wyjściu z kotłowni [GJ]	Sprzedaż ciepła [GJ]	Straty ciepła na sieci [GJ]	Całkowite straty ciepła systemu [GJ]
Kotłownia miejska ul Jankowskiej 37	28528	1025,379	956,38	721,041	235,339	304,338

Obiekt	Sprawność kotłowni [%]	Sprawność sieci [%]	sprawność całego systemu grzewczego [%]
Kotłownia miejska ul. Jankowskiej 37, sieci i węzły	93,27 %	75,39 %	70,32 %

Zestawienie charakterystycznych wskaźników całego systemu grzewczego z kotłowni miejskiej przy ul. Jankowskiej 37			
wskaźnik	zima	lato	średnio w roku
wskaźnik w1 ¹	0,075	2,40	0,45
wskaźnik w2 ²	0,19	0,42	0,31

4.2.2. Opis sieci ciepłowniczej

Srednica nominalna	Długość (m)	Typ
50	130	preizolowana
65	159,50	preizolowana
80	69,5	preizolowana
100	411	preizolowana
125	129,9	preizolowana
159	114,5	preizolowana
Razem	1014,4	

temperatura pracy sieci [C°]	
zasilanie	powrót
90	70

4.2.3. Opis węzłów ciepłowniczych na sieci

Opis i charakterystykę węzłów ciepłowniczych przedstawiono na podstawie informacji z PUG w Pakości.

Węzeł	Obiekt, adres	Φ_{co} (MW)	Φ_{cv} (MW)	Φ_{tech} (MW)	$\Phi_{całk}$ (MW)	Typ
CIEPLNY	Mogileńska 19 CO/CWU	0,1400	0,04270		0,1827	
CIEPLNY	Mogileńska 21 CO/CWU	0,08970	0,03350		0,1232	
CIEPLNY	Mogileńska 23	0,05378			0,05378	
CIEPLNY	Mogileńska 25	0,05598			0,05598	
CIEPLNY	Mogileńska 27	0,05805			0,05805	
CIEPLNY	Mogileńska 35	0,05576			0,05576	
CIEPLNY	Mogileńska 37/1	0,06077			0,06077	

¹ Wskaźnik w1 – stosunek całkowitego strumienia traconego ciepła do mocy [kWh/h/kW].

² Wskaźnik w2 – stosunek całkowitych strat ciepła do ciepła dostarczonego do odbiorców (w danym okresie).

19	PAWILON Mogileńska 21A			294,619		294,619	0,06620
	RAZEM			6632,619	1280,98	7913,599	1,20817

Dane PUG 2011r.

Budynki w administracji Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej zasilane z sieci miejskiej Pakości.

Lp	Obiekt, adres	Dane budynku							
		charakterystyka budowlana		charakterystyka energetyczna budynku		inne dane		Stopień ocieplenia budynku	
		kubatura części ogrzewanej budynku	powierzchnia części ogrzewanej budynku	zużycie ciepła na co w sezonie grzewczym 2011 r.	zużycie ciepła na cwu poza sezonem grzewczym 2011 r.	Koszt ogrzewania	Liczba mieszkańców	Wymieniono okna	Ocieplenie ścian zewnętrznych
		[m ³]	[m ²]	[GJ]	[GJ]	[zł]	[os]	[%]	[%]
1	ul. Mogileńska 25	5 095	1 156,52	460,80	0	33 501,52	45	100	100
2	ul. Mogileńska 23	5 164	1 143,58	434,06	0	31 563,30	71	100	100
3	ul. Mogileńska 37	12 969	3 210,45	1 322,02	0	96 185,26	169	100	100
4	ul. Mogileńska 27	5 165	1 127,47	441	0	32 122,88	70	100	100
5	ul. Mogileńska 35	4 323	1 069,35	451,63	0	32 898,63	56	100	100
6	ul. Mogileńska 39	8 645	2 138,70	890,38	0	64 768,68	121	100	100
7	ul. Mogileńska 41	12 570	3 100,81	1 270,36	0	92 448,67	176	100	100
8	ul. Mogileńska 45	3 924	959,70	386,85	0	28 143,16	44	100	100
9	ul. Mogileńska 47	5 466	1 328,75	454,51	0	33 064,23	67	100	100
10	ul. Mogileńska 19	12 713	2 789,65	876,01	323,28	63 712,95	136	100	100
11	ul. Mogileńska 21	10 134	2 491,50	560,26	204,20	40 726,60	109	100	100

Dane KSM 2011r.

4.3. Wielorodzinne budynki mieszkalne ogrzewane z własnych kotłowni lokalnych

4.3.1. Lokalna kotłownia gazowa w budynku mieszkalnym przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości

Powierzchnia użytkowa ogrzewanych budynków	226,25	[m ²]
Kubatura użytkowa ogrzewanych budynków	BRAK DANYCH	[m ³]
Ilość zainstalowanych kotłów	1	[szt]
Moc zainstalowanych kotłów	24	[kW]
Rodzaj kotła	DE DIETRICH	
Rodzaj paliwa	gaz	
Ilość zużytego gazu w 2011 roku	6636	[m ³]
Koszt opału w 2011 r.	11322,99	[zł]

Czy jest instalacja ciepłej wody	NIE	tak/nie
Liczba mieszkańców	15	[osób]
Ilość zużytej energii elektrycznej w 2011 r.	1722	[kWh]
Koszt energii elektrycznej w 2011 r.	845,06	[zł]
Rodzaj taryfy	G11	

Zgodnie z uzyskaną informacją z PUG w Pakości, nie planuje się w najbliższych latach przeprowadzenia modernizacji lub rozbudowy kotłowni.

4.3.2. Lokalna kotłownia węglowa w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości

Powierzchnia użytkowa ogrzewanych budynków mieszkalnych	407,10	[m ²]
Kubatura użytkowa ogrzewanych budynków	BRAK DANYCH	[m ³]
Ilość zainstalowanych kotłów	2	[szt]
Moc zainstalowanych kotłów	600	[kW]
Rodzaj kotła	RUMIA	
Rodzaj paliwa	WĘGIEL	
Ilość zużytego paliwa w 2011 roku	44,25	[ton]
Koszt opału w 2011 r.	20065,94	[zł]
Czy jest instalacja ciepłej wody	NIE	tak/nie
Liczba mieszkańców	36	[osób]
Ilość zużytej energii elektrycznej w 2011 r.	BRAK DANYCH	[kWh]
Koszt energii elektrycznej w 2011 r.	BRAK DANYCH	[zł]
Rodzaj taryfy	BRAK DANYCH	

Zgodnie z uzyskaną informacją z PUG w Pakości, nie planuje się w najbliższych latach przeprowadzenia modernizacji lub rozbudowy kotłowni.

4.4. Ogrzewanie indywidualne

Budynki użyteczności publicznej, handlowe, usługowe.

Wykaz odbiorców z grupy, obiekty użyteczności publicznej i usług zasilanych ze źródeł indywidualnych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Odbiorcy zasilani ze źródeł indywidualnych

Lp.	Nazwa obiektu	Powierzchnia / kubatura ogrzewana [m ²] / [m ³]	Rodzaj ogrzewania	Zużycie opału w skali roku	Zużycie ciepła w nośniku ciepła	Jednostkowe zużycie ciepła
1	Gimnazjum w Pakości ul. Szkolna 44.	m ² 12178 m ³	Gz 50	28341 m ³	973 GJ	GJ/m ² 0,08 GJ/m ³

2	Zespół Placówek Oświaty w Kościelcu	1632,8 m ² 5434 m ³	olej	27000 litr	971,5 GJ	0,59 GJ/m ² 0,18 GJ/m ³
3	Szkoła Podstawowa w Pakości im. Powstańców Wielkopolskich ul. Błonie 2,	3706 m ² m ³	Gz50	33139 m ³	1137,7 GJ	0,31 GJ/m ² GJ/m ³
4	Przedszkole ul. Św. Jana 14, Pakość	260 m ² 1040 m ³	Gaz razem z cwu i kuchnią	7936 m ³	272,5 GJ	1,0 GJ/m ² 0,26 GJ/m ³
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościelcu i Internat Kościelec 125	7 573,25 m ² m ³	olej	98000 litr	3526,1 GJ	0,47 GJ/m ² GJ/m ³
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Pakości i Biblioteka Miejska ul. Szkolna 2 w Pakości.	453,02 m ² 1474,26 m ³			940,9 GJ	0,48 GJ/m ² 0,12 GJ/m ³
7	Ośrodek Kultury i Turystyki ul. Św. Jana 12, OSP i Biblioteka Miejska ul. Szkolna 2 w Pakości.	1956,17 m ² 7740,47 m ³	gaz	27408 m ³		
8	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Biurowiec i Ośrodek Pomocy Społecznej	626,32 m ² m ³	gaz	8598 m ³	295,2 GJ	0,47 GJ/m ²
9	Urząd Miejski w Pakości	889,5 m ² 4.463 m ³	gaz	14.655 m ³	503,1 GJ	0,57 GJ/m ² 0,11 GJ/m ³
10	Komisariat Policji w Pakości ul. Barcińskiej 1	158,09 m ² 802,76 m ³	gaz	4653 m ³	159,7 GJ	1,01 GJ/m ² 0,20 GJ/m ³
11	Przychodnia Lekarska w Pakości ul. Św. Jana 19	477,95 m ² 1526 m ³	gaz	7375 m ³	253,19 GJ	0,53 GJ/m ² 0,17 GJ/m ³
12	Bank Spółdzielczy ul. Odrodzenia Polski 5	680 m ² 2985 m ³	węgiel	12 ton	276 GJ	0,41 GJ/m ² 0,09 GJ/m ³
13	Budynek zaplecza technicznego PUG, kotłownia gazowa przy ul. Inowrocławskiej 12b	bd m ² bd m ³	gaz	34282 m ³	1176,97 GJ	bd

14	Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Janowskiej 29 w Pakości	bd m ² bd m ³	gaz	3332 m ³	114,39 GJ	bd
15	Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Inowrocławskiej 12 w Pakości	bd m ² bd m ³	gaz	0 m ³	0 GJ	bd
				Razem	10 600,25 GJ	

Dane uzyskane z ankiet za 2011 r.

Oceny zużycia ciepła przez odbiorców zasilanych ze źródeł indywidualnych dokonano na podstawie badań ankietowych, szacunków oraz obliczeń. Badaniami objęto budynki użyteczności publicznej, służby zdrowia, banki.

Budynki mieszkalne ogrzewane indywidualnie

Indywidualne budynki mieszkalne w dużym stopniu posiadają własne kotłownie lub są ogrzewane piecami. Przeprowadzone badanie ankietowe wśród mieszkańców miasta pozwoliło oszacować zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania, strukturę zużycia wg. rodzajów opału i poziom jednostkowego zużycia ciepła.

Mieszkańcy domów ogrzewanych indywidualnie używają do celów grzewczych ok. 2518 ton miału węglowego, 3762 ton węgla kamiennego, 111 970 m³ gazu, 59 ton oleju opałowego i 3547 ton drewna opałowego.

	Wielkość zużycia opału w domach indywidualnie
miał	2518 ton
węgiel kamienny	3762 ton
gaz ziemny	111 970 m ³
olej opałowy	59 ton
drewno biomasa	3547 ton
koks	206 ton

Struktura zużycia opału średnio w gospodarstwach domowych przedstawia się następująco:

Rodzaj opału	Struktura zużycia ciepła w budynkach mieszkalnych [%]
miał	26,5
węgiel kamienny	43,0
olej opałowy	1,2
Gaz ziemny	1,8
drewno	22,7
LPG	1,0

Zgodnie z uzyskanymi danymi za 2011 r. powierzchnia mieszkań zamieszkałych w budynkach indywidualnych wynosi **177 942,87m²**.

$$202\,912\,m^2 - 24\,335,78\,m^2 - 226,25\,m^2 - 407,1\,m^2 = 177\,942,87$$

Na tej podstawie szacuje się, że aktualne zapotrzebowanie na ciepło w nośnikach ciepła do ogrzewania budynków jednorodzinnych wynosi w skali roku.

Kilowatogodziny energii cieplnej w sposóbne zasilenia	Powierzchnia na ogrzewanie energii [m ²]	Zużycie ciepłej wody w mieszalniku ciepła 2011 r. [kWh/m ²]	Jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło [kWh/m ²]
177 943	177 943	218 745	1,23

5. Infrastruktura techniczna

Oświetlenie dróg

Zgodnie z uzyskaną informacją z Urzędu Miejskiego w 2011 r. na jej terenie zainstalowanych było 761 opraw świetlnych przy ulicach i drogach publicznych o łącznej mocy 83 445,85 W, objętych umową z Enea i 90 opraw wzdłuż obwodnicy na 60 słupach o łącznej mocy 13 500 W. (moc pojedynczego źródła światła 150 W), które nie są objęte umową z Enea. Łącznie na terenie miasta i gminy zainstalowanych jest **851** punktów oświetlenia drogowego i ulicznego.

Charakterystykę oświetlenia w 2011 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 15. Charakterystyka oświetlenia ulicznego drogowego w 2011 r.

	wielkość	jednostka
Liczba punktów oświetlenia drogowego	851	szt.
Łączna zainstalowana moc wszystkich źródeł światła	96945,85	W
Zużycie energii elektrycznej przez oświetlenie	322 071	kWh
Jednostkowa średnia moc źródła światła	113,92*	W/szt
Koszt energii na oświetlenie	224.668	zł
Koszt eksploatacji	35.999	zł
Jednostkowe zużycie energii elektrycznej przez oświetlenie	378,43*	kWh/szt

Teoretyczne zużycie energii elektrycznej przez oświetlenie	424 622*	kWh
Teoretyczne jednostkowe zużycie energii elektrycznej przez oświetlenie	498,97*	kWh/szt
Jednostkowy koszt utrzymania źródła światła	342,53*	zł/szt
Jednostkowy koszt energii elektrycznej	0,70*	zł/kWh

* wielkość obliczona

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakość

W 2004 r. dokonywano modernizacji całego oświetlenia.

Oświetlenie dróg na terenie miasta i gminy jak pokazuje analiza w powyższej tabeli, wykazuje optymalne zużycie energii elektrycznej związane z niską jednostkową mocą źródeł światła.

Teoretyczne jednostkowe zużycie energii elektrycznej przez oświetlenie wyliczono na 424 622 kWh, a faktyczne jednostkowe zużycie energii elektrycznej przez oświetlenie wyniosło 322.071 kWh. Wskazuje to na skrócenie czasu świecenia o ok. 32 %.

Oświetlenie charakteryzuje się niskim jednostkowym kosztem utrzymania wynoszącym 342,53 zł. na jedną oprawę światła.

Oświetlenie aktualnie i w najbliższym czasie nie wymaga przeprowadzenia modernizacji w zakresie wymiany opraw świetlnych i źródeł światła na energooszczędne.

Drogi na terenie miasta i gminy Pakość

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie:

- Dr nr 255 Pakość – Strzelno – 4,931 km
- Dr nr 251 Kaliska – Inowrocław – 9,211 km

Zgodnie z uzyskaną informacją z Zarządu Dróg Wojewódzkich RDW w Inowrocławiu

Droga nr 255 Pakość – Strzelno na całej długości jest obecnie w projektowaniu i po przebudowie w najbliższych latach stare zadrzewienie zostanie usunięte z uwagi na poszerzenie drogi i poprawę bezpieczeństwa.

Wycinę drzew (sanitarnie) wykonuje Wykonawca wyłoniony w przetargu publicznym i on dokonuje upłynnienia pozyskanego drzewa opałowego. W skali Gminy Pakość jest to kilka szt. drzew. Dla całego RDW Inowrocław ilość pozyskanego drewna opałowego to ok. 30,00 m³, co stanowi ok. **18,5 tony**

Pozyskane drewno opałowe sprzedawane jest indywidualnym odbiorcom na potrzeby własne, zrębki drewna dostarczane są do Celulozy lub Zakładów Energetycznych (Konin, Świecie).

Wykaz dróg powiatowych w gminie Pakość przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Wykaz dróg powiatowych w gminie Pakość

Lp.	Numer drogi		Nazwa drogi	Długość drogi [km]
	stary numer	nowy numer		
1.	607	2507 C	Jaksice-Tuczno-Rybitwy	4,504
2.	608	2508 C	Wojdał-Pakość	6,267+0,493 (ul. Krzyżanowskiego)
3.	609	2509 C	Jaksice-Wielowieś	2,999
4.	648	2546 C	Radłowo-Ludwiniec	1,436
5.	649	2547 C	Pakość-Giebnia	2,018
6.	650	2548 C	Rybitwy-Janikowo	3,928
7.	655	2553 C	Cieślin-Kościelec-Janikowo do drogi 255	8,445
8.	656	2554 C	Ryczerzewo-Kościelec	1,387
9.	657	2555 C	Kościelec-Batkowo-Inowrocław	3,440
10.	753	2547 C	Gąsawa-Obudno-Słaboszewo-Pakość	5,365
11.	763	2401 C	Mokre-Krzekotowo-Pakość	1,160+0,985 (ul. Mogileńska)

Łączna długość dróg poza granicami miasta: 43,949 km.

Łączna długość ulic 1,478 km.

Łączna długość wszystkich dróg: 45,427 km.

Zgodnie z uzyskaną informacją z Zarządu Dróg Powiatowych w Inowrocławiu długość zakrzaczeń i zadrzewień przy drogach powiatowych na terenie gminy Pakość wynosi 25 km. Długość zakrzaczeń i zadrzewień przy drogach powiatowych na terenie gminy Pakość gdzie dokonano cięć pielęgnacyjnych wyniosła w 2011 r. 10 km. Ilość materiału drzewnego powstałego w wyniku cięć pielęgnacyjnych w 2011 r. wyniosła 26m³. Stanowi to ok. **16 ton biomasy**. Sposób utylizacji to zrzębkowanie.

Wykaz dróg gminnych w gminie Pakość przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Wykaz dróg gminnych w Gminie Pakość

Lp	Nazwa	Nr drogi	Nr drogi nowy	Nr na mapie	Długość
1	Mielno Centrum	58	150437C	1	0,285
2	Pakość-Otok	59	150427C	2	2,204
3	Pakość-Mielno	60	150428C	3	0,980
4	Barcińska-Ludkowo	61	150430C	4	0,640
5	Mieleńska-Ludkowo	62	150429C	5	0,600
6	Krzyżanowskiego-Ludkowo	63	150431C	6	0,352
7	Ludkowo-Aleksandrowo	64	150445C	7	1,150
8	Pakość-Radłowo	65	150438C	8	0,210
9	Radłowo przy wózkach	66	150439C	9	1,065

10	Radłowo–Piechcin	67	150440C	10	1,180
11	RadłowoPiechcin 2	68	150441C	11	1,440
12	Radłowo–Szeroki Kamień	69	150442C	12	2,532
13	Radłowo – Słaboszewo	70	150443C	12a	2,161
14	Radłowo Centrum	71		13	0,100
15	Radłowo Centrum–Karolewo	72	150444C	14	2,541
16	Ludwiniec–Wierzejewice	73	150432C	15	1,857
17	Ludwiniec–Karolewo	74	150433C	16	2,162
18	Jankowo Centrum	75	150418C	17	0,386
19	Jankowo–Dobieszewiczki	76	150419C	18	2,135
20	Jankowo–Ludwiniec	77	150420C	19	1,735
21	Ludwiniec–Dobieszewiczki	78	150434C	20	1,009
22	Giebnia –Promax	79	150415C	21	0,817
23	PoloMarket–Giebnia(osadniki)	80	150414C	22	2,520
24	Rybitwy Centrum	81	150446C	23	0,912
25	Rybitwy –Tuczno	82	150436C	24	3,295
26	Łącko – Wielowieś	83	150435C	25	2,330
27	Wielowieś –Wiatrak	84	150452C	26	1,500
28	Wielowieś – za budynkami	85	150453C	27	0,878
29	Wielowieś Centrum	86	150454C	28	0,290
30	Sójkowo figura	87	150449C	31	0,930
31	Rycerzewko do rowu	88	150448C	30	0,660
32	Kościelec–Rycerzewko– Radłówek	89	150421C	32	2,138
33	Piaskówka	90	150422C	33	0,932
34	Wielowieś –Kościelec	91	150423C	34	1,785
35	dr. nr 251 –tory kolejowe	92	150455C	35	1,590
36	Wielowieś–Gorzany	93	150456C	36	1,340
37	Kościelec Kuj. –Mimowola	94	150424C	37	1,870
38	Gorzany–Kościelec	95	150417C	38	2,345
39	Kościelec–Węgieerce	96	150426C	39	4,170
40	Węgieerce Centrum	97	150450C	40	0,750
41	Węgieerce –Sielec	98	150451C	41	0,725
42	Rybitwy –Gorzany	99	150416C	42	1,545
43	Dziarnowo–Leszyce	100	150413C	43	0,745
44	Kościelec–Smyrnia	101	150425C	29	2,310
45	Rycerzewko–Smyrnia	102	150447C	29a	2,673
RAZEM:				–	65,774

Dane Urząd Miejski Pakość

Tabela 18. Wykaz dróg gminnych –wykaz ulic na terenie miasta Pakość

Lp	Nazwa ulicy	Długość w mb	Numer
1	Topolowa	780	151844C
2	Przy Ośrodku	65	151835C
3	Ogrodowa	324	151824C
4	Szkolna 1	488	151832C

5	Szkolna 2	230	
6	Szkolna 3	115	
7	Szkolna 4	123	
8	Szkolna 5	95	
9	Błonie	494	151831C
10	Deptak –Błonie/Dworcowa	105	
11	Łącznik Błonie	145	151833C
12	Łazienkowa	207	151836C
13	Cmentarna	1060	151830C
14	Różana 1	250	151843C
15	Różana 2	212	
16	Różana 3	403	
17	Różana 4	87	
18	Różana 5	90	
19	Kwiatowa	362	151849C
20	Łącznik Kwiatowa–Mikołaja	70	
21	Krótką	120	151850C
22	Leszczyńskiego	212	151838C
23	Hankiewiczza 1	149	151839C
24	Hankiewiczza 2	58	
25	Żabia	86	151834C
26	Nadnotecka	160	151829C
27	Inowrocławska	215	151845C
28	Fabryczna	486	
29	Mieleńska 1	1432	151823C
30	Kurzawskiego /Mieleńska2/	372	151848C
31	Mieleńska 2a	62	
32	Szenica /Mieleńska 3/	126	151847C
33	Kęsickiego /Mieleńska 4/	115	151822C
34	Wyszyńskiego a 1	108	
35	Wyszyńskiego B 2	253	
36	Wyszyńskiego C 3	680	151819C
37	Wyszyńskiego D 4	50	
38	Wyszyńskiego E 5	65	
39	Wyszyńskiego F 6	53	
40	Wyszyńskiego G 7	46	
41	Wyszyńskiego H 8	23	
42	Łącznik Słoneczna –Powst. WLKP	66	
43	Powstańców WLKP	248	151841C
44	Słoneczna	260	151842C
45	Przybyszewskiego	300	151820C
46	Kasprowicza	270	151826C
47	600-lecia	180	151827C
48	Pałucka	157	151828C
49	21 Stycznia	437	151825C
50	Polna	400	151840C
51	Mikołaja	439	151846C
52	Mikołaja 1	378	

53	Rynek	183	
54	Grobla 1	165	
55	Grobla	170	
56	Dworcowa 1	363	151837C
57	Dworcowa 2	250	
58	Dworcowa 3	275	
59	Dworcowa 4	100	
RAZEM:		15,217	

Dane Urząd Miejski Pakość

Zgodnie z uzyskaną informacją z Urzędu Miejskiego w Pakości, długość zakrzaceń i zadrzewień podlegająca cięciom i zabiegom pielęgnacyjnym wykonanych w 2011r. wyniosła 16 065,00 m

Oszacowana ilość metrów sześciennych i przestrzennych materiału drzewnego powstałego w wyniku ciec pielęgnacyjnych w 2011r. wyniosła 27 m³ i 41 mp.

Pozyskany materiał drzewny utylizowany jest przez wywóz do kompostowni na składowisko odpadów, pnie są przekazywane do Opieki Społecznej.

Gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 19. Infrastruktura wodno-ściekowa Pakości w latach 2000–2010.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wodociągi											
długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej [km]	98,1	98,1	98,1	100,3	102	102,6	103,1	104,6	105,4 ^p	105,5	106,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej											
Kanalizacja											
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	5,6	11,2	12,5	12,5	12,5	12,5	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	0	0	3697	3736	3739	3746	3753	3764	3742	3753	3748
Zużycie wody											
na 1 mieszkańca [m ³]	0	0	24,8	24,7	24,7	31,1	24,8	25,2	25,9	26	21,8
na 1 korzystającego / odbiorcę [m ³]	0	0	28,5	28,5	28,3	35,6	28,4	28,7	29,5	29,7	24,9

Zaopatrzenie w wodę

Zgodnie z informacją uzyskana z PUG w Pakości, głównym źródłem zaopatrzenia Gminy w wodę do picia są wody podziemne. Na terenie gminy funkcjonują następujące zakłady uzdatniania wody i ujęcia wody:

- –Stacja Uzdatniania Wody przy ul. Jankowskiej 29,
- –Stacja Uzdatniania Wody przy Inowrocławskiej 12,
- Ujęcie wody w Kościelcu
- Ujęcie wody w Ludkowie

Charakterystykę ujęć wody przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wykaz i charakterystyka ujęć wody na terenie gminy Pakość

Lokalizacja	produkcja wody [m ³]	Zużycie energii elektrycznej w 2011 r. (kWh)	Jednostkowe zużycie energii elektrycznej w 2011 r. (kWh/m ³)	Koszt energii elektrycznej w 2011 r. (zł)	Planowana rozbudowa	
					Wydajność [m ³]	moc [kW]
ul. Jankowska 29	147284	117057	0,795	54272,89	–	–
ul. Inowrocławska 12	124919	69923	0,559	34891,16	–	–
Ujęcie wody w Kościelcu	66344	45938	0,692	27333,11	–	–
Ujęcie wody w Ludkowie	–	–	–	–	–	–
Razem:	338547	232918	0,687	116497,16	–	–

Źródło dane na koniec 2011 r. PUG Pakość, opracowanie własne

SUW przy ul. Jankowskiej 29 wykazuje aktualnie najwyższe jednostkowe zużycie energii elektrycznej. Sytuacja ta nie wymaga jeszcze interwencji remontowej.

Gospodarka ściekowa

Na terenie Kościelca funkcjonuje obsługiwana przez PUG komunalna oczyszczalnia ścieków. Charakterystyka pracy oczyszczalni przedstawia się następująco:

- Oczyszczalnia przyjmuje do oczyszczenia 26140 m³ ścieków w skali roku.
- Ilość energii elektrycznej zużytej przez oczyszczalnię wyniosła 43702 kWh w 2011 r.

Nie zakłada się wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną w najbliższej przyszłości..

Dane dotyczące oczyszczalni ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 21. Dane dotyczące oczyszczalni ścieków w Kościelcu

Ilość oczyszczanych ścieków w 2011 roku [m ³]	Zużycie energii elektrycznej w 2011 r. (kWh)	Jednostkowe zużycie energii elektrycznej w 2011 r. (kWh/m ³)	Koszt energii elektrycznej w 2011 r. (zł)	Planowana rozbudowa wartość zapotrzebowania na energię [kWh/rok]
26140	43702	1,67	26821,32	---

Oczyszczalnia ścieków charakteryzuje się stosunkowo wysokim jednostkowym zużyciem energii elektrycznej wynoszącym 1,67 kWh/m³ oczyszczanych ścieków.

Kanalizacja

Kanalizacja sanitarna na terenie miasta jest wyposażona aktualnie w cztery przepompownie ścieków, ostatnia czwarta oddana do eksploatacji pod koniec 2011 r.. Dane dotyczące przepompowni ścieków przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Dane dotyczące przepompowni ścieków

Przepompownie ścieków	Ilość ścieków pompowanych w 2011 roku [m ³]	Zużycie energii elektrycznej w 2011 r. (kWh)	Jednostkowe zużycie energii elektrycznej w 2011 r. (kWh/m ³)	Koszt energii elektrycznej w skali roku [zł]	Planowana rozbudowa	
					Wydajność [m ³]	moc [kW]
ul. Barcińska,	186909	82987	0,44	37199,93	—	—
ul. Jankowska	54990	3051	0,06	1834,40	—	—
ul. Słoneczna	645	300	0,46	485,96	—	—
PS-3 ul. Mieleńska	bd	bd	bd	bd	-	-
przepompownia ścieków we wsi Dziarnowo	7756	5438	0,7	2840,47	—	—
Dwie przepompownie ścieków we wsi Węgierce	2918	1681	0,57	1521,92	—	—
Razem	253218	93457	0,37	43882,68	—	—

Pompownie charakteryzują się niskim zużyciem energii elektrycznej na jednostkę pompowanych ścieków.

Energetyka

Dostawcą energii elektrycznej dla miasta Pakość jest ENEA – Operator Spółka z o.o. Oddział Dystrybucji Bydgoszcz.

Zgodnie z uzyskaną informacją aktualnie gmina Pakość zasilana jest ze stacji WN/SN 110/15 kV (GPZ Pakość. Moc zasilania w stacji 2 jednostki transformatorowe 110/15 kV o mocy po 16 MVA.

Wykaz stacji transformatorowych na terenie miasta i gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Zestawienie stacji transformatorowych na terenie miasta i gminy Pakość

Lp.	Nazwa stacji	Gmina	Miejscowość
1	Dziarnowo 1	Pakość	Dziarnowo
2	Ziarnowo 2	Pakość	Dziarnowo
3	Giebnia 1	Pakość	Giebnia
4	Giebnia 2	Pakość	Giebnia
5	Giebnia Promax	Pakość	Giebnia
6	Giebnia Wysypisko	Pakość	Giebnia
7	Gorzany 1.	Pakość	Gorzany
8	Gorzany 2.	Pakość	Gorzany
9	Jankowo 1.	Pakość	Jankowo
10	Jankowo 2.	Pakość	Jankowo
11	Jankowo 3.	Pakość	Jankowo
12	Kościelec Kuj. Deszczownia	Pakość	Kościelec
13	Kościelec Kuj. Tech.Rol	Pakość	Kościelec
14	Kościelec Kujawski 1	Pakość	Kościelec
15	Kościelec Kujawski 2	Pakość	Kościelec
16	Kościelec Kujawski 3	Pakość	Kościelec
17	Kościelec Kujawski 4	Pakość	Kościelec
18	Kościelec Kujawski 5	Pakość	Kościelec
19	Kościelec Kujawski 6	Pakość	Kościelec
20	Lechowo 1	Pakość	Lechowo
21	Lechowo 2	Pakość	Lechowo
22	Lechowo 3	Pakość	Lechowo
23	Lechowo 4	Pakość	Lechowo
24	Lechowo 5	Pakość	Lechowo
25	Leszczyce Wieś	Pakość	
26	Ludkowo 1	Pakość	Ludkowo
27	Ludkowo 2	Pakość	Ludkowo
28	Ludkowo 3	Pakość	Ludkowo
29	Ludkowo 6	Pakość	Ludkowo
30	Ludkowo POM.	Pakość	Ludkowo
31	Ludwiniec 1	Pakość	Ludwiniec
32	Ludwiniec 2	Pakość	Ludwiniec
33	Ludwiniec 3	Pakość	Ludwiniec
34	Łącko 1	Pakość	Łącko
35	Łącko 2	Pakość	Łącko
36	Łącko 3	Pakość	Łącko
37	Łącko 4	Pakość	Łącko
38	Łącko 5	Pakość	Łącko
39	Mielno 1	Pakość	Mielno
40	Mielno 2	Pakość	Mielno
41	Pakość 21 Stycznia	Pakość	Pakość
42	Pakość Barcińska	Pakość	Pakość

43	Pakość Garaże	Pakość	Pakość
44	Pakość GS	Pakość	Pakość
45	Pakość Inowrocławska	Pakość	Pakość
46	Pakość Jankowska	Pakość	Pakość
47	Pakość Kamal	Pakość	Pakość
48	Pakość Lipowa	Pakość	Pakość
49	Pakość Mieleńska	Pakość	Pakość
50	Pakość Mikołaja	Pakość	Pakość
51	Pakość Młynpak	Pakość	Pakość
52	Pakość Mogileńska	Pakość	Pakość
53	Pakość Noteć Osiedle	Pakość	Pakość
54	Pakość Osiedle 1 KSM	Pakość	Pakość
55	Pakość Pawilon Handlowy	Pakość	Pakość
56	Pakość R Sn Fabryczna	Pakość	Pakość
57	Pakość Radłowska	Pakość	Pakość
58	Pakość Różana	Pakość	Pakość
59	Pakość Topolowa	Pakość	Pakość
60	Pakość Wyszyńskiego	Pakość	Pakość
61	Radłowo 1	Pakość	Radłowo
62	Radłowo 2	Pakość	Radłowo
63	Radłowo 3	Pakość	Radłowo
64	Radłowo 4	Pakość	Radłowo
65	Radłowo 5	Pakość	Radłowo
66	Radłowo 6 Sady	Pakość	Radłowo
67	Radłowo 7	Pakość	Radłowo
68	Radłowo 8	Pakość	Radłowo
69	Rybitwy 1	Pakość	Rybitwy
70	Rybitwy 2	Pakość	Rybitwy
71	Rybitwy 3	Pakość	Rybitwy
72	Rybitwy 4	Pakość	Rybitwy
73	Rybitwy 5	Pakość	Rybitwy
74	Rybitwy 6	Pakość	Rybitwy
75	Rycerzewko 1	Pakość	Rycerzewko
76	Rycerzewko 2	Pakość	Rycerzewko
77	Rycerzewko 3	Pakość	Rycerzewko
78	Rycerzewko	Pakość	Rycerzewko
79	Węgierce	Pakość	Węgierce
80	Wielowieś k/Pakości 1	Pakość	Wielowieś
81	Wielowieś k/Pakości 2	Pakość	Wielowieś
82	Wielowieś k/Pakości 3 CPN	Pakość	Wielowieś
83	Wojdał Wielowieś	Pakość	Wojdał
84	Diarnowo IZCH	Pakość	Diarnowo
85	Giebnia Wiatraki 1	Pakość	Giebnia
86	Jankowo Wiatraki 1	Pakość	Jankowo
87	Jankowo Wiatraki 2	Pakość	Jankowo
88	Kościelec Kuj. Wiatraki 1	Pakość	Kościelec
89	Ludkowo 4	Pakość	Ludkowo
90	Ludkowo 5 Wiatraki	Pakość	Ludkowo
91	Ludkowo wiatraki 2	Pakość	Ludkowo
92	Łącko Krumex	Pakość	Łącko
93	Pakość Fabryka Noteć	Pakość	Pakość
94	Pakość Zaporą	Pakość	Pakość

95	Pakość Zaptech	Pakość	Pakość
96	Radłowo Wiatraki 3	Pakość	Radłowo
97	Wielowieś k/Pakości Wiatraki 1	Pakość	Wielowieś
98	Wojdał Boczek	Pakość	Wojdał
99	Wojdał Bor	Pakość	Wojdał
100	Wojdał Zakłady Kruszywa	Pakość	Wojdał

Dane ENEA Operator SA

Rezerwy zasilania gminy

- linia SN Jaksice z GPZ Nowa Wieś Wielka w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Łabiszyn z GPZ Nowa Wieś Wielka w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Pakość z GPZ Mogilno w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Broniewo z GPZ Nowa Wieś Wielka w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Rojewo z GPZ Gniewkowo w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Kruśliwiec z GPZ Rąbinek w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Batkowo z GPZ Rąbinek w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Mątwy z GPZ Rąbinek w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Rąbinek z GPZ Rąbinek w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Szadłowice z GPZ Gniewkowo w kierunku GPZ Pakość
- linia SN Słońsk z GPZ Marulewska w kierunku GPZ Pakość

Moc zainstalowanych źródeł energii odnawialnej na terenie gminy Pakość wynosi aktualnie – **11,935 MW**.

Zużycie energii elektrycznej i ilość odbiorców według grup taryfowych na terenie miasta i gminy Pakość przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Zużycie energii elektrycznej i ilość odbiorców na terenie miasta i gminy Pakość w latach 2007–2011

Rok	Liczba odbiorców taryfa G	Zużycie energii elektrycznej w taryfie G [kWh]	Liczba odbiorców taryfa C	Zużycie energii elektrycznej w taryfie C [kWh]	Liczba odbiorców taryfa B	Zużycie energii elektrycznej w taryfie B [kWh]
2007	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d	b/d
2008	1915	3410177	319	3502985	6	3785482
2009	1919	3548202	297	3311771	6	5385930
2010	1911	3735048	285	3526401	6	6050858
2011	1880	3663938	294	3552588	6	6116237

Źródło dane ENEA

Odbiorcy grupy taryfowej **G odbiór niski**, zużywają obecnie **3 663 938 kWh**.

Odbiorcy grupy taryfowej **C odbiór średni** zużywają obecnie **3 552 588 kWh**.

Odbiorcy grupy taryfowej **B odbiór przemysłowy duży** zużywa obecnie **6 116 237 kWh**.

Łącznie zużycie energii elektrycznej w **2011 r.** przez mieszkańców i podmioty gospodarcze na terenie miasta i gminy Pakość wyniosło **13 332 763 kWh**.

Zgodnie z prawem energetycznym lokalny operator energii elektrycznej odpowiada za rozwój infrastruktury i przygotowuje plany rozwoju infrastruktury energetycznej dla

danego obszaru działania, o których powinien informować lokalny samorząd. również samorząd powinien w swoich planach określać zapotrzebowanie na media, przy czym realizacja planów powinna mieć uzasadnienie ekonomiczne.

W Planie rozwoju na lata 2011 – 2015 dla ENEA Operator Sp. z o.o. zakres i lokalizacja inwestycji wynika z opiniowanych przez ENEA obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zainteresowanych inwestorów.

Inwestycje planowane do realizacji na terenie miasta i gminy Pakość w zakresie rozbudowy systemu energetycznego zostały zatwierdzone przez URE. Zakres tych przedsięwzięć przedstawiono w poniższej tabeli.

Planowany okres realizacji	Zakres planowanej inwestycji
2013	Budowa złącza kablowego SN i linii SN, Pakość ul. Inowrocławska – Noteć
2012	Zabudowa słupa rozgałęźnego w linii SN – Giebnia – POLBUD–POMORZE Łącko
2012–2015	Budowa nowych przyłączy nn o mocy przyłączeniowej 2700 kW
2012–2015	Przyłączenia odbiorców III grupy na terenie gminy – budowa linii kablowych i/lub napowietrznych słupów rozgałęźnych w linii, złączy kablowych SN lub zabudowa pól SN w GPZ
2011–2014	Modernizacja linii napowietrznej SN 15 kV wymiana kabli 15 kV Piechcin 2 – Piechcin 1 – wejście na linię napowietrzną Pakość (390+460m)
2013–2015	Modernizacja linii napowietrznej SN 15 kV GPZ Pakość Inowrocław wymiana żerdzi drewnianych, zwiększenie przekroju przewodów.
2012–2015	Modernizacja linii napowietrznej SN 15 kV GPZ Pakość Kotłownia.
2013–2014	Modernizacja sieci SN i mm – modernizacja linii 15 kV i 0,4 kV, wymiana stacji transformatorowej 15/0,4 w Wielowski pod Pakością.
2013–2015	Modernizacja sieci SN skablowanie odcinka linii GPZ Pakość – Piechcin.
2012–2015	Modernizacja linii napowietrznej SN 15 kV GPZ Pakość Barcin, likwidacja odcinka linii na żerdziach drewnianych.
2012–2014	Stacja WN/SN 110/15 Pakość – modernizacja stacji w zakresie rozdzielni WN: Przebudowa układu szyn, wymiana aparatury pierwotnej i wtórnej
2014	Stacja WN/SN 110/15 Pakość Wymiana rozdzielni p. własnych 220VDCV, 230 VACgw. 24 VDC, 48 VDC.
2014	Stacja WN/SN 110/15 Pakość – Telemechanika wymiana sterownika z MST na MST2

Należy zaznaczyć, że Plan rozwoju na lata 2012–2015 został zatwierdzone przez URE..

Gazyfikacja

Na obszarze gminy Pakość miasto Pakość zgazyfikowane jest już prawie w całości. Wsie: Ludkowo, Radłowo, Giebnia, są w początkowej fazie gazyfikacji z gazociągów średniego i niskiego ciśnienia miasta Pakość.

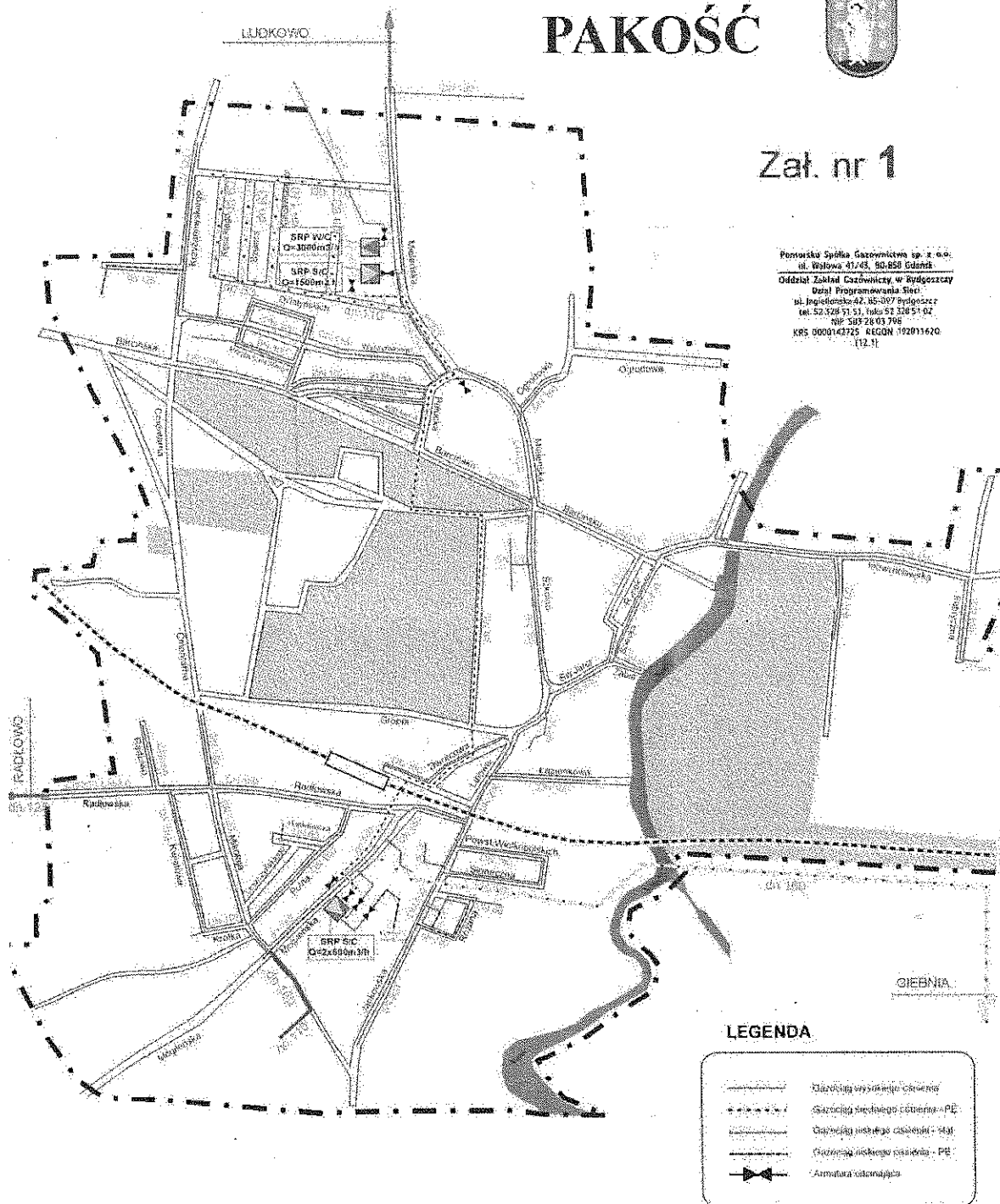
Przebieg sieci gazowych wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia oraz lokalizację stacji gazowych wysokiego i średniego ciśnienia w gminie i mieście Pakość obrazują poniższe mapy poglądowe.

Sieci gazowe wysokiego i średniego ciśnienia oraz lokalizację stacji gazowych wysokiego i średniego ciśnienia na terenie miasta przedstawiono na poniższym pierwszym załączniku mapowym.

PAKOŚĆ

Załącznik nr 1

Rys. 1. Przebieg sieci gazowych wysokiego i średniego ciśnienia na terenie miasta

Przebieg sieci gazowych wysokiego i średniego ciśnienia oraz lokalizację stacji gazowych wysokiego i średniego ciśnienia na terenie gminy przedstawiono na poniższym drugim załączniku mapowym.

Rys. 2. sieci gazowych wysokiego i średniego ciśnienia na terenie gminy

Długość sieci gazowych i przyłączy gazowych z podziałem na ciśnienia oraz ilość i typ stacji gazowych dla miasta i gminy przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 25. Wykaz stacji gazowych wysokiego ciśnienia stanowiących własność spółki.

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja/ulica	Producent stacji	Rok budowy	Przepustowość stacji [m ³ /h]	Stacja gazowa
1.	Pakość	Ul. Mieleńska	Alsi	1999	3000	Redukcyjno-pomiarowa

Tabela 26. Wykaz stacji gazowych średniego ciśnienia stanowiących własność spółki.

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja/ulica	Producent stacji	Rok budowy	Przepustowość stacji [m ³ /h]	Stacja gazowa
1.	Pakość	ul. Mieleńska	Alsi	1999	1500	Redukcyjna
2.	Pakość	ul. Mogileńska	Alsi	1994	1200	Redukcyjno-pomiarowa

Tabela 27. Miasto Pakość długość gazociągów w mb.

średnica	Rodzaj ciśnienia			Suma końcowa
	n/c	ś/c	w/c	
63		709		709
80	274		220	494
100	7996			7996
110	367	550		917
125	530			530
150	3442			3442
160	149	2187		2336
180	390			390
200	1928			1928
225	90	319		409
250	363			363
suma	15528	3765	220	19513

Tabela 28. Miasto Pakość długość przyłączy w mb.

średnica	Rodzaj ciśnienia		Suma końcowa
	n/c	ś/c	
25		17	17
32		149	149
40	11		11
50	9886		9886
63	564		564
65	20		20
80	355		355
90	28		28
100	109		109
suma	10973	166	11139

Tabela 29. Pakość gmina długość gazociągów w mb.

średnica	Rodzaj ciśnienia			Suma końcowa
	n/c	ś/c	w/c	
80			1345	1345
125	11			11
150			16982	16982
160		2012		2012
suma	11	2012	18327	20350

Tabela 30. Pakość gmina długość przyłączy w mb.

średnica	Rodzaj ciśnienia		Suma końcowa
	n/c	ś/c	
32		18	18
63	11	9	20
suma	11	27	28

Tabela 31. Liczba odbiorców i ilość zużycia gazu dla miasta i gminy Pakość w latach 2004–2011

Wyszczególnienie	Jedn. miary	lata							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ilość odbiorców ogółem	szt.	1 586	1 583	1 587	1 591	1 577	1 576	1 577	1 589
w tym:									
gospodarstwa domowe	"	1 540	1 536	1 541	1 546	1 531	1 514	1 514	1 519
usługi i handel	"	34	35	33	33	34	49	49	54
przemysł	"	12	12	13	12	12	13	14	16
Zużycie gazu ogółem	tyś.m ³	1 823,2	1 715,3	1 657,9	1 523,1	1 372,6	1 408,3	1 569,1	1 591,6
w tym:									
gospodarstwa domowe	"	788,9	769,1	739,8	681,2	682,4	680,6	772,4	631,7
usługi i handel	"	335,9	309,0	305,7	282,2	258,0	273,6	267,4	312,1
przemysł	"	698,4	637,2	612,4	559,7	432,2	454,1	529,3	647,8

Bydgoszcz, 19.03.2012

Sporządziła: Aleksandra Janicka

W planach rozwoju Pomorskiej Spółki Gazownictwa obowiązujących od 2013 r. dalsza gazyfikacja nie jest uwzględniana z uwagi na brak zgłoszenia z obszaru strategicznych odbiorców, którzy zapewniliby efektywność ekonomiczną inwestycji.

Dominującym problemem dla Spółki hamującym rozbudowę sieci na terenie gminy to:

- brak aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- problemy z uzyskaniem zgody na przejście gazociągów przez teren prywatny.

Pomorska Spółka Gazownictwa w koncepcji rozwoju sieci, nie przewiduje realizacji wspólnych sieci gazowych dla gminy Pakość i gmin sąsiednich.

Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało, że z liczby ankietowanych gospodarstw domowych 13 % deklaruje, że jest zainteresowanych modernizacją kotłowni na gaz ziemny.

Doprowadzenie gazu sieciowego do nowych odbiorców pozwoliłoby na dalszą dywersyfikację źródeł zaopatrzenia w energię.

Gaz skroplony LPG

Jak wykazała przeprowadzona ankietę wśród mieszkańców miasta ok. 25 % mieszkańców korzysta z gazu z butli do przygotowywania posiłków. Zużycie jednostkowe gazu na mieszkańca w gospodarstwach wykorzystujących gaz do gotowania wynosi zgodnie z badaniem ankietowym ok. 28,4 kg gazu na osobę rocznie.

Należy szacować, że miasto i gmina zużywa w tym celu ok. **71,1 tony gazu rocznie**

$$9979 \text{ mieszkańców} \times 25,1 \% \times 28,4 \text{ kg/osobę/rok} = 71\,134 \text{ kg}$$

III. OCENA STANU AKTUALNEGO

I PRZEWIDYWANYCH ZMIAN

ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO, ENERGIĘ

ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE

1. Badanie ankietowe

1.1. Opis badania ankietowego w 2011 r.

Dla zebrania danych na potrzeby niniejszego opracowania przeprowadzono dwa rodzaje badania ankietowego:

- anonimowa ankieta skierowana do gospodarstw domowych,
- ankieta skierowana została również do sołtysów.

Ankieta przeprowadzono za pośrednictwem szkół na terenie miasta i gminy Pakość. Każda ze szkół otrzymała 50 ankiet, które nauczyciele rozdali wśród uczniów, z prośbą o ich wypełnienie przez rodziców w domu.

Do wszystkich sołtysów również skierowano ankiety za pośrednictwem Urzędu Miejskiego.

Ankieta jest podstawowym źródłem informacji w zakresie aktualnych potrzeb mieszkańców w zakresie ilości i rodzajów nośników energii do ogrzewania budynków mieszkalnych oraz ilości zużywanej energii elektrycznej. Dzięki ankietom możliwe jest bardziej precyzyjne oszacowanie potencjału gminy w zakresie energii odnawialnej. Ankietę sygnalizuje problemy w zakresie zasilania energią elektryczną oraz pokazuje potrzeby mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych i modernizacji ich systemów ogrzewania w zakresie co i cwu na paliwa ekologiczne i odnawialne.

1.2. Treść ankiet.

Ankieta do mieszkańców

ANKIETA

Uprzejmie prosimy o udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w poniższej ankiecie

1. Ilość osób zamieszkujących w Państwa gospodarstwie domowym

wpisz liczbę osób

2. Powierzchnia mieszkalna domu

wpisz ilość m ²

3. Powierzchnia gospodarstwa rolnego

wpisz liczbę ha

4. Zużycie opału i energii elektrycznej rocznie (wpisz ilości w tonach, litrach lub m³, kWh –właściwie wg rodzaju)

Miał	Węgiel	eko groszek	Olej	Drewno	brykiet z trocin	Gaz płynny	Inne
...ton	...ton	...ton	...litrów	m ³	ton	kgbutli	

5. rodzaj ogrzewania ciepłej wody (zaznacz właściwe znakiem „x” lub wpisz zużycie opału albo energii jeśli nie zostało wykazane powyżej)

Miał	Węgiel	eko groszek	Olej	Drewno	gaz płynny	prąd elektryczny	kolektory słoneczne	inne

6. Powierzchnia zasiewów w danym roku, areal (ilość w ha.)

Zboże	Kukurydza	Rzepak	Buraki	Ziemniaki	Użytki zielone	Inne

7. Sposób wykorzystania słomy w gospodarstwie

Wyszczególnienie	Podaj powierzchnię pola, z której zbierana jest słoma (w ha)
Jako podściółka dla zwierząt	
Przyorana na polu	
Wykorzystana do innych celów np. sprzedaż	

8. Czy na terenie gospodarstwa są zadrzewienia śródpolne ?

TAK (wpisz liczbę metrów bieżących lub hektarów)	NIE (wpisz „X”)

9. Stan pogłównia zwierząt

	Liczba sztuk
Trzoda chlewna	
Bydło	
Drób	

10. Czy jesteście Państwo zainteresowani założeniem upraw energetycznych

	TAK (podać planowaną powierzchnię w ha)	NIE (wpisz „X”)

Wierzba (na biomasę)		
Rzepak (na biopaliwo)		
Kukurydza (na biogaz, bioetanol)		
Inne rośliny energetyczne:		

11. Czy jesteście Państwo zainteresowani dociepleniem budynku

	TAK	NIE
Wymiana stolarki okiennej		
Docieplenie ścian budynku		

Uwagi o stanie ocieplenia budynku

	TAK	NIE
Czy wymieniono już stolarkę okienną		
Czy ocieplono już ściany budynku		

12. Czy jesteście Państwo zainteresowani modernizacją kotłowni na paliwo ekologiczne lub odnawialne

Wyszczególnienie	TAK	NIE
Słoma z własnego gospodarstwa		
Drewno, zrębki drewna, brykiet z trocin, trociny		
Instalacja słoneczna do grzania ciepłej wody		
Olej		
Gaz ziemny		
Pompa ciepła		
Gaz płynny		

Ankieta do sołtysów

ANKIETA – sołectwo

W związku z przystąpieniem miasta i gminy Pakość do opracowania *Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* uprzejmie prosimy o wypełnienie poniższej ankiety.

1. Czy na terenie sołectwa są częste wyłączenia energii elektrycznej ?

.....

2. Czy są częste wahania i spadki napięć ?

.....

3. Czy w sołectwie zgłaszano zapotrzebowanie na zwiększenie mocy elektrycznej sieci energetycznej ?

Proszę o zidentyfikowanie zapotrzebowania lub podanie informacji, które z gospodarstw lub podmiotów gospodarczych może zgłaszać takie potrzeby:

.....

.....

4. Czy rolnicy w sołectwie są zainteresowani wykorzystaniem energii odnawialnej we własnych gospodarstwach, proszę oszacować % zainteresowanych gospodarzy:

Wyszczególnienie	TAK	NIE

	(wpisz %)	(wpisz „x”)
Słoma z własnego gospodarstwa		
Drewno, zrębki drewna, brykiet z trocin, trociny		
Instalacja słoneczna do grzania ciepłej wody		
Siłownia wiatrowa		
Pompa ciepła		

5. Czy rolnicy w sołectwie są zainteresowani zakładaniem upraw energetycznych np. wierzby lub rzepaku na biopaliwo, proszę oszacować % zainteresowanych gospodarzy:

	TAK		NIE (wpisz „x”)
	% zainteresowanych gospodarzy	szacunkowa powierzchnia w ha	
Wierzba			
Rzepak			
Inne rośliny energetyczne:			

6. Czy na terenie sołectwa są suszarnie zbożowe prosimy o bliższe dane
.....

7. Wnioski sołectwa w zakresie racjonalizacji gospodarki energią elektryczną, zaopatrzenia w ciepło i paliwa gazowe:
.....

1.3. Opracowanie badań ankietowych mieszkańców z 2011 r

Badania ankietowe gospodarstw indywidualnych.

* Analizy ankiet z 2011 r. dokonano na bazie zwrotu 89 ankiet.

Badania ankietowe pozwoliły objąć 418 mieszkańców gminy zamieszkujących na powierzchni 8 869 m² w domach ogrzewanych indywidualnie, co stanowi ok. 4,3 % ogólnej powierzchni zamieszkałej

Zużycie ciepła do ogrzewania budynków

Na podstawie ankiet przeprowadzono analizę zużycia ciepła oraz strukturę zużycia opału.

Rodzaj opału	Struktura zużycia ciepła w budynkach mieszkalnych [%]
miał	26,5
węgiel kamienny	43,0
olej opałowy	1,2
Gaz ziemny	1,8
drewno	22,7
LPG	1,0

Średnie zużycie ciepła wśród ankietowanych gospodarstw domowych ogrzewanej powierzchni domu.

Jednostkowe zużycie ciepła przez budynki mieszkalne	1,23 GJ/m ² /a
Całkowite zużycie ciepła w budynkach mieszkalnych wśród ankietowanych w skali roku	10 903 GJ
Całkowite zużycie ciepła w budynkach mieszkalnych miasto i gmina w skali roku	249 439 GJ

Zużycie gazu płynnego do kuchni i piecyków gazowych

Badanie ankietowe w 2011 r.

- W gospodarstwach używających gaz jednostkowe zużycie gazu wynosiło **28,4 kg/osobę/rok**
- Zgodnie z badaniem ankietowym na 418 mieszkańców 105 korzysta z gaz z butli, stanowi to 25,1 % mieszkańców.
- Roczne zużycie gazu przez mieszkańców należy oszacować na 71 134 kg gazu LPG
- $9979 \text{ mieszkańców} \times 25,1 \% \times 28,4 \text{ kg/osobę/rok} = 71 134 \text{ kg}$
- Wyniki zużycia gazu LPG zestawiono w poniższej tabeli:

	jednostka	
Zużycie gazu LPG przez mieszkańców.	[kg]	71 134 kg

Zasoby biomasy.

Słoma zbóż

Powierzchnia upraw zbóż na polach ankietowanych gospodarstw wynosi 174,19 ha. Zgodnie z oświadczeniem słoma po żniwach jest przyorywana na powierzchni 55 ha. Stanowi to 31,6 % areалу obsiewanego zbożem.

Ta część niewykorzystywanej słomy może być zastosowana bezpośrednio jako opał lub surowiec do produkcji brykietów z biomasy.

W całej gminie stanowi to ok. **490,7 ha** przyoranych na polu.

Słoma rzepakowa

Zgodnie z badaniem ankietowym rzepak był uprawiany w grupie ankietowanych gospodarstwach na 5 ha, co stanowi 0,7 % użytków rolnych. w całej gminie stanowi to ok. **44,6 ha** obsianego rzepakiem, którego słoma w całości może być wykorzystywana jako opał.

$$5810,7 \text{ ha} \times 0,7 \% / 100 = 44,6 \text{ ha}$$

Deklarowane uprawy energetyczne.

Wierzba

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, zadeklarowano powierzchnię ok. **2 ha** pod uprawy energetyczne. Daje to podstawę do oszacowania, że na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **17,8 ha** pod uprawy wierzby energetycznej. Na takiej powierzchni można produkować ok. **267,6 tony** biomasy rocznie.

Rzepak

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, pod uprawy rzepaku na produkcję biopaliwa zadeklarowano **3 ha** powierzchni, co daje podstawę do oszacowania, iż na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **26,8 ha** pod uprawę rzepaku na biopaliwo. z takiej powierzchni można uzyskiwać ok. **80,3 ton** słomy rzepakowej rocznie.

Inne rośliny energetyczne

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, pod uprawy innych roślin energetycznych zadeklarowano **1 ha** powierzchni, co daje podstawę do oszacowania, iż na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **8,9 ha** pod uprawę rzepaku na biopaliwo. z takiej powierzchni można uzyskiwać ok. **133,8 ton** biomasy rocznie.

Kukurydza

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, pod uprawy energetyczne kukurydzy zadeklarowano **32,6 ha** powierzchni, co daje podstawę do oszacowania, iż na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **291 ha** pod uprawę kukurydzy.

Termomodernizacja budynków i źródeł ciepła

Na pytanie *Czy jesteście Państwo zainteresowani dociepleniem budynku?* na 89 ankietowanych gospodarstw domowych 32 z nich odpowiedziało, że są zainteresowane wymianą stolarki okiennej a 47 dociepleniem ścian.

Wyniki ankiet przedstawiono w poniższej tabeli:

Zakres prac	liczba gospodarstw w ankietach	Procent gospodarstw	Potencjalna liczba gospodarstw w gminie
Wymiana stolarki okiennej	32	36 %	1032
Docieplenie ścian budynku	47	52,8 %	1416

Na pytanie *Czy jesteście Państwo zainteresowani modernizacją kotłowni na paliwo ekologiczne lub odnawialne?* na 89 ankietowanych gospodarstwach domowych 38 jest zainteresowanych modernizacją kotłowni, a nie zainteresowani grupa 50 gospodarstw.

Wyniki ankiet przedstawiono w poniższej tabeli:

Czy jesteście Państwo zainteresowani modernizacją kotłowni na paliwo ekologiczne lub odnawialne	
TAK	NIE
42,7 %	57,3 %

Szacowana liczba gospodarstw w całej gminie w 2011 r. zainteresowanych modernizacją kotłowni to **1225 gospodarstw**.

Udział zainteresowanych w poszczególnych rodzajach modernizacji systemu ogrzewania przedstawia poniższa tabela:

Modernizacja kotłowni według rodzaju paliwa	Zainteresowanych gospodarstw domowych [%]	Potencjalna liczba gospodarstw w gminie
Drewno, zrębki drewna, brykiet z trocin, trociny	14,0	77
Instalacja słoneczna do grzania ciepłej wody	34,0	968
Olej	5,6	161
Gaz ziemny	13,0	387
Pompa ciepła	7,9	226
Gaz płynny	3,0	97

1.4. Opracowanie badania ankietowego przeprowadzonego u sołtysów.

Przeprowadzone badanie ankietowe. wśród sołtysów wniosło poniższe informacje:

- Na terenie sołectw nie występują częste wyłączenia, czy wahania napięcia energii elektrycznej, tego typu zgłoszenie napłynęło jedynie z sołectwa Jankowo.
- Zainteresowanie wykorzystaniem energii odnawialnej w poszczególnych sołectwach wg sołtysów przedstawia się następująco:

Nazwa miejscowości	Zainteresowane gospodarstwa [%]				
	Nie ma z własnego gospodarstwa	Drewno, zrębki drewna, brykiet z trocin, trociny	Instalacja słoneczna do grzania ciepłej wody	Olej	Pompa ciepła
Rycerzewo	0	0	10	0	0
Ludwinice	0	40	0	60	0
Jankowo	0	60	0	0	0

Gorzany	0	0	0	0	0
Rybitwy	0	0	0	0	0

Zainteresowanie zakładaniem upraw energetycznych w poszczególnych sołectwach wg ankiet skierowanych do sołtysów przedstawia się następująco:

Nazwa sołectwa	Zainteresowanie zakładaniem upraw energetycznych				
	Wierzba % zaintereso wanych	Wierzba szacunkow a powierzchn ia [ha]	Rzepak % zaintereso wanych	Rzepak szacunkow a powierzchn ia [ha]	inne
Rycerzewo	0	0	0	0	0
Ludwiniec	50	0,5	60	10	0
Jankowo	0	0	0	0	0
Gorzany	0	0	0	0	0
Rybitwy	0	0	0	0	0

Sołtysi zgłosili też własne uwagi i wnioski dotyczące stanu sieci zasilania w energię elektryczną

Nazwa sołectwa	Czy są częste wyłączenia energii elektrycznej	Czy są częste wahania napięcia	Wnioski o zwiększenie mocy elektrycznej	Wnioski do projektu założeń
Rycerzewo	nie	nie	nie	nie ma
Ludwiniec	nie	nie	nie	nie ma
Jankowo	W zależności od warunków atmosferycznych	tak	brak	wymiana starych słupów i linii energetycznych
Gorzany	nie	nie	nie	nie ma
Rybitwy	nie	nie	nie	nie ma

Uśredniając wartości podane w ankietach do całej gminy w zakresie zainteresowania energią odnawialną uzyskano poniższe wartości:

Wyszczególnienie / Sołectwo	Zainteresowanych gospodarstw w sołectwach średnio
	[%]
Słoma z własnego gospodarstwa	0

Drewno, zrębki drewna, brykiet z trocin, trociny	20
Instalacja słoneczna do grzania ciepłej wody	5
Siłownia wiatrowa	12
Pompa ciepła	0

Zainteresowanie rolników w zakresie modernizacji kotłowni na wykorzystanie drewna i biomasy, w opinii sołtysów jest aktualnie największe.

Analiza ankiet od sołtysów pod kątem zainteresowania rolników zakładaniem upraw energetycznych wykazała przedstawione poniżej wartości.

Zainteresowanie rolników zakładaniem upraw energetycznych

Wyszczególnienie	Szacunkowa powierzchnia w [ha]
wierzba	0,5
rzepak	10
inne	0

Zainteresowanie rolników w zakresie rozwijania upraw rzepaku na cele energetyczne w opinii sołtysów jest aktualnie największe.

2. Aktualne zapotrzebowanie na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną do celów mieszkaniowych i ocena przewidywanych zmian

2.1. Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków mieszkalnych

Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków mieszkalnych oszacowano na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Budynki indywidualne

Jednostkowe zużycie ciepła przez budynki jednorodzinne – średnio w gminie przedstawiono w poniższej tabeli.

Jednostkowe zużycie ciepła przez budynki mieszkaniowe – ogrzewane indywidualnie [GJ/m ² /rok]
2011
1,23 GJ/m ² /a

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym struktura zużycia opału średnio w gospodarstwach domowych przedstawia się następująco:

Rodzaj opału	Struktura zużycia ciepła w budynkach mieszkalnych	
	[%]	
miał	26,5	
węgiel kamienny	43,0	
olej opałowy	1,2	
Gaz ziemny	1,8	
drewno	22,7	
LPG	1,0	

Zgodnie z uzyskanymi danymi za 2011 r. powierzchnia mieszkań zamieszkałych w budynkach indywidualnych wynosi **177 942,87m²**.

$$202\,912\,m^2 - 24\,335,78\,m^2 - 226,25\,m^2 - 407,1\,m^2 = 177\,942,87$$

Na tej podstawie szacuje się, że aktualne zapotrzebowanie na ciepło w nośnikach ciepła do ogrzewania budynków jednorodzinnych wynosi w skali roku.

Oddinny energia cieplnej w sposobu realizacji	Powierzchnia ogrzewana [m ²]	Zużycie energii cieplnej w nośniku ciepła 2011 r. (GJ)	Jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło [GJ/m ²]
budynki mieszkalne ogrzewane indywidualnie	177 943	218 870	1,23

Mieszkańcy domów ogrzewanych indywidualnie zużywają do celów grzewczych ok. 2518 ton miału węglowego, 3762 ton węgla kamiennego, 111 970 m³ gazu, 59 ton oleju opałowego i 3547 ton drewna opałowego.

	Wielkość zużycia opału w domach indywidualnie
miał	2518 ton
węgiel kamienny	3762 ton
gaz ziemny	111 970 m ³
olej opałowy	59 ton
drewno biomasa	3547 ton
koks	206 ton

Budynki wielorodzinne ogrzewane z sieci ciepłych

Zgodnie z informacją uzyskaną z Przedsiębiorstwa Usług Gminnych i z Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania tych budynków mieszkaniowych przedstawiało się w **2011 r.** następująco:

Odbiorca	kubatura	powierzchnia ogrzewana	sprzedaż ciepła	jednostkowe zużycie	jednostkowe zużycie
	[m ³]	[m ²]	[GJ]	[GJ/ m ³]	[GJ/ m ²]
Budynki w administracji PUG					
Mogileńska 43	4603,5	1080,30	643,05	0,139	0,595
Mogileńska 29	4603,5	1080,39	526,14	0,115	0,487
Mogileńska 17 CO	5285,5	1658,61	676,53	0,128	0,408
Mogileńska 17 CWU			396,93		
Budynki w administracji KSM Inowrocław					
ul. Mogileńska 19 CO	12 713	2 789,65	696,41	0,055	0,249
ul. Mogileńska 19 CWU			765,28		
ul. Mogileńska 21 CO	10 134	2 491,50	488,93	0,048	0,196
ul. Mogileńska 21 CWU			515,70		
ul. Mogileńska 25	5 095	1 156,52	397,13	0,078	0,343
ul. Mogileńska 23	5 164	1 143,58	362,16	0,070	0,317
ul. Mogileńska 37	12 969	3 210,45	1120,29	0,087	0,351
ul. Mogileńska 27	5 165	1 127,47	385	0,075	0,341
ul. Mogileńska 35	4 323	1 069,35	396,10	0,092	0,370
ul. Mogileńska 39	8 645	2 138,70	710,5	0,082	0,332
ul. Mogileńska 41	12 570	3 100,81	1089,31	0,087	0,351
ul. Mogileńska 45	3 924	959,70	324,29	0,083	0,338
ul. Mogileńska 47	5 466	1 328,75	367,88	0,067	0,277
RAZEM	100660,5	24 335,78	9 861,63	0,097	0,405

Budynki mieszkaniowe wielorodzinne ogrzewane z kotłowni lokalnych

Lp.	Nazwa obiektu	Powierzchnia / kubatura ogrzewana [m ²] / [m ³]	Moc kotłowa	Rodzaj ogrzewania	Zużycie opału w skali roku	Zużycie ciepła w nośniku ciepła	Jednostkowe zużycie ciepła	Koszt ogrzewania - Jednostkowy koszt ogrzewania	Zużycie energii elektrycznej [kWh]	Uwagi
1	Lokalna kotłownia gazowa w budynku mieszkalnym przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości	226,25 m ² m ³	24 kW	gaz	6636 m ³	276 GJ	1,0 GJ/m ² GJ/m ³	11322,99 zł 41,02 zł/GJ 50,04 zł/m ² zł/m ³	1722 kWh 845,06 zł	15 mieszkańców NOWY PIĘC DE DIETRICH 2012 r.
2	Lokalna kotłownia węglowa w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości	407,1 m ² bd m ³	2x 30 kW	węgiel	44,25 ton	1017,8 GJ	2,5 GJ/m ² GJ/m ³	20065,94 zł 19,72 zł/GJ 49,29 zł/m ² zł/m ³	bd	36 mieszkańców
		633,351 m ²			Razem	1 293,8 GJ			897402 kWh	

Budynki mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne razem

Zapotrzebowanie w gminie na ciepło do ogrzewania budynków mieszkalnych przedstawiono w poniższej tabeli.

Odbiorcy energii cieplnej wg sposobu zasilania	Kubatura [m ³]	Powierzchnia ogrzewana [m ²]	Zużycie energii cieplnej w 2011 r. (GJ)	Jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło
Budynki ogrzewanie indywidualne		177 943	218 870	1,23[GJ/m ²]
Budynki wielorodzinne ogrzewane z sieci ciepłych.	100 660	24 336	9 862	0,4 [GJ/m ²]
Budynki ogrzewane z kotłowni lokalnych		633	1 294	2,04[GJ/m ²]
Razem			228 732	

Zapotrzebowanie miasta i gminy Pakość na ciepło do ogrzewania budynków mieszkalnych wynosi obecnie **228 732GJ** w skali roku

2.2. Zapotrzebowanie na gaz płynny propan – butan do kuchni gazowych i piecyków

Na podstawie ankiet ocenia się, że przeciętne zużycie gazu na osobę la osób korzystających z butli gazowych wynosi 28,4 kg w okresie roku.

Na terenie miasta i gminy ok. 25 % mieszkań jest wyposażonych w gaz z butli. Oszacowano zatem, że mieszkańcy gminy zużywają w skali roku ok. **71 134 kg** gazu płynnego propan–butan.

2.3. Zapotrzebowanie mieszkań na energię elektryczną

Na podstawie uzyskanych danych z ENEA Operator Spółka z o.o dla odbiorców grupy G gospodarstwa domowe odbiorcy indywidualni, liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej w latach 2007 –2011 przedstawiało się następująco:

Tabela 32. Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej grupy G gospodarstwa domowe odbiorcy indywidualni, w latach 2005 –2011

Rok	Liczba odbiorców grupy G	Zużycie energii elektrycznej w grupie G [kWh/rok]	Zużycie energii elektrycznej na odbiorcę [kWh/rok]
2007	b/d	b/d	b/d
2008	1915	3 410 177	1780,77
2009	1919	3 548 202	1848,98
2010	1911	3 735 048	1954,50
2011	1880	3 663 938	1948,9

trend roczny średnio %	-0,61	2,47	3,08

Zródło opracowanie własne na podstawie danych ENEA

Jednostkowe zużycie energii przez przeciętne gospodarstwo domowe w 2011 r. wyniosło 1 948,9 kWh/rok.

Aktualne zapotrzebowanie gminy na energię elektryczną do celów bytowych, oszacowano na 3 663 938 kWh rocznie.

2.4. Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną w zasobach mieszkaniowych

2.4.1. Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania mieszkańców na ciepło

Nowe budownictwo mieszkaniowe

Zgodnie z otrzymanymi danymi z Urzędu Miejskiego w Pakości aktualnie nie planuje się budowy obiektów kubaturowych. Gmina ma jednak potrzebę wybudowania budynku socjalnego, którego realizację przewidziano w niniejszym opracowaniu na koniec 2027 r.

Tabela 33. Budowa nowych obiektów kubaturowych

Lp.	Nazwa zadania	lokalizacja	planowany sposób ogrzewania	kubatura [m ³]	powierzchnia użytkowa [m ²]	zapotrzebowanie na ciepło [GJ]/rok	planowany termin realizacji [rok]
1.	Budowa budynku socjalnego nr 1	Pakość	bd	2500	1000	300	2027

Do obliczeń przyjęto dla nowobudowanych budynków. aktualną normę budowlaną określającą jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło dla budynków wielorodzinnych na poziomie średnim 0,12 GJ/ m³/rok

Dla $a/v < 0,2 - 72,5 \text{ kWh/m}^2/\text{rok}$ $0,25 \text{ GJ/m}^2/\text{rok}$ $0,1 \text{ GJ/m}^3/\text{rok}$

Dla $a/v \geq 0,9 - 93,5 \text{ kWh/m}^2/\text{rok}$ $0,34 \text{ GJ/m}^2/\text{rok}$ $0,136 \text{ GJ/m}^3/\text{rok}$

Zgodnie z otrzymanymi danymi ze Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu liczba wydanych decyzji pozwolenie na budowę dla budownictwa mieszkaniowego przedstawia się jak pokazano w poniższej tabeli.

Rok	Liczba wydanych decyzji pozwolenie na budowę na terenie gminy i miasta Pakość budownictwa mieszkaniowe

2007	33
2008	38
2009	49
2010	58
2011	48
średnio	45,2

Zgodnie z otrzymanymi danymi z Urzędu Miejskiego powierzchnia użytkowa indywidualnych budynków mieszkalnych na terenie Pakości przedstawia się jak pokazano w poniższej tabeli.

Tabela 34. Powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych na terenie Pakości i prognoza do 2027 r.

Rok	Powierzchnia użytkowa indywidualnych budynków mieszkalnych [m ²]	Wzrost powierzchni użytkowej indywidualnych budynków mieszkalnych w skali okresu	
		[m ²]	[%]
2007	189963,12		
2008	191822,43		
2009	197103,91		
2010	201512,11		
2011	202912,47		
Prognoza			
2017	213602	10689	5,2
2022	231930	18327	8,5
2027	251830	19900	8,5

Dane z Urzędu Miejskiego wg przepisu podatku od nieruchomości

Wzrost powierzchni mieszkalnej w badanym okresie ostatnich 10 lat następował w tempie 1,33 % rocznie. Przyjęto, że do 2017 r. tempo wzrostu zatrzyma się na obecnym poziomie 0,7 % i po tym okresie będzie rosnać w tempie 1,66 % rocznie. Szacuje się, że do 2027 r. powierzchnia mieszkaniowa wzrośnie do ok. 251 830 m².

Da to następujące przyrosty nowej powierzchni mieszkaniowej w kolejnych latach:

- w 2017 r. prognozuje się wzrost o ok. 10 690 m²
- w 2022 r. prognozuje się wzrost o dalsze 18 327 m²
- w 2027 r. prognozuje się wzrost o dalsze 19 900 m²

Łącznie do 2027 r. o ok. 48 917 m².

Na tej podstawie szacuje się **wzrost powierzchni mieszkaniowej w budynkach jednorodzinnych** korygując go o planowane powierzchnie budynków komunalnych..

Da to następujące przyrosty nowej powierzchni mieszkaniowej w kolejnych latach:

- w 2017 r. prognozuje się wzrost o ok. 10 690 m²
- w 2022 r. prognozuje się wzrost o dalsze 18 327 m²
- w 2027 r. prognozuje się wzrost o dalsze 19 900 m² +1000 m²

Łącznie do 2027 r. o ok. **49 917 m²**.

Tabela 35. Prognoza rozwoju budownictwa jednorodzinnego i wzrost zapotrzebowania na ciepło z tego tytułu

Rok	Prognozowany wzrost powierzchni mieszkaniowej [m ²]	Projektowane jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło [GJ/m ² /rok]	Prognozowany wzrost zapotrzebowania na ciepło [GJ]
2017	10689	0,43	4596
2022	18327	0,43	7881
2027	19900	0,22	4378
razem wzrost do roku 2011	48 917		16 855

Do obliczeń przyjęto dla nowobudowanych budynków w okresie 2011 – 2022 r. aktualną normę budowlaną określającą jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło na poziomie

ok. 120 kWh/m² /rok (0,43 GJ/m²/rok).

Dla budynków mieszkalnych powstających w okresie 2023 – 2027 r. przyjmuje się normę jednostkowego zapotrzebowania na ciepło jak dla domów energooszczędnych wynoszącą

60 kWh/m² /rok (0,215 GJ/m²/rok),

Przyjmując, że każda rodzina składająca się średnio 3,5 osoby w zamieszka na powierzchni 80 m², w nowych blokach komunalnych zamieszka, a na 100 m² w nowych budynkach jednorodzinnych do **2027 r. zamieszka tam łącznie 1 755 osób.**

$$1000/80 * 3,5 = 43 \text{ osoby}$$

$$48917/100 * 3,5 = 1 712 \text{ osoby}$$

Razem 1 755 osób

Tak jak założono, nie spowoduje to jednak ogólnego wzrostu liczby mieszkańców gminy.

W zakresie wzrostu zapotrzebowania na ciepło do celów mieszkaniowych można przyjąć, że będzie ono rosło wraz z powstawaniem nowych budynków mieszkaniowych

Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania z tego tytułu **wzrastać** będzie następująco:

Tabela 36. Prognoza wzrostu zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania nowych indywidualnych i wielorodzinnych budynków mieszkalnych w Pakości do 2027 r.

Rok	Budynki wielorodzinne prognozowany wzrost zapotrzebowania na ciepło [GJ]	Budynki jednorodzinne prognozowany wzrost zapotrzebowania na ciepło [GJ]	Budynki mieszkalne łącznie prognozowany wzrost zapotrzebowania na ciepło [GJ]
2017		4596	4596
2022		7881	7881
2027	300	4378	4678
razem wzrost do roku 2011	300	16 855	17 155

Wzrost zapotrzebowania na ciepło z tytułu wzrostu powierzchni mieszkaniowej w 2027 r. szacuje się na **17 155 GJ**.

Termomodernizacja budynków mieszkalnych

Termomodernizacja budynków indywidualnych

Termomodernizowane budynki jednorodzinne powinny osiągnąć aktualnie obowiązujący współczynnik rocznego jednostkowego zapotrzebowania na ciepło, który wynosi:

$$120 \text{ kWh/m}^2/\text{rok} - 0,43 \text{ GJ/m}^2/\text{rok} - 0,1728 \text{ GJ/m}^3/\text{rok}$$

Zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w wyniku termomodernizacji przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela 37. Budynki jednorodzinne zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w wyniku pełnej termomodernizacji 100 % zasobów

Ciepłota energii ciepłej na sposób zasobów	Przed termomodernizacją		Po termomodernizacji		
	Powierzchnia ogrzewana [m ²]	Jednostka wzrostu na ciepło [GJ/m ²]	Zużycie energii ciepłej w 2011 r. [GJ]	Jednostka zapotrzebowania na ciepło [GJ/m ²]	Zużycie energii ciepłej [GJ]
ogrzewanie indywidualne	177943	1,23	218870	0,43	76 515

Wskaźnik jednostkowego zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania indywidualnych budynków mieszkalnych w 2011 r. jest wysoki i wynosi: $1,23 \text{ GJ/m}^2/\text{rok}$. Przeprowadzona

ankieta wśród gospodarstw mieszkaniowych wykazała duże zainteresowanie mieszkańców przeprowadzeniem termomodernizacji budynków, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Zainteresowanie mieszkańców termomodernizacją budynków mieszkalnych w skali miasta – prognoza

Zakres prac	Szacunkowa liczba zainteresowanych gospodarstw domowych w skali miasta	Odsetek gospodarstw
Wymiana stolarki okiennej	1032	36 %
Docieplenie ścian budynku	1516	52,8 %
Modernizacja kotłowni na paliwo ekologiczne lub odnawialne	1225	42,7 %

Prognozowane zmniejszenie na ciepło w wyniku deklarowanej termomodernizacji

Przyjmując wykonanie termomodernizacji budynków i modernizacji kotłowni w ok. 45 % czyli na poziomie deklarowanym przez mieszkańców w ankietach, przyjmując także spadek zapotrzebowania na ciepło w termomodernizowanych budynkach do poziomu 0,5 GJ/m²/rok. szacuje się, że zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków **spadnie** o ok. **58 454 GJ** zgodnie z poniższą kalkulacją:

$$177943 \text{ m}^2 \times 0,45 \times (1,23 \text{ GJ/m}^2 - 0,5 \text{ GJ/m}^2) = 58 454,2 \text{ GJ}$$

Po zaplanowanej termomodernizacji zapotrzebowanie na ciepło **zmniejszy się do poziomu 160 416 GJ.**

$$218870 \text{ GJ} - 58 454,2 \text{ GJ} = 160 416 \text{ GJ}$$

Zgodnie z powyższą kalkulacją zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków **spadnie ok. 27 %.**

$$58 454,2 \text{ GJ} / 218870 \text{ GJ} \times 100 \% = \text{ok. } 26,71 \%$$

Wysokie koszty termomodernizacji mocno ograniczają inwestowanie w tym zakresie. Należy spodziewać się, że do 2027 r. wprowadzenie instrumentów finansowych i wzrost cen opału spowoduje docelowo termomodernizację planowanej ilości indywidualnych budynków mieszkalnych na terenie gminy.

Termomodernizacja budynków wielorodzinnych ogrzewanych zbiorowo

Termomodernizowane budynki wielorodzinne powinny osiągnąć aktualnie obowiązujący współczynnik rocznego jednostkowego zapotrzebowania na ciepło, który wynosi:

$$\text{Dla } a/v < 0,2 - 72,5 \text{ kWh/m}^2/\text{rok } 0,25 \text{ GJ/m}^2/\text{rok } 0,1 \text{ GJ/m}^3/\text{rok}$$

$$\text{Dla } a/v \geq 0,9 - 93,5 \text{ kWh/m}^2/\text{rok } 0,34 \text{ GJ/m}^2/\text{rok } 0,136 \text{ GJ/m}^3/\text{rok}$$

Do obliczeń przyjęto wskaźnik 0,1 GJ/ m³/rok

Wskaźniki jednostkowego zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania budynków w przypadku domów wielorodzinnych w gminie są dużo wyższe od obecnych norm projektowych. Należy się, zatem spodziewać podejmowania dalszych działań przez administratora w zakresie termomodernizacji tych budynków i systemów grzewczych.

Do **prognozy** założono, że budynki wielorodzinne komunalne i wspólnot mieszkaniowych będące w administracji PUG i budynki Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej zostaną poddane termomodernizacji w 2027 r. w **100 %**.

Założono również, że przeprowadzana termomodernizacja budynków powinna prowadzić do uzyskania wskaźnika minimum 0,34 GJ/m²/rok.

Zebrane dane za 2011 r. wykazały aktualne zapotrzebowania na ciepło. w poniższej tabeli przedstawiono dane za 2011 r. oraz prognozę zapotrzebowania na 2017 i 2027 r.

Tabela 39. Prognoza zapotrzebowania na ciepło bloki mieszkalne 2017 i 2027 r.

	Powierzchnia ogrzewanych budynków mieszkalnych [m ²]	Jednostkowe Zapotrzebowania na ciepło w nośniku ciepła średnio [GJ/m ²]			Zapotrzebowanie budynków na ciepło [GJ]		
		2011	2017	2027	2011	2017	2027
Bloki podłączone do kotłowni przy ul. Jankowskiej 37	24335,78	0,405	0,37	0,34	9856	9004	8274
Lokalna kotłownia gazowa w budynku mieszkalnym przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości	226,25	1,0	1,0	0,34	226,25	226,25	77
Lokalna kotłownia węglowa w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości	407,1	2,5	0,34	0,34	1017,8	138,4	138,4
Razem					11 100	9 369	8 489

Zakłada się, że jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło w 2027 r spadnie średnio w blokach mieszkalnych do poziomu 0,34 GJ/m² i zapotrzebowanie na ciepło **zmniejszy się** o ok. 2611 GJ, czyli o ok. **24 %** do poziomu **8 489 GJ w skali roku**.

Budynki jednorodzinne i wielorodzinne razem po termomodernizacji
prognoza zapotrzebowania na ciepło do 2027 roku

Przyjmując wykonanie termomodernizacji i budynków indywidualnych w 44 % czyli na poziomie deklarowanym przez mieszkańców w ankietach, oraz dokonanie termomodernizacji bloków mieszkalnych w 100 %, szacuje się, że zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania spadnie do poziomów przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 40. Prognoza zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania istniejących obecnie budynków mieszkalnych w 2027 r.

	Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków mieszkalnych [GJ/rok]	
	2011	2027
Budynki jednorodzinne	218 870	160 416
Budynki wielorodzinne	11 100	8 489
Razem	229 970	168 905

W horyzoncie czasowym 2027 r. w wyniku podjęcia zabiegów termomodernizacyjnych, **zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło powinno nastąpić o ok. 26,5 %**, to jest o **ok. 61065 GJ** i wtedy zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania budynków spadnie do poziomu **168 905 GJ** w skali roku.

Zmiana zapotrzebowania na ciepło do przygotowywania ciepłej wody użytkowej i z tytułu wzrostu liczby mieszkańców, liczby łazienek w istniejących mieszkaniach oraz wykorzystania kolektorów słonecznych

Wzrost zapotrzebowania na ciepło z powodu wzrostu liczby łazienek

Przedstawiona poniżej dynamika zmian w zakresie wyposażenia mieszkań w łazienki wskazuje, że procentowy wzrost liczby łazienek jest praktycznie wyłącznie powodowany przez nowe budynki mieszkalne.

Tabela 41. Zasoby mieszkaniowe i standard wyposażenia zasobów mieszkaniowych

Rok	Zasoby mieszkaniowe			
	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Liczba mieszkań	wyposażone w łazienkę [%]	centralne ogrzewanie [%]
2006	199072	2853	82,7	76,4
2007	200535	2874	82,8	76,6
2008	201628	2882	82,9	76,7
2009	204572	2904	83	76,9
2010	206268	2916	83,1	77

Wobec powyższego przyjmuje się, że wzrost zapotrzebowania na ciepło z tytułu wzrostu liczby łazienek mieści się praktycznie we wzroście zapotrzebowania na ciepło z tytułu nowego budownictwa mieszkaniowego.

Spadek zapotrzebowania na ciepło z powodu wzrostu liczby instalacji słonecznych do cwu.

Z grupy ankietowanych budynków indywidualnych zamieszkiwanych jak oszacowano przez 8750 mieszkańców, aktualnie 34 % właścicieli deklaruje zainteresowanie założeniem instalacji słonecznej do cwu oznacza to, że realizacja tych zamierzeń spowoduje wykorzystanie ciepła słonecznego do przygotowywania ciepłej wody w ilości 9 533 GJ w skali roku.

$$4,93 \text{ GJ/ M/ rok} \times 8750 \text{ m} \times 34 \% \times 65 \% = 9 533 \text{ GJ/rok}$$

Ze względu na wysokie koszty dla inwestora, bez finansowych instrumentów pomocowych realizacja tego kierunku będzie obarczony dużym ryzykiem dojścia do wyznaczonego celu..

Prognoza zmian zapotrzebowania na ciepło przez mieszkańców

Prognozę zmian przedstawiono w poniższym zestawieniu wszystkich elementów mających wpływ na zmianę zapotrzebowania na ciepło przez zasoby mieszkaniowe i mieszkańców.

Tabela 42. Prognoza zmian zapotrzebowania na ciepło przez mieszkańców

Wyszczególnienie	Poziom zapotrzebowania na ciepło		
	2011 aktualnie [GJ]	2017 r. [GJ]	2027 r. [GJ]
Nowe bloki komunalne			300
Nowe indywidualne budynki mieszkalne		4596	16855
Bloki mieszkalne wielorodzinne ogrzewane z sieci co	9862		
Budynki ogrzewane z kotłowni lokalnych	1294		
Indywidualne budynki mieszkalne.	218870		

Budynki indywidualne istniejące wzrost po wyposażeniu w łazienki		0	0
Budynki indywidualne istniejące po termomodernizacji 45 % substancji w 2027 r.		199400	160416
Budynki wielorodzinne istniejące zasilane z sieci i kotłowni lokalnych po termomodernizacji 100 % substancji w 2027 r.		9369	8489
Spadek zapotrzebowania na ciepło po zainstalowaniu kolektorów słonecznych na 34 % budynkach indywidualnych w 2027 r.		-4393	-9533
Razem zapotrzebowanie	230026	208972	176527
Zapotrzebowanie na mieszkańca	23,05GJ/M	20,94 GJ/M	17,32 GJ/M
Zmiana zapotrzebowania na ciepło na mieszkańca w odniesieniu do 2011 r.		9,1 %	23,3 %

2.4.2. Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania mieszkańców na energię elektryczną

W zakresie wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną do celów mieszkaniowych można przyjąć, że będzie ono rosło wraz z rozwojem nowego budownictwa mieszkaniowego i większego wyposażenia mieszkań w sprzęty elektryczne.

Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej grupy G gospodarstwa domowe odbiorcy indywidualni, w latach 2008 –2011 przedstawiało się jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 43. Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej grupy G gospodarstwa domowe odbiorcy indywidualni, w latach 2008 –2011

Rok	Liczba odbiorców grupy G	Zużycie energii elektrycznej w grupie G [kWh/rok]	Zużycie energii elektrycznej na odbiorcę [kWh/rok]
2008	1915	3410177	1780,7
2009	1919	3548202	1848,9
2010	1911	3735048	1954,5
2011	1880	3663938	1948,9
trend roczny średnio %	-0,61 %	2,46 %	3,08 %

Zródło opracowanie własne na podstawie danych ENEA

Analizując powyższe dane obliczono roczne trendy zmian w przedstawionym 6 letnim okresie:

- wzrost liczby odbiorców średnio 0,61 % rocznie,
- wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną średnio 2,46 % rocznie,
- wzrost jednostkowego zużycia energii przez odbiorców średnio 3,08 % rocznie.

Należy zauważyć, że tempo wzrostu zużycia energii jest wolniejsze od tempa wzrostu jednostkowego zapotrzebowania na energię, co świadczy o wzroście wyposażeniu mieszkań w sprzęt AGD i rTV zużywający energię elektryczną przez poszczególnych odbiorców.

Wobec powyższych danych osiągnięcie 20 % spadku zapotrzebowania na energię elektryczną w grupie G w 2020 r. wydaje się mało realne. Prognozuje się, że do 2027 r. zapotrzebowanie na energię w grupie odbiorców „G” będzie jeszcze nieznacznie rosnąć.

Przyjmując dla gospodarstw domowych wyliczone trendy zmian w minionym okresie 2008–2011, w poniższej tabeli przedstawiono prognozę zapotrzebowania na energię elektryczną do 2027 r. przez.

Tabela 44. Prognoza zapotrzebowania gospodarstw domowych na energię elektryczną do 2027 r. przez.

Rok	Zużycie energii elektrycznej w grupie G [kWh/rok]	Wzrost zużycie energii elektrycznej w grupie G ³³ do roku 2027 w stosunku do 2011 r.
2011	3663938	–
2017	4239106	15,7 %
2022	4506303	23,0 %
2027	4528880	23,6 %

2.4.3. Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania mieszkańców na gaz

Gaz ziemny

Gmina Pakość posiada rozwiniętą na swoim terenie sieć gazu ziemnego. Gospodarstwa domowe stanowią niemal 40 % pod względem zużycia gazu, grupę odbiorców.

Zakład Gazowniczy Bydgoszcz przekazał informację dotyczącą liczby odbiorców i poziomu zużycia gazu, otrzymane dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 45. Liczba odbiorców i poziomu zużycia gazu w okresie 2004–2011 r.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	lata							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ilość odbiorców gospodarstwa domowe	odb.	1 540	1 536	1 541	1 546	1 531	1 514	1 514	1 519
Zużycie gazu gospodarstwa domowe	tyś m ³	788,9	769,1	739,8	681,2	682,4	680,6	772,4	631,7

Bydgoszcz, 19.03.2012

Z analizy danych liczby odbiorców i zużycia gazu przez gospodarstwa domowe w latach 2004–2011 wynika, że:

- liczba odbiorców nie zwiększa się, a raczej w ostatnim okresie ma małą tendencję malejącą

- zużycie gazu przez gospodarstwa domowe nie zwiększa się i w badanym okresie można zauważyć małą tendencję malejącą średnio **-2,7 % rocznie**.

Założono, że dalszy dynamiczny wzrost cen gazu, będzie powodował zmniejszanie się zużycia gazu przez mieszkańców do 2022 r. w okresie 2022 do 2027 prognozuje się zmianę polityki gazyfikacji i cen gazu, co spowoduje wzrost jego zużycia

Prognozę zużycia gazu do 2027 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46. Prognoza zużycia gazu do 2027 r.

Rok	Zużycie gazu ziemnego [tys m ³ /rok]	Zmiana zużycie gazu ziemnego w okresie do 2027 r. w stosunku do 2011 r. [%]
2011	631,7	–
2017	536	15,1 %
2022	502	-20,5 %
2027	535	-15,3 %

Na obszarze miasta i gminy Pakość miasto zgazyfikowane jest już prawie w całości. Wsie: Ludkowo, Radłowo, Giebnia, są w początkowej fazie gazyfikacji z gazociągów średniego i niskiego ciśnienia miasta Pakość.

W planach rozwoju Pomorskiej Spółki Gazownictwa obowiązujących od 2013 r. dalsza gazyfikacja nie jest uwzględniana z uwagi na brak zgłoszenia z obszaru strategicznych odbiorców, którzy zapewniliby efektywność ekonomiczną inwestycji.

Dominującym problemem dla Spółki hamującym rozbudowę sieci na terenie gminy to:

- brak aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- problemy z uzyskaniem zgody na przejście gazociągów przez teren prywatny.

Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało, że z liczby ankietowanych gospodarstw domowych 13 % deklaruje, że jest zainteresowanych modernizacją kotłowni na gaz ziemny.

Doprowadzenie gazu sieciowego do nowych odbiorców pozwoliłoby na dalszą dywersyfikację źródeł zaopatrzenia w energię i wzrost zużycia gazu przez mieszkańców.

Gaz LPG

Jak wykazała przeprowadzona ankiet wśród mieszkańców miasta ok. 25,1 % mieszkańców jest zaopatrywanych w gaz z butli, który jest wykorzystywany do przygotowywania posiłków. Zużycie jednostkowe gazu na mieszkańca w gospodarstwach wykorzystujących gaz do gotowania wynosi zgodnie z badaniem ankietowym ok. 28,4 kg gazu na osobę rocznie.

Należy szacować, że miasto zużywa w tym celu ok. **71,1 tony gazu** rocznie

$$9979 \text{ mieszkańców} \times 25,1 \% \times 28,4 \text{ kg/osobę/rok} = 71\,134 \text{ kg}$$

Wzrost nowej powierzchni mieszkalnej następuje w tempie 1,3 % rocznie. Szacuje się, że do 2027 r. liczba nowych mieszkań wzrośnie o ok. 440.

Nowe budownictwo mieszkaniowe spowoduje wzrost zapotrzebowania na gaz butlowy zakłada się, że 70 % nowych mieszkań będzie wyposażonych w gaz z butli.

Prognozuje się zatem, wzrost zapotrzebowania na gaz płynny.

$$440 \times 0,7 \times 3,5 \times 28,4 \text{ kg/M} = 30\,615 \text{ kg}$$

Prognozę wzrostu zapotrzebowania na gaz płynny przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 47. Prognoza wzrostu zapotrzebowania na gaz płynny

	jednostka	Lata	
		2011	2027
Zapotrzebowanie na gaz LPG przez mieszkańców.	[kg]	71 134	101 749

Oszacowano, że zapotrzebowanie na gaz LPG do 2027r. wzrośnie o ok. 30 615 kg i wyniesie w 2027 r. ok. – 101 749 kg / rok

3. Aktualne zapotrzebowanie na ciepło i paliwa gazowe do ogrzewania budynków użyteczności publicznej oraz zapotrzebowanie na energię elektryczną i ocena przewidywanych zmian

3.1. Zapotrzebowanie na ciepło i energię elektryczną

Miasto jest organem prowadzącym dla szkół podstawowych, przedszkoli oraz gimnazjum. do gminy należą również inne obiekty użyteczności publicznej takie jak: budynek Urzędu Miejskiego w Pakości oraz Ośrodek Kultury i Turystyki, Biblioteka Miejska, czy budynek Przedsiębiorstwa Usług Gminnych. Do administratorów wszystkich obiektów skierowane zostały zapytania w zakresie aktualnego zapotrzebowania na nośniki ciepła do ogrzewania budynków, zużycia energii elektrycznej oraz planów w zakresie modernizacji lub rozbudowy kotłowni i zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną. uzyskane dane zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 48. Zapotrzebowanie na ciepło i energię elektryczną w budynkach użyteczności publicznej ogrzewanych indywidualnie w 2011 r.

Lp.	Nazwa obiektu	Powierzchnia / kubatura ogrzewana [m ² / m ³]	Moc kotłów	Rodzaj ogrzewania	Zużycie opalu w skali roku	Zużycie ciepła w nośniku ciepła	Jednostkowe zużycie ciepła	Koszt ogrzewania / Jednostkowy koszt y koszty ogrzewania	Zużycie energii elektrycznej [kWh]	Uwagi
1	Gimnazjum w Pakości ul. Szkolna 44.	12178 m ²	460 kW	Gz 50	28341 m ³	973 GJ	GJ/m ² 0,08 GJ/m ³	74399,42zł 76,46 zł/GJ zł/m ² 6,1 zł/m ³	43.874 kWh 24.914,4zł 0,57 zł/kWh kWh/m ² C11	280 uczniów Stołarka wymieniona, ocieplone ściany
2	Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu im. Armii Krajowej Kościelec 14	1632,8 m ² 5434 m ³	170 kW	olej	27000 litr	971,5 GJ	0,59 GJ/m ² 0,18 GJ/m ³	81000zł 83,37 zł/GJ 49,60zł/m ² 14,91zł/m ³	22 669 kWh 13601,65zł 0,6 zł/kWh 13,88kWh/m ² C11	105 uczniów 49 przedszkolaków Stołarka wymieniona,
3	Szkoła Podstawowa w Pakości im. Powstańców Wielkopolskich ul. Błonie 2,	3706 m ² m ³	285	Gz50	33139 m ³	1137,7 GJ	0,31 GJ/m ² GJ/m ³	71102,53 zł 62,49 zł/GJ 19,18 zł/m ² zł/m ³	36916 kWh 20746,41zł 0,56 zł/kWh 9,96 kWh/m ² C11 cała doba	530 uczniów Stołarka wymieniona, ocieplone ściany Plany budowy hali widowiskowo- sportowej

4	Przedszkole ul. Św. Jana 14, Pakość	260 m ² 1040 m ³	50 kW			7936 m ³	272,5 GJ	1,0 GJ/m ² 0,26 GJ/m ³	17984,98 zł 66,0 zł/GJ 69,17 zł/m ² 17,29 zł/m ³	8461 kWh 5998,16 zł 0,71 zł/kWh 32,54 kWh/m ² C11 cała doba	125 dzieci wys pomieszczeń 4 m. stolarka wymieniona
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościeleu i Internat Kościelec 125	7 573,25 m ² m ³	630 kW			98000 litr	3526,1 GJ	0,47 GJ/m ² GJ/m ³	294000 zł 83,37 zł/GJ 38,37 zł/m ² zł/m ³	130000 kWh 84500 zł 0,65 zł/kWh 17,2 kWh/m ² C21	Budynek stolarka wymienione, ściany ocieplone Internat 40 uczniów, ściany doceplone
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Pakości i Biblioteka Miejska ul. Szkolna 2 w Pakości.	453,02 m ² 1474,26 m ³						0,48 GJ/m ² 0,12 GJ/m ³		15475 kWh 10015,39 zł C11 cała doba	OSP 8 pracownik zw 264 m ³ cwu bojler elektryczny
7	Ośrodek Kultury i Turystyki ul. Św. Jana 12, OSP i Biblioteka Miejska ul. Szkolna 2 w Pakości.	1956,17 m ² 7740,47 m ³	225 kW			27408 m ³	940,9 GJ		62597,55 zł 66,52 zł/GJ 32,00 zł/m ² 8,08 zł/m ³	31510 kWh 19943,75 zł. 0,63 zł/kWh C11 cała doba	OKiT 8 pracownik cwu dwa podgrzewacze zasil z kotla
8	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Biurowiec i Ośrodek Pomocy Społecznej	626,32 m ² m ³ .	170 kW			8598 m ³	295,2 GJ	0,47 GJ/m ²	15411,60 zł 52,2 zł/GJ 24,60 zł/m ² zł/m ³	24869 kWh 11700,39 zł. 0,47 zł/kWh 39,7 kWh/m ² C11 cała doba	Brak inst cwu

9	Urząd Miejski w Pakości	889,5 m ² 4.463 m ³ .	120	gaz	14.655 m ³	503,1 GJ	0,57 GJ/m ² 0,11 GJ/m ³	34.760,17zł 69,08 zł/GJ 39,07 zł/m ² 7,79 zł/m ³	31621kWh 17.767,82 zł 0,56 zł/kWh 35,5kWh/m ² C11 cała doba	37 pracownik cwu bojler gaz
10	Komisariat Policji w Pakości ul. Barcińskiej 1	158,09 m ² 802,76 m ³	29 kW	gaz	4653 m ³	159,7 GJ	1,01 GJ/m ² . 0,20 GJ/m ³	10422,72 zł 65,92 zł/GJ 69,92 zł/m ² 12,98 zł/m ³	12525 kWh 79,2 kWh/m ²	17 pracownik Brak cwu
11	Przychodnia Lekarska w Pakości ul. Św. Jana 19	477,95m ² 1526 m ³ .	60 kW	gaz	7375 m ³	253,19 GJ	0,53 GJ/m ² 0,17 GJ/m ³	16842,87zł 66,52 zł/GJ 35,24 zł/m ² 11,03 zł/m ³	12727 kWh 8908,90 zł 0,70 zł/kWh 26,6kWh/m ²	14 pracownik ciepła woda
12	Bank Spółdzielczy ul. Odrodzenia Polski 5	680m ² 2985m ³	70 kW	węgiel	12 ton	276 GJ	0,41 GJ/m ² 0,09 GJ/m ³	9600 zł 34,78 zł/GJ 14,11 zł/m ² 3,21 zł/m ³	21552 kWh 31,7 kWh/m ²	9 pracow. cwu brak
13	Budynek zaplecza technicznego PUG, kotłownia gazowa przy ul. Inowrocławskiej 12b	bd m ² bd m ³	2x120 kW GENS	gaz	34282 m ³	1176,97 GJ	bd		5744 kWh 2724,20 zł C11 cała doba	1 pracownik Planowana modernizacja 2012
14	Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Jankowskiej 29 w Pakości	bd m ² bd m ³	21 kW GCO 21-02	gaz	3332 m ³	114,39 GJ	bd	5479 zł	117057kWh 54272,89zł C22A	1 pracownik

15	Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Inowrocławskiej 12 w Pakości	bd m ² bd m ³	20 kW GCO 19,8-04E	gaz	0 m ³	0 GJ	bd	0 zł	5744 kWh 34891,16zł C21	1 pracownik
					Razem	10 600 GJ			520744 kWh	

węgiel -23 GJ/ton, olej 42,783 GJ/ton, gęst 0,841ton/m³.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli (pozycja od 1 do 14) wynika, że do ogrzewania i oświetlenia budynków użyteczności publicznej zużyło w 2011 r.:

- 7358,65 GJ ciepła
- 385 986 kWh energii elektrycznej.

3.2. Przewidywane zmiany w zapotrzebowaniu na ciepło i energię elektryczną

Zmiana zużycia spowodowana termomodernizacją

Planowane przedsięwzięcia polegać powinny na dalszej termomodernizacji pozostałych budynków, które nie były modernizowane w zakresie wymiany stolarki okiennej, docieplenia ścian i modernizacji kotłowni na paliwa odnawialne.

Celem prognozowania zmiany zapotrzebowania na ciepło do 2027 roku jest ocena możliwych zmian w perspektywie czasu. do prognozowania przyjęto normy ciepła analogiczne jak dla budynków wielorodzinnych i we wszystkich obiektach jednostkowe zapotrzebowanie na ciepło zmniejszone zostanie przynajmniej do poziomu ok. 0,34 GJ/m², a w przypadku odniesienia się do kubatury maksimum 0,136 GJ/m³, w skali roku.

Obiekty ogrzewane indywidualnie

Lp.	Nazwa obiektu	Powierzchnia / kubatura ogrzewana [m ²]/ [m ³]	Zużycie ciepła w nośniku ciepła	Jednostkowe zużycie ciepła	Po termomodernizacji	
					Jednostkowe zużycie ciepła GJ/m ²	Zużycie ciepła w nośniku ciepła GJ
1	Gimnazjum w Pakości ul. Szkolna 44.	m ² 12178 m ³	973 GJ	GJ/m ² 0,08 GJ/m ³	GJ/m ² 0,08 GJ/m ³	973
2	Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu im. Armii Krajowej Kościelec 14	1632,8 m ² 5434 m ³	971,5 GJ	0,59 GJ/m ² 0,18 GJ/m ³	0,45 GJ/m ² 0,136 GJ/m ³	739
3	Szkoła Podstawowa w Pakości im. Powstańców Wielkopolskich ul. Błonie 2,	3706 m ² m ³	1137,7 GJ	0,31 GJ/m ² GJ/m ³	0,31 GJ/m ²	1137,7
4	Przedszkole ul. Św. Jana 14, Pakość	260 m ² 1040 m ³	272,5 GJ	1,0 GJ/m ² 0,26 GJ/m ³	0,8 GJ/m ² 0,136 GJ/m ³	141
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościelcu Kościelec 125	7 573,25 m ² m ³	3526,1 GJ	0,47 GJ/m ² GJ/m ³	0,47 GJ/m ² GJ/m ³	3526,1
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Pakości i Biblioteka Miejska ul. Szkolna 2 w Pakości.	453,02 m ² 1474,26 m ³		0,48 GJ/m ² .	0,48 GJ/m ²	

7	Ośrodek Kultury i Turystyki ul. Św. Jana 12, OSP i Biblioteka Miejska ul. Szkolna 2 w Pakości.	1956,17 m ² 7740,47 m ³	940,9 GJ	0,12 GJ/m ³		940,9
8	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Biurowiec i Ośrodek Pomocy Społecznej	626,32 m ² m ³ .	295,2 GJ	0,47 GJ/m ²	0,47 GJ/m ²	295,2
9	Urząd Miejski w Pakości	889,5 m ² 4.463 m ³ .	503,1 GJ	0,57 GJ/m ² 0,11 GJ/m ³	0,57 GJ/m ²	503,1
10	Komisariat Policji w Pakości ul. Barcińskiej 1	158,09 m ² 802,76 m ³	159,7 GJ	1,01 GJ/m ² 0,20 GJ/m ³	0,69 GJ/m ² 0,136 GJ/m ³	109,2
11	Przychodnia Lekarska w Pakości ul. Św. Jana 19	477,95 m ² 1526 m ³ .	253,19 GJ	0,53 GJ/m ² 0,17 GJ/m ³	0,43 GJ/m ² 0,136 GJ/m ³	207
12	Bank Spółdzielczy ul. Odrodzenia Polski 5	680 m ² 2985 m ³	276 GJ	0,41 GJ/m ² 0,09 GJ/m ³	0,41 GJ/m ²	276
13	Budynek zaplecza technicznego PUG, kotłownia gazowa przy ul. Inowrocławskiej 12b	bd m ² bd m ³	1176,97 GJ	bd		1176,97
14	Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Jankowskiej 29 w Pakości	bd m ² bd m ³	114,39 GJ	bd		114,39
15	Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Inowrocławskiej 12 w Pakości	bd m ² bd m ³	0 GJ	bd		0,0
	Razem		10 600,25 GJ			10 139,56 GJ
	Zmniejszenie zużycia GJ					460,69 GJ
	Zmniejszenie zużycia %					4,3 %

* kolorem brązowym zaznaczono obiekty, które powinny być poddane termomodernizacji

Po dokonaniu analizy ilości zużywanej energii cieplnej do ogrzewania budynków użyteczności publicznej, należy stwierdzić, że budynki te wykazują się generalnie niskim jednostkowym zużyciem ciepła. Jako obiekt kwalifikujący się jedynie do podjęcia działań termomodernizacyjnych należy budynek Przedszkola przy ul. Św. Jana 14 w Pakości.

Po dokonaniu termomodernizacji tego budynku prognozuje się **spadek** zapotrzebowania na ciepło o **ok. 460,69 (4,3 %)** i uzyskanie poziomu **10 140 GJ w 2027 r.**

Prognozuje się, że termomodernizacja budynków oraz modernizacja oświetlenia na bardziej energooszczędne spowoduje zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną.

Szacuje się, że w 2027 r. zapotrzebowanie na energię elektryczną **zniejszy się** nie mniej niż 5 % i spadnie do poziomu **494 700 kWh** rocznie.

Wzrost zapotrzebowania na ciepło i energię elektryczną związany z nowymi budynkami

Na podstawie uzyskanych informacji ankietowych o planowanych nowych budynkach użyteczności publicznej, dane oraz prognozę wzrostu zapotrzebowania na ciepło przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 49. Plany podmiotów w zakresie budowy nowych obiektów kubaturowych

Nazwa zadania	planowany sposób ogrzewania [m ³]	powierzchnia użytkowa [m ²]	kubatura [m ³]	szacunkowe zużycie ciepła [GJ/rok]	szacunkowe zużycie energii elektrycznej [kWh/rok]	planowany termin realizacji [rok]
Hala widowiskowo-sportowa przy Szkole Podstawowej w Pakości	Gaz ziemny	1500	6000	600	48 700	bd
Razem	17 500	1500	6000	600	48 700	

Po realizacji budynku wzrośnie zapotrzebowanie na ciepło o ok. **600 GJ/rok**.

Zapotrzebowanie na energię elektryczną nie powinno wzrosnąć, biorąc pod uwagę całą gminę, z tego tytułu.

4. Potrzeby komunalne gminy w zakresie energii elektrycznej i ocena przewidywanych zmian

4.1. Zużycie energii elektrycznej

Zgodnie z danymi otrzymanymi z Urzędu Miejskiego i PUG w Pakości zużycie energii elektrycznej przedstawia się jak zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 50. Potrzeby komunalne gminy na energię elektryczną

Lp.	Wyszczególnienie	Zużycie energii elektrycznej w 2011 roku [kWh]
1	Oświetlenie dróg	322071
2	SUW ul. Jankowska 29	117057
3	SUW ul. Inowrocławska 12	69923
4	Ujęcie wody w Kościelcu	45938
5	Przepompownia ścieków ul. Barcińska,	82987
6	Przepompownia ścieków ul. Jankowska	3051
7	Przepompownia ścieków ul. Słoneczna	300
8	Przepompownia ścieków we wsi Dziarnowo	5438

9	Przepompownie ścieków we wsi Węgierce	1681
10	Gminna oczyszczalnia ścieków w Kościelcu	43702
	Razem	692 148

4.2. Przewidywane zmiany w zużyciu energii elektrycznej

Na terenie gminy zainstalowanych jest 851 punktów świetlnych przy drogach publicznych w 2004 r. dokonywano modernizacji całego oświetlenia i aktualnie łączna zainstalowana moc wszystkich źródeł światła wynosi obecnie 96,96 kW. w związku z tym można prognozować, że zużycie energii elektrycznej nie powinno rosnać i będzie utrzymywać się na dotychczasowym poziomie pod warunkiem nie zwiększania ilości punktów światła.

Analiza jednostkowego zużycia energii elektrycznej do produkcji i pompowania wody wykazuje niskie jednostkowe zużycie energii, co pozwala prognozować niewielki wzrost zużycia energii elektrycznej związany jedynie ze wzrostem liczby odbiorców wody. PUG nie sygnalizuje rozbudowy sieci wodociągowej, ani innych działań, które mogłyby doprowadzić do znaczącego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną w tym zakresie.

W sposób analogiczny PUG nie planuje rozbudowy sieci wodociągowej, ani innych działań, które mogłyby doprowadzić do znaczącego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną z tytułu rozbudowy systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

W związku z powyższym prognozę zmiany zapotrzebowania na energię elektryczną do celów komunalnych przedstawiono jak w poniższej tabeli.

Tabela 51. Prognozowane zapotrzebowanie komunalne gminy na energię elektryczną w 2027 r.

Lp.	Wyszczególnienie	planowany wzrost zużycia energii elektrycznej [kWh]	Prognozowane zużycie energii elektrycznej w 2027 roku [kWh]
1	Oświetlenie dróg	nie planowany	322071
2	SUW ul. Jankowska 29	nie planowany	117057
3	SUW ul. Inowrocławska 12	nie planowany	69923
4	Ujęcie wody w Kościelcu	nie planowany	45938
5	Przepompownia ścieków ul. Barcińska,	nie planowany	82987
6	Przepompownia ścieków ul. Jankowska	nie planowany	3051
7	Przepompownia ścieków ul. Słoneczna	nie planowany	300
8	Przepompownia ścieków we wsi Dziarnowo	nie planowany	5438
9	Przepompownia ścieków we wsi Węgierce	nie planowany	1681
10	Gminna oczyszczalnia ścieków w Kościelcu	nie planowany	43702

	Razem	692 148

5. Aktualne zapotrzebowanie na ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe przez podmioty gospodarcze i ocena przewidywanych zmian

5.1. Zapotrzebowanie na ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe

Na terenie miasta Pakość jednymi z największych zakładów pracy są przedsiębiorstwa wyspecyfikowane w poniższej tabeli.

Tabela 52. Największe zakłady pracy na terenie gminy Pakość

Lp.	Nazwa	Adres
1.	POLO market Sp. z o.o.	Giebnia 20, 88-170 Pakość (ul. Św. Jana 15/17, 88-170 Pakość –sklep)
2.	Biedronka Jeronimo Martins Dystrybucja S.A.	ul. Jankowska 9, 88-170 Pakość –sklep
3.	KAMAL Sp. z o.o. Zakład produkcji prefabrykatów	ul. Inowrocławska 12, 88-170 Pakość
4.	Fabryka Maszyn i Urządzeń do Przemysłu i Górnictwa, Odlewnia Żeliwa NOTEĆ, Bernard Urbaniak	ul. Fabryczna 4, 88-170 Pakość
5.	KUJAWY-TRANS s.c. Henryk Kucharczyk, Jarosław Kucharczyk	Ludkowo 9, 88-170 Pakość
6.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „HERMES” Iwona Kowalczyk	Radłowo 65, 88-170 Pakość
7.	PROMAX Sp. z o.o.	Giebnia 25, 88-170 Pakość
8.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „MERKURY” Kowalczyk Andrzej	Radłowo 65, 88-170 Pakość
9.	Firma „INSTALPAK” s.c. Józef i Stanisław Siembab	ul. Mieleńska 8b, 88-170 Pakość
10.	Zakład remontowo-Montażowy „PALUKI” sp. z o.o.	ul. Krzyżanowskiego 32, 88-170 Pakość
11.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo-Usługowe ALTA ,	ul. Inowrocławska 12, 88-170 Pakość
12.	Belpoltex Sp. z o.o.	ul. Inowrocławska 12, 88-170 Pakość
13.	REK-FOL Sp. z o.o.	ul. Inowrocławska 12, 88-170 Pakość
14.	„REMAR” Sławomir Markier	ul. rynek 3, 88-170 Pakość

Do przedsiębiorstw tych skierowane zostały ankiety z prośbą o przesłanie informacji dotyczących aktualnego zużycia nośników energii cieplnej i elektrycznej oraz najbliższych planów w zakresie modernizacji lub rozbudowy kotłowni względnie zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną. z przedsiębiorstw tych nie otrzymano informacji zwrotnych z danymi dot. zużycia ciepła i energii elektrycznej, w związku z tym dla przedstawienia zapotrzebowania na ciepło i energię elektryczną posłużono się danymi statystycznymi i danymi uzyskanymi z ENEA SA

Według danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego, powierzchnia użytkowa budynków, w których prowadzona jest pozarolnicza działalność gospodarcza wg przypisu podatku od nieruchomości przedstawia się jak w poniższej tabeli.

Rok	Powierzchnia [m ²]
2007	63297,76
2008	68781,25
2009	100129,48
2010	101455,37
2011	102564,44

Oszacowanie zapotrzebowania na ciepło

Przyjmując jednostkowe zużycie ciepła przez podmioty gospodarcze na poziomie 1 GJ/m² szacuje się, że aktualne zapotrzebowanie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy wynosi **102 564 GJ** w skali roku.

$$102564,44\text{m}^2 \times 1 \text{ GJ/m}^2 = 102564,44 \text{ GJ}$$

Zapotrzebowania na energię elektryczną

Według danych uzyskanych z ENEA Operator w Inowrocławiu dotyczących odbiorców przemysłowych i gospodarczych grupy B i C zużycie energii elektrycznej oraz liczbę odbiorców przedstawiono w poniższej tabeli:

Charakterystykę zużycia energii elektrycznej przez większe zakłady na terenie miasta i gminy Pakość przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 53. Zużycie energii elektrycznej oraz ilość odbiorców w poszczególnych grupach odbiorców w okresie 2007–2011 r. miasto i gmina Pakość

Rok	Liczba odbiorców grupy C	Zużycie energii elektrycznej w grupie C [kWh]	Liczba odbiorców grupy B	Zużycie energii elektrycznej w grupie B [kWh]
2007	b/d	b/d	b/d	b/d
2008	319	3502985	6	3785482
2009	297	3311771	6	5385930
2010	285	3526401	6	6050858
2011	294	3552588	6	6116237

Odbiorcy grupy taryfowej C *odbiór średni* zużywają obecnie **3 552 588 kWh**.

Odbiorcy grupy taryfowej B *odbiór przemysłowy duży* zużywa obecnie **6 116 237 kWh**.

Łącznie zużycie energii elektrycznej w 2011 r. przez podmioty gospodarcze wyniosło **96 68 825 kWh**.

5.2. Ocena przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną

Ciepło

Aktualnie oszacowane zapotrzebowanie na ciepło przez podmioty gospodarcze wynosi ok. **102 564 GJ** w skali roku.

Wzrost zapotrzebowania na ciepło w segmencie gospodarczym do 2027 r. prognozuje się proporcjonalnie do trendu wzrostu powierzchni użytkowej budynków, w których prowadzona jest pozarolnicza działalność gospodarcza, czyli ok. 0,9 % w skali roku.

Rok	Zapotrzebowanie na ciepło [GJ]
2017	108 229
2022	113 187
2027	118 374

Prognozuje się zatem wzrost zapotrzebowania na ciepło przez podmioty gospodarcze do 2027 r. o ok. **15 800 GJ do poziomu 118 380 GJ/rok.**

Energia elektryczna

Na podstawie zużycia energii elektrycznej w grupach odbiorców B i C w latach 2008–2011 r. przeprowadzono analizę trendów zużycia energii elektrycznej w sektorze gospodarczym, którą przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 54. Trendy zużycia energii elektrycznej w sektorze gospodarczym

Rok	Liczba odbiorców grupy C	Zużycie energii elektrycznej w grupie C [kWh]	Zużycie energii elektrycznej w grupie C na odbiorcę [kWh]	Liczba odbiorców grupy B	Zużycie energii elektrycznej w grupie B [kWh]	Zużycie energii elektrycznej w grupie B na odbiorcę [kWh]
2008	319	3502985	10981,14	6	3785482	630913,7
2009	297	3311771	11150,74	6	5385930	897655
2010	285	3526401	12373,34	6	6050858	1008476
2011	294	3552588	12083,63	6	6116237	1019373
trend roczny średnio	-2,59 %	0,58 %	3,39 %	0 %	18,56 %	18,56 %

Odbiorcy grupy taryfowej „C” średni odbiorcy zużywają obecnie **3552588 kWh**. w okresie 2008–2011 nastąpił wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną o **1,4 %**.

Analiza danych odbiorców grupy „C” w okresie ostatnich 4 lat wykazuje następujące średnio-roczne trendy zmian:

- spadek liczby odbiorców średnio -2,59 % rocznie,
- wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną średnio +0,58 % rocznie,
- wzrost jednostkowego zużycia energii przez odbiorców średnio +3,39 % rocznie.

Wobec powyższych danych osiągnięcie 20 % spadku zapotrzebowania na energię elektryczną w grupie „C” w 2020 r. wydaje się nie realne. Prognozuje się, że do 2027 r. zapotrzebowanie na energię w grupie odbiorców „C” pomimo spadku liczby odbiorców, będzie jeszcze nieznacznie rosnąć.

Odbiorcy grupy taryfowej „B” przemysł zużywają obecnie **6116237 kWh**. w okresie 2008–2011 nastąpił wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną o **61,5 %**.

Analiza danych odbiorców grupy „B” w okresie ostatnich 4 lat wykazuje następujące średnio–roczne trendy zmian:

- stała liczba odbiorców średnio,
- wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną średnio +18,56 % rocznie,
- wzrost jednostkowego zużycia energii przez odbiorców średnio +18,56 % rocznie.
- w 2011 r. nastąpił raptowny spadek zużycia energii i wzrost do roku 2010 wymiósł zaledwie 1 %

Wobec powyższych danych osiągnięcie 20 % spadku zapotrzebowania na energię elektryczną w grupie „B” w 2020 r. nie jest realne. Prognozuje się, że do 2027 r. zapotrzebowanie na energię w grupie odbiorców „B” pomimo stałej liczby odbiorców, będzie nadal rosnąć w tempie ok. **5 %** rocznie.

Szacuje się, że zapotrzebowanie na energię elektryczną w **2027 r.** wzrośnie o ok. **7 234 741 kWh**, czyli do poziomu. **13 350 978 kWh**.

Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną przez sektor gospodarczy na terenie miasta i gminy Pakości do 2027 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 55. Prognoza zapotrzebowania na energię elektryczną w sektorze gospodarczym w Pakości do 2027 r.

Rok	Zużycie energii elektrycznej w grupie C [kWh]	Zużycie energii elektrycznej w grupie B [kWh]	Razem grupa C + B [kWh]	Razem grupa C + B wzrost do roku 2011 [%]
2011	3552588	6 116 237	9668825	–
2017	3664879	8 196 343	11861222	22,7
2022	3761162	10 460 841	14222003	47,1
2027	3859975	13 350 978	17210953	78,0

Szacuje się, że zapotrzebowanie na energię elektryczną w całym sektorze gospodarczym wzrośnie w **2027 r.** do poziomu **17 210 953 kWh** w skali roku. Nastąpi wzrost zapotrzebowania o ok. **78 %**.

Gaz ziemny

Gmina Pakość posiada na swoim terenie sieć gazu ziemnego. Sektor gospodarczy stanowi aktualnie 60 % grupę odbiorców pod względem zużycia gazu.

Zakład Gazowniczy Bydgoszcz przekazał informację dotyczącą liczby odbiorców i poziomu zużycia gazu, otrzymane dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 56. Liczba odbiorców sektora gospodarczego i poziomu zużycia gazu w okresie 2004–2011 r.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	lata							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ilość odbiorców ogółem	szt.	1 586	1 583	1 587	1 591	1 577	1 576	1 577	1 589
w tym:									
gospodarstwa domowe	"	1 540	1 536	1 541	1 546	1 531	1 514	1 514	1 519
usługi i handel	"	34	35	33	33	34	49	49	54
przemysł	"	12	12	13	12	12	13	14	16
Zużycie gazu ogółem	tyś.m ³	1 823,2	1 715,3	1 657,9	1 523,1	1 372,6	1 408,3	1 569,1	1 591,6
w tym:									
gospodarstwa domowe	"	788,9	769,1	739,8	681,2	682,4	680,6	772,4	631,7
usługi i handel	"	335,9	309,0	305,7	282,2	258,0	273,6	267,4	312,1
przemysł	"	698,4	637,2	612,4	559,7	432,2	454,1	529,3	647,8

Bydgoszcz, 19.03.2012

Sporządziła: Aleksandra Janicka

Z analizy danych pod względem liczby odbiorców i zużycia gazu przez sektor gospodarczy w latach 2004–2011 wynika, że:

- liczba odbiorców zwiększyła się, w ostatnim okresie średnio –7 % rocznie.
- zużycie gazu przez sektor gospodarczy nie zwiększa się i w badanym okresie można zauważyć małą tendencję malejącą średnio – 0,3 % rocznie.

Założono, że dalszy dynamiczny wzrost cen gazu, będzie powodował zmniejszanie się zużycia gazu przez sektor gospodarczy do 2022 r. w okresie 2022 do 2027 prognozuje się zmianę polityki gazyfikacji i cen gazu, co powinno spowodować wzrost jego zużycia.

Prognozę zużycia gazu do 2027 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 57. Prognoza zużycia gazu do 2027 r.

Rok	Zużycie gazu ziemnego [tyś m ³ /rok]	Zmiana zużycie gazu ziemnego w okresie do 2027 r. w stosunku do 2011 r. [%]
2011	959,9	–
2017	949,0	1,1 %
2022	941,0	–12,3 %
2027	950,0	1,0 %

6. Zestawienie aktualnego zapotrzebowania w gminie na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną i ocena przewidywanych zmian

W poniższej tabeli zestawiono aktualne zapotrzebowanie w gminie na ciepło paliwa gazowe i energię elektryczną oraz przewidywane zmiany.

Tabela 58. Aktualne zapotrzebowanie w gminie na ciepło paliwa gazowe i energie elektryczną oraz przewidywane zmiany na 2027 r.

Wyszczególnienie	ciepło		gaz			
	Zapotrzebowanie na ciepło	Ocena przewidywanych zmian	Zapotrzebowanie na gaz LPG	Zapotrzebowanie na gaz ziemny	2027 r.	
	2011 r. [GJ]	2027 r. [GJ]	2011 r. [kg]	2011 r. [tyś m ³]	Ocena przewidywanych zmian LPG [kg]	Ocena przewidywanych zmian gaz ziemny [tyś m ³]
Mieszkańcy	230026	53499	71134	631,7	+30 615	-97
Budynki użyteczności publicznej	10600	+139	-	37,6	-	+16,5
Przedsiębiorstwa	108229	+15800	-	922,3	-	-10
Razem	348 855	-37 560	71 134	1 591,6	30 615	-90,5

Tabela 59. Aktualne zapotrzebowanie na energię elektryczną i prognoza wzrostu zapotrzebowania dla Pakości.

Rok	Zużycie energii elektrycznej	Zużycie energii elektrycznej	Zużycie energii elektrycznej	Zużycie energii elektrycznej
	w grupie G	w grupie C	w grupie B	C + B + G
	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]
2011	3663938	3552588	6 116 237	13332763
2017	4239106	3664879	8 196 343	16100328
2022	4506303	3761162	10 460 841	18728306
2027	4528880	3859975	13 350 978	21739833
Ocena przewidywanych zmian 2027-2011	864942	307387	7234741	8407070
Ocena przewidywanych zmian 2027-2011	23,6 %	8,6 %	118 %	63 %

Tabela 60. Liczba odbiorców i poziomu zużycia gazu w okresie 2004-2011 r.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	lata							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ilość odbiorców ogółem	szt.	1 586	1 583	1 587	1 591	1 577	1 576	1 577	1 589
w tym:									
gospodarstwa domowe	"	1 540	1 536	1 541	1 546	1 531	1 514	1 514	1 519
usługi i handel	"	34	35	33	33	34	49	49	54

przemysł	"	12	12	13	12	12	13	14	16
Zużycie gazu ogółem	tyś.m ³	1 823,2	1 715,3	1 657,9	1 523,1	1 372,6	1 408,3	1 569,1	1 591,6
w tym:									
gospodarstwa domowe	"	788,9	769,1	739,8	681,2	682,4	680,6	772,4	631,7
usługi i handel	"	335,9	309,0	305,7	282,2	258,0	273,6	267,4	312,1
przemysł	"	698,4	637,2	612,4	559,7	432,2	454,1	529,3	647,8

Bydgoszcz, 19.03.2012. Sporządziła: Aleksandra Janicka

Prognozę zużycia gazu do 2027 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 61. Prognoza zużycia gazu miasto i gmina do 2027 r.

Rok	Zużycie gazu domowego mieszkaniowego [tyś m ³ /rok]	Zużycie gazu domowego Sektor gospodarczy [tyś m ³ /rok]	Zużycie gazu domowego razem [tyś m ³ /rok]	Zmiana zużycia gazu domowego w okresie do 2027 r. [%]
2011	631,7	959,9	1591,6	—
2017	536	949	1485	8,3 %
2022	502	941	1443	-2,8 %
2027	535	950	1485	2,9 %

IV. PRZEDSIĘWZIĘCIA RACJONALIZUJĄCE

UŻYTKOWANIE CIEPŁA, ENERGII ELEKTRYCZNEJ I PALIW GAZOWYCH

1. Wytyczne dla przedsięwzięć na poziomie krajowym

Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, czynnie uczestniczy w tworzeniu wspólnotowej polityki energetycznej, a także dokonuje implementacji jej głównych celów w specyficznych warunkach krajowych, biorąc pod uwagę ochronę interesów odbiorców, posiadane zasoby energetyczne oraz uwarunkowania technologiczne wytwarzania i przesyłu energii.

W związku z powyższym, podstawowymi kierunkami naszej polityki energetycznej powinno być:

- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Poprawa efektywności energetycznej jest jednym z priorytetów polityki energetycznej z wyznaczonym do roku 2020 celem zmniejszenia zużycia energii o 20 % (UE). Kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów. W związku z tym, zostaną podjęte wszystkie możliwe działania przyczyniające się do wzrostu efektywności energetycznej.

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze to:

- Dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.
- Szczegółowymi celami w tym obszarze są:
- Zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,
- Dwukrotny wzrost do roku 2020 produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- Zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyłach i dystrybucji, poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- Wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- Zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

1.1. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej

Działania te obejmują:

- Ustalanie narodowego celu wzrostu efektywności energetycznej,
- Wprowadzenie systemowego mechanizmu wsparcia dla działań służących realizacji narodowego celu wzrostu efektywności energetycznej,
- **Stymulowanie rozwoju kogeneracji poprzez mechanizmy wsparcia, z uwzględnieniem kogeneracji ze źródeł poniżej 1 MW, oraz odpowiednią politykę gmin,**
- Stosowanie obowiązkowych świadectw charakterystyki energetycznej dla budynków oraz mieszkań przy wprowadzaniu ich do obrotu oraz wynajmu,
- Oznaczenie energochłonności urządzeń i produktów zużywających energię oraz wprowadzenie minimalnych standardów dla produktów zużywających energię,
- **Zobowiązanie sektora publicznego do pełnienia wzorcowej roli w oszczędnym gospodarowaniu energią,**
- Wsparcie inwestycji w zakresie oszczędności energii przy zastosowaniu kredytów preferencyjnych oraz dotacji ze środków krajowych i europejskich, w tym w ramach ustawy o *wspieraniu termomodernizacji i remontów*, Programu Operacyjnego
- *Infrastruktura i Środowisko*, regionalnych programów operacyjnych, środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wspieranie prac naukowo-badawczych w zakresie nowych rozwiązań i technologii zmniejszających zużycie energii we wszystkich kierunkach jej przetwarzania oraz użytkowania,
- Zastosowanie technik zarządzania popytem (*Demand Side Managment*), stymulowane poprzez m.in. zróżnicowanie dobowe stawek opłat dystrybucyjnych oraz cen energii elektrycznej w oparciu o ceny referencyjne będące wynikiem wprowadzenia rynku dnia bieżącego oraz przekazanie sygnałów cenowych odbiorcom za pomocą zdalnej dwustronnej komunikacji z licznikami elektronicznymi,
- Kampanie informacyjne i edukacyjne, promujące racjonalne wykorzystanie energii.

1.2. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

Rozwój energetyki odnawialnej ma istotne znaczenie dla realizacji podstawowych celów polityki energetycznej. Zwiększenie wykorzystania tych źródeł niesie za sobą większy stopień uniezależnienia się od dostaw energii z importu. Promowanie wykorzystania OZE pozwala na zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. Energetyka odnawialna to zwykle niewielkie jednostki wytwórcze zlokalizowane blisko odbiorcy, co pozwala na podniesienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat przesyłowych. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych cechuje się niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne. rozwój energetyki odnawialnej przyczynia się również do rozwoju słabiej rozwiniętych regionów, bogatych w zasoby energii odnawialnej. Wspierane będzie zrównoważone wykorzystanie poszczególnych rodzajów energii ze źródeł odnawialnych. w zakresie wykorzystania biomasy szczególnie preferowane będą rozwiązania najbardziej efektywne energetycznie, m.in. z zastosowaniem różnych technik jej zgazowania i przetwarzania na paliwa ciekłe, w szczególności biopaliwa II generacji. Niezwykle istotne będzie wykorzystanie biogazu pochodzącego z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i innych odpadów. Docelowo zakłada się wykorzystanie biomasy przez generację rozproszoną. w zakresie energetyki wiatrowej, przewiduje się jej rozwój zarówno na lądzie jak i na morzu. Istotny również będzie wzrost

wykorzystania energetyki wodnej, zarówno małej skali jak i większych instalacji, które nie oddziałują w znaczący sposób na środowisko. Wzrost wykorzystania energii geotermalnej planowany jest poprzez użycie pomp ciepła i bezpośrednie wykorzystanie wód termalnych, w znacznie większym niż dotychczas stopniu zakłada się wykorzystanie energii promieniowania słonecznego za pośrednictwem kolektorów słonecznych oraz innowacyjnych technologii fotowoltaicznych.

Wobec oczekiwanego dynamicznego rozwoju OZE istotnym staje się stosowanie rozwiązań, w szczególności przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii, które zapewnią stabilność pracy systemu elektroenergetycznego.

Główne cele polityki energetycznej w obszarze OZE obejmują:

- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii, co najmniej do poziomu 15 % w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa.
- Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz utworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

1.3. Działania na rzecz rozwoju wykorzystania OZE

Działania w tym obszarze obejmują:

- Wypracowanie ścieżki dochodzenia do osiągnięcia 15 % udziału OZE w zużyciu energii finalnej w sposób zrównoważony, w podziale na poszczególne rodzaje energii: energię elektryczną, ciepło i chłód oraz energię odnawialną w transporcie,
- Utrzymanie mechanizmów wsparcia dla producentów energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, np. poprzez system świadectw pochodzenia,
- Utrzymanie obowiązku stopniowego zwiększania udziału biokomponentów w paliwach transportowych, tak aby osiągnąć zamierzone cele,
- Wprowadzenie dodatkowych instrumentów wsparcia zachęcających do szerszego wytwarzania ciepła i chłodu z odnawialnych źródeł energii,
- **Wdrożenie kierunków budowy biogazowni rolniczych, przy założeniu powstania do roku 2020 średnio jednej biogazowni w każdej gminie,**
- Stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie decyzji inwestycyjnych dotyczących budowy farm wiatrowych na morzu,
- Utrzymanie zasady zwolnienia z akcyzy energii pochodzącej z OZE,
- Bezpośrednie wsparcie budowy nowych jednostek OZE i sieci elektroenergetycznych, umożliwiających ich przyłączenie z wykorzystaniem funduszy europejskich oraz środków funduszy ochrony środowiska, w tym środków pochodzących z opłaty zastępczej i z kar,
- Stymulowanie rozwoju potencjału polskiego przemysłu, produkującego urządzenia dla energetyki odnawialnej, w tym przy wykorzystaniu funduszy europejskich.
- Wsparcie rozwoju technologii oraz budowy instalacji do pozyskiwania energii odnawialnej z odpadów zawierających materiały ulegające biodegradacji

- (np. odpadów komunalnych zawierających frakcje ulegające biodegradacji),
- Ocena możliwości energetycznego wykorzystania istniejących urządzeń piętrzących, stanowiących własność Skarbu Państwa, poprzez ich inwentaryzację, ramowe określenie wpływu na środowisko oraz wypracowanie zasad ich udostępniania.

Najważniejszymi elementami polityki energetycznej realizowanymi na szczeblu regionalnym i lokalnym powinny być:

- dążenie do oszczędności paliw i energii w sektorze publicznym poprzez realizację działań określonych w *Krajowym Planie Działań na rzecz efektywności energetycznej*;
- maksymalizacja wykorzystania istniejącego lokalnie potencjału energetyki odnawialnej, zarówno do produkcji energii elektrycznej, ciepła, chłodu, produkcji skojarzonej, jak również do wytwarzania biopaliw ciekłych i biogazu;
- zwiększenie wykorzystania technologii wysokosprawnego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej w układach skojarzonych, jako korzystnej alternatywy dla zasilania systemów ciepłowniczych i dużych obiektów w energię;
- rozwój scentralizowanych lokalnie systemów ciepłowniczych, który umożliwią osiągnięcie poprawy efektywności i parametrów ekologicznych procesu zaopatrzenia w ciepło oraz podniesienia lokalnego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- modernizacja i dostosowanie do aktualnych potrzeb odbiorców sieci dystrybucji energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem modernizacji sieci wiejskich i sieci zasilających tereny charakteryzujące się niskim poborem energii;
- rozbudowa sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego na terenach słabo zgazyfikowanych, w szczególności terenach północno-wschodniej Polski;
- wspieranie realizacji w obszarze gminnych inwestycji infrastrukturalnych o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego i rozwoju kraju, w tym przede wszystkim budowy sieci przesyłowych (elektroenergetycznych, gazowniczych, ropy naftowej i paliw płynnych), infrastruktury magazynowej, kopalni surowców energetycznych oraz dużych elektrowni systemowych.

1.4. Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych na poziomie lokalnym

Poniżej przedstawiono przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych na poziomie gminy.

1.4.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych ogrzewanych zbiorowo

Termomodernizowane budynki wielorodzinne powinny osiągnąć aktualnie obowiązujący współczynnik rocznego jednostkowego zapotrzebowania na ciepło, który wynosi:

$$\begin{aligned} \text{Dla } a/v < 0,2 &- 72,5 \text{ kWh/m}^2/\text{rok } 0,25 \text{ GJ/m}^2/\text{rok } 0,1 \text{ GJ/m}^3/\text{rok} \\ \text{Dla } a/v \geq 0,9 &- 93,5 \text{ kWh/m}^2/\text{rok } 0,34 \text{ GJ/m}^2/\text{rok } 0,136 \text{ GJ/m}^3/\text{rok} \end{aligned}$$

Analiza zebranych danych dotyczących zużycia ciepła za 2011 r. wykazała, budynki, które powinny zostać poddane termomodernizacji w pierwszej kolejności, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp	Budynek mieszkalny	jednostkowe zużycie	jednostkowe zużycie
		[GJ/ m ³]	[GJ/ m ²]
1	Budynek mieszkalny i kotłownia węglowa przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości		2,5
2	Budynek mieszkalny przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości		1,0
3	Budynek mieszkalny przy ul. Mogileńska 43	0,139	0,595

W celu zmniejszenia zapotrzebowania jednorodzinnych budynków mieszkalnych na ciepło te należy rozważyć możliwość przeprowadzenia termomodernizacji tych budynków w następującym zakresie:

- 1) wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na nowoczesną spełniającą warunki izolacyjności termicznej i szczelności,
- 2) docieplenie przegród zewnętrznych: ścian, stropów, dachu,
- 3) modernizację instalacji grzewczej budynków w zakresie węzłów cieplnych, regulacji pogodowej, regulacji temperatury w pomieszczeniach mieszkalnych i częściach wspólnych.

Ze względu na wysokie koszty ogrzewania gazowego budynek mieszkalny przy ul. Fabrycznej 2, w Pakości rekomenduje się w pierwszej kolejności do termomodernizacji.

1.4.2. Termomodernizacja indywidualnych budynków mieszkalnych

W celu zmniejszenia zapotrzebowania jednorodzinnych budynków mieszkalnych na ciepło do ogrzewania i ciepłej wody budynki te należy termomodernizować możliwie w pełnym zakresie, jak:

- 1) wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na nowoczesną spełniającą warunki izolacyjności termicznej i szczelności,
- 2) docieplenie przegród zewnętrznych: ścian, stropów, dachu,
- 3) modernizację kotłowni domowych na kotły o wysokiej sprawności energetycznej spalające paliwa odnawialne lub ekologiczne, jak: drewno, zrębki drewna i wierzby energetycznej, gaz lub zastosowanie pomp ciepła.
- 4) modernizację systemów ogrzewania pomieszczeń z preferencją na ogrzewanie niskotemperaturowe wielkopowierzchniowe z termostaticzną regulacją temperatury, przystosowane do współpracy z niskotemperaturowym źródłem ciepła jak: pompa ciepła, ogrzewanie słoneczne, czy gazowy kocioł kondensacyjny.
- 5) zastosowanie instalacji słonecznych do ogrzewania wody,
- 6) zastosowanie instalacji nawiewno-wywiewnych z odzyskiem ciepła do wentylowania pomieszczeń mieszkalnych.

Przeprowadzone badanie ankietowe w 2011 r. wykazało zainteresowanie mieszkańców termomodernizacją budynków.

Zakres prac	Odsetek gospodarstw
	2011r
Wymiana stolarki okiennej	36 %
Docieplenie ścian budynku	52,8 %

Modernizacja kotłowni na paliwo ekologiczne lub odnawialne	42,6 %

Na poziomie miasta i gminy należy planować działania prowadzącego do znacznego wykorzystania własnego potencjału biomasy w szczególności słomy, wykorzystania energii słonecznej do cwu i oszczędzania paliw i energii przez racjonalne ocieplanie budynków. Gmina powinna w tym zakresie wdrożyć własny systemy zachęt oraz promocji.

- 1) *Do działań wspierających proces termomodernizacji indywidualnych budynków mieszkalnych i energooszczędnego budownictwa należy zaliczyć poniższe działania.*
- 2) *1A Edukacja mieszkańców w zakresie prawidłowego ocieplania budynków i racjonalnej termomodernizacji budynków mieszkalnych.*
- 3) *W zakresie wymiany stolarki okiennej i sposobu ocieplania ścian, jak wykazała przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców, którzy dokonali już modernizacji swoich budynków, istnieje pilna potrzeba edukacji mieszkańców w tym zakresie.*
- 4) *Edukacja może być prowadzona poprzez szkolenie zainteresowanych lub, co wydaje się bardziej skuteczne poprzez specjalnie opracowaną ulotkę edukacyjną*
- 5) *1C Edukacja mieszkańców w zakresie możliwości wykorzystywania materiałów budowlanych do wznoszenia budynków, które charakteryzują się dobrymi parametrami cieplnymi i niskim zużyciem energii do ich wytworzenia.*
- 6) *Edukacja może być prowadzona poprzez szkolenie zainteresowanych lub, co wydaje się bardziej skuteczne poprzez specjalnie opracowaną ulotkę edukacyjną*
- 7) *2. Modernizacja kotłowni w gospodarstwach rolniczych na kotłownie opalane słomą.*
- 8) *Ważnym priorytetem gminy powinno stać się upowszechnienie wśród rolników wykorzystania słomy z własnego gospodarstwa rolnego do celów grzewczych.*
- 9) *Modernizacja kotłowni w budynkach jednorodzinnych na kotłownie opalane biomasą i wyposażenie budynków w kolektory słoneczne do ciepłej wody.*
- 10) *Ważnym priorytetem gminy powinno stać się upowszechnienie wśród mieszkańców działań w zakresie modernizacji starych kotłowni węglowych na nowoczesne wysokosprawne kotły opalane biomasą oraz w zakresie wyposażanie budynków mieszkalnych w kolektory słoneczne do ciepłej wody.*

1.4.3. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

Należy podjąć dalsze działania celem dokonania termomodernizacji wszystkich budynków użyteczności publicznej należących do miasta i gminy.

Zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło inożna będzie uzyskać poprzez podjęcie działań polegających na: termorenowacji tych obiektów, które charakteryzują się najwyższym jednostkowym zapotrzebowaniem na ciepło, a które do tej pory nie były modernizowane w zakresie wymiany stolarki okiennej, docieplenia ścian i modernizacji kotłowni na paliwa odnawialne.

Obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie gminy, w których jednostkowe zużycie ciepła wskazuje na potrzebę przeprowadzenia termomodernizacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Obiekt	jednostkowe zużycie	jednostkowe zużycie
		[GJ/ m ³]	[GJ/ m ²]
1	*Przedszkole ul. Św. Jana 14, Pakość	0,26	1,0
2	Komisariat Policji ul. Barcińskiej 1 w Pakości	0,20	1,01
3	* Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu im. Armii Krajowej Kościelec 14	0,18	0,59
4	Przychodnia Lekarska ul. Św. Jana 19 w Pakości	0,17	0,53

* obiekty należące do gminy

Do najpilniejszych zadań dla gminy w tym zakresie należą budynki Przedszkola i Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu im. Armii Krajowej Kościelec 14. W budynku przedszkola jednostkowe zużycie ciepła jest wysokie i wskazuje na potrzebę podjęcia działań prowadzących do obniżenia zużycia ciepła. Budynek Placówek Oświaty wykazuje lekko zawyżone zapotrzebowanie na ciepło, lecz ze względu na zastosowanie ogrzewania olejowego, podjęcie działań termomodernizacyjnych może okazać się bardzo racjonalne. Termomodernizacja obydwu budynków powinna być wykonana kompleksowo, w zakresie wyznaczonym przez audyt termomodernizacyjny.

1.4.4. Wspieranie inicjatywy uruchomienia biogazowni rolniczej.

Gmina posiada pewien potencjał biogazu oszacowany na 7 209 626 m³. Należy dążyć do jego wykorzystania, najlepiej przez uruchomienie biogazowni z instalacją kogeneracyjną, jak przedstawiono w punkcie 2.9 „Skojarzone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej”. Wobec powyższego należy otworzyć się na współpracę i wspierać inicjatywy potencjalnych inwestorów w zakresie uruchomienia biogazowni rolniczej i wykorzystania substratu do produkcji biogazu, z terenu gminy i ewentualnie z gmin sąsiednich.

1.4.5. Wspieranie inicjatyw inwestorów w zakresie budowy elektrowni wiatrowych na terenach umożliwiających ich realizację.

Gmina posiada jeszcze znaczny potencjał w zakresie możliwości wykorzystania energii wiatru, jej potencjał rynkowy został oszacowany na 290 MW mocy do zainstalowania. Aktualnie moc przyłączona do sieci elektroenergetycznej wszystkich elektrowni wiatrowych na terenie gminy wynosi 11,935 MW.

1.4.6. Wspieranie rozwoju plantacji energetycznych i produkcji paliw z biomasy.

Zakłada się dalszy wzrost zapotrzebowania na biomasę przyjmując, że miasto i gmina Pakość utworzy własne instrumenty wsparcia ekonomicznego w zakresie modernizacji kotłowni w gospodarstwach domowych na drewno i biomasę. celem wsparcia 14 % zainteresowanych mieszkańców modernizacją kotłowni na biomasę. Przyjęto, że 14 % mieszkańców zgodnie z deklaracją dokona modernizacji kotłowni. Dodatkowo 14 % indywidualnych budynków opalanych biomasą utworzy rynek popytu szacowany na 2 187 ton.

Potencjał rynkowy dla miasta Pakości:

- aktualny 3547 ton
- utworzony w wyniku modernizacji kotłowni na biomasę 2 187 ton.
- docelowo do 2027 r. 5734 tony biomasy.

Gmina jest w stanie pokryć swoje zapotrzebowanie na paliwo do celów grzewczych w postaci biomasy, zaledwie w ilości 1 917 ton. **Brakująca ilość biomasy** do pokrycia pełnego zaopatrzenia popytu szacowana jest na **3 817 ton**. Istnieje zatem potrzeba wspieranie rozwoju plantacji energetycznych i produkcji paliw z biomasy na terenie gminy.

1.4.7. Wspieranie modernizacji i rozbudowy elektrycznych sieci dystrybucyjnych, pozwalających na poprawę niezawodności zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii, jak planowane siłownie wiatrowe.

Przeprowadzona ankieta wśród sołtysów wykazała wniosek o wymianę starych słupów i linii energetycznych w sołectwie Janikowo. Gmina posiada jeszcze nie do końca wykorzystany znaczący potencjał w zakresie możliwości wykorzystania energii wiatru, jej został oszacowany na 290 MW mocy do zainstalowania. Aktualnie moc przyłączona do sieci elektroenergetycznej wszystkich elektrowni wiatrowych na terenie gminy wynosi 11,935 MW. W związku z powyższym będzie istniała potrzeba modernizacji i rozbudowy elektrycznych sieci dystrybucyjnych, pozwalających na poprawę niezawodności zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii, jak planowane w przyszłości siłownie wiatrowe.

1.4.8. Prowadzenie działań promocyjnych, a w przypadku akceptacji Rady Miejskiej wdrożenie instrumentów wsparcia finansowego gminy dla termomodernizacji indywidualnych budynków mieszkalnych, szczególnie w zakresie ogrzewanie słomą w gospodarstwach rolniczych i modernizacji kotłowni w budynkach jednorodzinnych na opalanie drewnem i zbrykietowaną biomasą oraz instalacji kolektorów słonecznych do ciepłej wody.

W wyniku przeprowadzenia badania ankietowego uzyskano informację, że gmina posiada zasoby biomasy głównie słomę, zdolne pokryć 10 % zapotrzebowanie gminy na ogrzewanie. Z drugiej strony wykazano, że aż 22,7 % używanego opału przez mieszkańców stanowi drewno. Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało również, że 34 % ankietowanych gospodarstw domowych jest zainteresowanych zainstalowaniem kolektorów słonecznych do ogrzewania c.w.u.

Drewno najczęściej jest palone w niedostosowanych do tego celu piecach węglowych, których sprawność energetyczna przy spalaniu drewna znacząco spada do poziomu ok. 60–50 %. Taki sposób ogrzewania jest nieefektywny i wiąże się z dużymi stratami ciepła, co skutkuje dodatkowym nadmiernym zużyciem drewna.

W okresie poza sezonem grzewczym dla przygotowania ciepłej wody do mycia w wielu gospodarstwach domowych posiadających instalację ciepłej wody, podpala się każdego dnia w piecu, aby zagrzać niewielką ilość wody w bojlerze. Ten system jest bardzo nieefektywny energetycznie i prowadzi do przyśpieszonej korozji kotła c.o. i dodatkowego zużycia opału, a w konsekwencji do nadmiernych kosztów eksploatacyjnych i inwestycyjnych.. Wiele gospodarstw decyduje się na ogrzewanie wody elektrycznie, jest to jednak bardzo kosztowne w eksploatacji.

W ramach budżetu gminy istnieje możliwość wprowadzenia instrumentu wsparcia finansowego dla mieszkańców gminy, którzy planują dokonać termomodernizację swoich budynków mieszkalnych zwłaszcza w zakresie modernizacji kotłowni na wysokosprawne piece do spalania drewna, czy słomy, biomasy w różnych postaciach oraz w zakresie zastosowania kolektorów słonecznych do ogrzewania wody użytkowej.

V. MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA ISTNIEJĄCYCH NADWYŻEK I LOKALNYCH ZASOBÓW PALIW I ENERGII

1. Polityka i podstawy możliwości wykorzystania nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii

Podczas posiedzenia rady Europy w marcu 2007 roku przyjęto wstępne założenia tzw. Pakietu klimatyczno-energetycznego. Główne cele pakietu nazywane potocznie „3 x 20” są następujące:

- – zwiększenie do 2020 roku efektywności energetycznej o 20 % w stosunku do „scenariusza BAU”¹;
- – zwiększenie do roku 2020 udziału energii ze źródeł odnawialnych do 20 % całkowitego zużycia energii finalnej w UE2;
- – zmniejszenie do 2020 roku emisji gazów cieplarnianych, o co najmniej 20 %, w porównaniu do 1990 roku, z możliwością wzrostu tej wielkości nawet do 30 %, pod warunkiem, że inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnej redukcji emisji, a wybrane kraje rozwijające się wniosą odpowiedni wkład na miarę swoich możliwości redukcyjnych.

W skład Pakietu energetyczno-klimatycznego wchodzi sześć aktów prawnych. Dwa z nich zostały przedstawione przez Komisję Europejską jeszcze w 2007 roku, pozostałe cztery w styczniu 2008 roku. Projekt tych dokumentów dotyczy między innymi:

- – **Promowania energii ze źródeł odnawialnych.** Głównym celem dyrektywy jest zapewnienie osiągnięcia celu 20 % udziału OZE w bilansie energetycznym UE. Projekt określa cele dla poszczególnych państw członkowskich. Dla Polski jest to 15 % udział OZE w energii finalnej w 2020 roku. Dyrektywa odnosi się do trzech sektorów: produkcji energii elektrycznej, ciepła oraz transportu (biopaliwa). racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) jest jednym z istotnych kierunków zrównoważonego rozwoju państwa. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii zależy od ich zasobów i technologii ich przetwarzania.

Dyrektywa parlamentu Europejskiego i rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych została opublikowana w Dzienniku Urzędowym UE dnia 5 czerwca 2009 r. Zgodnie z Dyrektywą państwa członkowskie muszą zapewnić udział energii odnawialnej w końcowym zużyciu energii w UE na poziomie 20 % do roku 2020, część a załącznika i przyznaje Polsce do osiągnięcia cel 15 % udziału energii ze źródeł odnawialnych.

Dyrektywa 2001/80/WE Parlamentu Europejskiego i rady w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania z dnia 23.10.2001 roku (dyrektywa wprowadza wymagania emisyjne dla źródeł istniejących, jak i dla nowych, których moc cieplna spalania jest równa lub większa niż 50 MW. Dyrektywa wprowadza również obowiązek ciągłych pomiarów stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłków dla większej niż do tej pory grupy).

Dyrektywa 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i rady w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych z dnia 8.05.2003 roku (dyrektywa ma na celu promowanie użycia biopaliw lub innych odnawialnych paliw zamiast oleju napędowego lub benzyny, stosowanych w transporcie w każdym z państw członkowskich).

Strategia rozwoju Energetyki Odnawialnej przyjęta przez Radę Ministrów w lipcu 2000 r. oraz przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 23 sierpnia 2001 r. – dokument jest realizacją obowiązku wynikającego z rezolucji Sejmu RP z dnia 8 lipca 1999 r. Celem strategicznym określonym w strategii jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo–energetycznym kraju do 7,5 % w 2011 roku oraz do 14 % w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych. Oprócz podkreślenia po raz kolejny znaczenia odnawialnych źródeł energii, dokument wskazuje prawne, finansowe, informacyjne, edukacyjne i inne bariery utrudniające rozwój

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku dokument przyjęty przez radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. Dokument ten zastąpił *Założenia polityki energetycznej Polski do 2025*

Główne cele polityki energetycznej Polski do 2030 r. w obszarze OZE obejmują:

- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii, co najmniej do poziomu 15 % w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa.
- Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz utworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Wysokie zapotrzebowanie na energię, nieadekwatny poziom rozwoju infrastruktury wytwórczej i transportowej paliw i energii, znaczne uzależnienie od zewnętrznych dostaw gazu ziemnego i niemal pełne od zewnętrznych dostaw ropy naftowej oraz zobowiązania w zakresie ochrony środowiska, w tym dotyczące klimatu, powodują konieczność podjęcia zdecydowanych działań zapobiegających pogorszeniu się sytuacji odbiorców paliw i energii. Jednocześnie w ostatnich latach w gospodarce światowej wystąpił szereg niekorzystnych zjawisk. Istotne wahania cen surowców energetycznych, rosnące zapotrzebowanie na energię ze strony krajów rozwijających się, poważne awarie systemów energetycznych oraz wzrastające zanieczyszczenie środowiska wymagają nowego podejścia do prowadzenia polityki energetycznej.

W ramach zobowiązań ekologicznych Unia Europejska wyznaczyła na 2020 rok cele ilościowe, tzw. „3x20 %”, tj.: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do roku 1990, zmniejszenie zużycia energii o 20 % w porównaniu z prognozami dla UE na 2020 r., zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20 % całkowitego zużycia energii w UE, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w transporcie do 10 %. w grudniu 2008 roku został przyjęty przez UE pakiet klimatyczno–energetyczny, w którym zawarte są konkretne narzędzia prawne realizacji ww. celów. Polityka energetyczna poprzez działania inicjowane na szczeblu krajowym wpisuje się w realizację celów polityki energetycznej określonych na poziomie Wspólnoty.

Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, czynnie uczestniczy w tworzeniu wspólnotowej polityki energetycznej, a także dokonuje implementacji jej głównych celów w specyficznych warunkach krajowych, biorąc pod uwagę ochronę interesów odbiorców, posiadane zasoby energetyczne oraz uwarunkowania technologiczne wytwarzania i przesyłu energii.

W związku z powyższym, podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

- Poprawa efektywności energetycznej,
- Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,

Niniejszy Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe został opracowany zgodnie z ustawą – *Prawo energetyczne* i uwzględnia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed energetyką gminy Pakość, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie 15 lat, to jest do 2025 roku.

2. Nadwyżki i lokalne zasoby paliw i energii oraz możliwości ich wykorzystania

2.1. Hydroenergia

Hydroenergetyka wykorzystuje energię wód płynących lub stojących (zbiorniki wodne). Jest to energia odnawialna i uważana jako „czysta”, ponieważ jej produkcja nie wiąże się z emisją do atmosfery szkodliwych substancji gazowych (CO₂, SO₂). Przykładowo – jeden milion kilowatogodzin (kWh) energii wyprodukowanej w elektrowni wodnej zmniejsza zanieczyszczenie środowiska o około 15 Mg związków siarki, 5 Mg związków azotu, 1500 Mg związków węgla, 160 Mg żużli i popiołów. Wykorzystanie energii wodnej sprzyja ochronie środowiska, a zwłaszcza ochronie powietrza atmosferycznego i jest istotne z punktu widzenia problemu globalnego ocieplenia klimatu i wyczerpywania się źródeł paliw kopalnych.

Ważną zaletą elektrowni wodnej jest możliwość jej szybkiego wyłączenia lub włączenia do sieci energetycznej. Ma to znaczenie zwłaszcza w okresie szczytowego zapotrzebowania na energię. Inną ważną cechą elektrowni wodnych jest wysoka sprawność energetyczna wynosząca (90 – 95 %) oraz niskie koszty eksploatacyjne wynoszące około 0,5 % łącznych nakładów inwestycyjnych rocznie.

Szczególne znaczenie w energetyce wodnej mają inwestycje związane z małymi elektrowniami wodnymi, realizowanymi na małych ciekach. Obiekty te posiadają liczne zalety, spośród których najważniejsze to:

- nie zanieczyszczają środowiska,
- wpływają korzystnie na stosunki wodne małych zlewni, przyczyniając się do wyrównania
- odpływu powierzchniowego i podziemnego,
- poprawiają jakość wody, poprzez oczyszczanie mechaniczne na kratkach wlotowych turbin oraz natleniając ją,
- mogą być realizowane na małych ciekach wodnych,
- czas realizacji inwestycji nie przekracza z reguły 2 lat,

- rozwiązania techniczne i technologiczne związane z budową są powszechnie dostępne,
- nie wymagają licznej obsługi,
- rozproszenie w terenie skraca odległość przesyłu energii i obniża związane z tym koszty,
- charakteryzują się niską zawodnością i są długotrwałe w eksploatacji.

Małe elektrownie wodne są elektrowniami przepływowymi. Instaluje się je przy stopniach wodnych (jazach), gdzie wykorzystują przepływ rzeczny, przy niewielkim spadzie. Pracują one generalnie w systemie ciągłym (Mikulski, 1994). z punktu widzenia systemu energetycznego są to tzw. elektrownie podstawowe, a więc ich praca uwzględniana jest w okresie całodobowym.

Bardzo ważnym elementem wpływającym na ekonomiczną opłacalność inwestycji jest cena zakupu wyprodukowanej energii elektrycznej. Dochody uzyskiwane ze sprzedaży energii elektrycznej powinny gwarantować zwrot poniesionych kosztów inwestycyjnych w ciągu 5 – 6 lat.

Wielkość energii wód płynących lub zgromadzonych w zbiornikach zależy od wielkości przepływu w rzece oraz różnicy wysokości poziomów rzeki na określonym odcinku (spadek). Teoretyczne zasoby energetyczne cieków, wyrażone mocą zainstalowanych urządzeń prądotwórczych, można obliczyć przy zastosowaniu następującego wzoru:

$$P = 9,81QH \text{ (kW)}$$

Gdzie: P – moc urządzeń prądotwórczych (w kW)

Q – przepływ wody w m³/s

H – spadek użyteczny w m

Według danych literaturowych przyjmuje się, że zasoby techniczne stanowią średnio około 50 – 60 % zasobów teoretycznych.

Elementem, który brany jest pod uwagę w topografii miasta i gminy Pakość jest rzeka Noteć, Zbiornik Pakoski i cieki stanowiące zlewnię Noteci na terenie gminy Pakość. Obszar gminy w całości leży w zlewni rzeki Noteci Górnej, skanalizowanej zwanej Połączoną, która odbiera wody poniżej śluzy w Pakości z Noteci Wschodniej, płynącej z kierunku jeziora Gopło i z Noteci Zachodniej – z kierunku Zbiornika Pakoskiego. Północna część tego akwenu oraz jezioro Mielno to główne zbiorniki wód powierzchniowych na terenie gminy.

Podstawowe parametry zbiornika Pakoskiego

- długość zbiornika – 21,0 km
- powierzchnia zbiornika przy stanie maksymalnym – 1302 ha
- powierzchnia zbiornika przy stanie minimalnym – 835 ha

Poziomy piętrzenia

Dla określonych poziomów piętrzenia zbiornik Pakość dysponuje następującymi pojemnościami użytkowymi :

- pojemność użytkowa (przy maksymalnym piętrzeniu) 41,360 mln m³
- pojemność rezerwowa 4,415 mln m³.
- maksymalny poziom piętrzenia 4,5 m*
- występują duże wahania stanów wody w cyklu rocznym dochodzące do 3,6 m

Średni przepływ roczny Noteci Połączonej dla wodowskazu w Pakości wynosi: ok. $6,5 \text{ m}^3/\text{s}$. Przepływ nienaruszalny gwarantowany w ramach sterowanej gospodarki wodnej w systemie zbiorników retencyjnych (jeziorowych) Pakoskiego i Gopło, został określony w instrukcji gospodarki wodnej na $1,27 \text{ m}^3/\text{s}$.

Na terenie gminy znajduje się węzeł hydrotechniczny z bardzo ważnymi dla gospodarki wodnej budowlami hydrotechnicznymi. Są nimi: zapora ziemna z jazem w Pakości na Noteci Zachodniej, śluza żegluga w Pakości, która jednocześnie piętrzy wody w Noteci Wschodniej i jeziorze Gopło. Wymienione budowle służą retencji wód powierzchniowych w ilości do 60 mln m^3 zawartej pomiędzy minimalnymi i maksymalnymi poziomami piętrzenia jezior Pakoskich i Gopło.

Zbiornik Pakoski aktualnie spełnia funkcje urządzenia wodnego służącego ochronie przeciwpowodziowej i przeciwdziałania deficytom wody w okresach posuchy.

Na podstawie przedstawionych danych dotyczących Zbiornika Pakoskiego jego potencjał hydroenergii oszacowano przyjmując:

- wysokość piętrzenia średnio $3,6 \text{ m}$,*
- szacowany przepływ przez turbinę $1,5 \text{ m}^3/\text{s}$.

$$6,5 \text{ m}^3/\text{s} - 1,27 \text{ m}^3/\text{s} - 3,73 \text{ m}^3/\text{s} = 1,5 \text{ m}^3/\text{s}$$

*Źródło Halina Grobelska 2007 Nauka Przyroda Technologie

$$P = 9,81QH \text{ (kW)}$$

$$P = 9,81 \times 1,5 \text{ m}^3/\text{s} \times 3,6 \text{ m}$$

$$P = 52,97 \text{ kW}$$

Zasoby techniczne hydroenergii szacuje się na **26,5 kW**.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu Zarząd Zlewni Noteci zajmuje się utrzymywaniem i eksploatacją cieków wodnych i urządzeń melioracji wodnych podstawowych na terenie gminy Pakość.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu Zarząd Zlewni Noteci informuje, że nie planuje wykonania żadnych nowych spiętrzeń retencyjnych lub budowli hydrotechnicznych na ciekach wodnych w obrębie gminy i miasta Pakość.

Wobec powyższego stwierdza się, brak interesujących zasobów hydroenergii możliwych do praktycznego wykorzystania do produkcji energii elektrycznej na terenie gminy Pakość.

2.2. Energia wiatru

Energia wiatru jest to energia odnawialna „czysta”, ponieważ jej produkcja nie wiąże się z emisją do atmosfery szkodliwych substancji gazowych (CO_2 , SO_2). Każdy milion kilowatogodzin (kWh) energii wyprodukowanej w elektrowni wiatrowej zmniejsza zanieczyszczenie środowiska o około 15 Mg związków siarki, 5 Mg związków azotu, 1500 Mg związków węgla, 160 Mg żużli i popiołów. Jak więc widać wykorzystanie energii wiatrowej sprzyja ochronie środowiska, a zwłaszcza ochronie powietrza atmosferycznego i jest bardzo istotne z punktu widzenia problemu globalnego ocieplenia klimatu i wyczerpywania się źródeł paliw kopalnych.

Determinującymi elementami, które wpływają na wielkość zasobów energii wiatrowej na terenie gminy są:

- zasób energetyczny wiatru
- przestrzenne możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Zasób energetyczny wiatru na terenie gminy

Do parametrów umożliwiających oszacowanie wielkości zasobów energetycznych wiatru są: prędkość wiatru i częstotliwość powtarzania się poszczególnych prędkości.

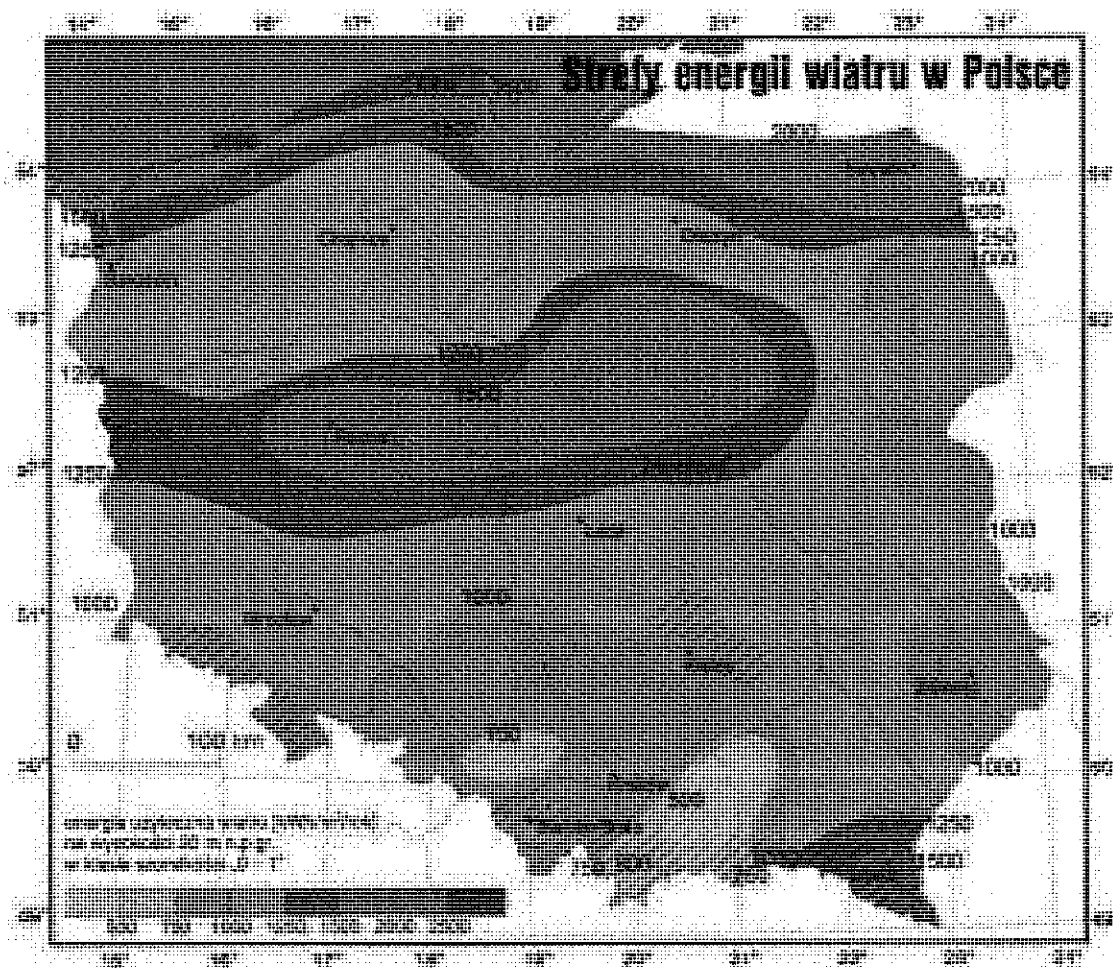
Dla województwa kujawsko-pomorskiego nie opracowano jeszcze mapy zasobów wiatru. Oszacowanie zasobów energetycznych wiatru można opisać jedynie na podstawie ogólnej mapy opracowanej dla całego terytorium kraju przez prof. H. Lorenc.

Rys. 3. Strefy energetyczne wiatru w Polsce wg H. Lorenc

Z mapy tej, obejmującej 5 stref zasobów energii wiatru wynika, iż województwo kujawsko-pomorskie znajduje się w znacznej części w III strefie, tj. warunków korzystnych charakteryzujących się średnioroczną prędkością wiatru 3–4 m/s. Natomiast północna część województwa znajduje się w III strefie, tj. warunków korzystnych charakteryzujących się średnioroczną prędkością wiatru 3–5 m/s. Przyjmuje się ogólnie, że strefy I–III charakteryzują się korzystnymi warunkami dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Należy stwierdzić, iż województwo kujawsko-pomorskie posiada korzystne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej pod względem zasobów energii wiatru. z tych samych źródeł (badania H. Lorenc) wiadomo, iż średnia suma energii wiatru na powierzchnię 1 m² w rejonie gminy Pakość wynosi 1000–1250 kWh/rok.

Rys. 4. Strefy energii wiatru w Polsce wg H. Lorenc

Analiza powyższej mapy przedstawiającej energię wiatru na 1 m^2 powierzchni wykazuje, iż woj. kujawsko-pomorskie znajduje się w trzech strefach (spośród 9) energetycznych wiatru. Największa część woj. znajduje się w strefie charakteryzującej się energią wiatru w granicach $1000\text{--}1250 \text{ kWh/m}^2/\text{rok}$. Najbardziej korzystnymi warunkami energetycznymi wiatru charakteryzują się południowe i wschodnie fragmenty województwa znajdujące się w strefie energii rzędu $1500\text{--}2000 \text{ kWh/m}^2/\text{rok}$. Energia wiatru zależy również od warunków terenowych, tj. ukształtowania terenu i jego pokrycia. Czynniki te decydują o tzw. klasie szorstkości terenu. w woj. kujawsko-pomorskim występują tereny o klasie szorstkości 0,5–3,5.

Reasumując, pod względem zasobów energii wiatru najbardziej korzystnymi terenami dla rozwoju energii wiatrowej są obszary powiatów: mogileńskiego, częściowo nakielskiego, żnińskiego, brodnickiego, rypińskiego, włocławskiego i częściowo radziejowskiego. (Źródło: Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego)

Możliwe do uzyskania dane na temat średnich prędkości wiatru są niewystarczające dla celów lokalizacji siłowni wiatrowych. Wybierając optymalne miejsce pod lokalizację siłowni wiatrowych dużych mocy, niezbędne będzie wykonanie badania prędkości i czasu wiania wiatrów w okresie minimum 1 roku na danym miejscu. Badanie takie z dużym przybliżeniem określi potencjał energetyczny wiatru na wybranej wysokości.

Przestrzenne możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych

Możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych wynikają w głównej mierze z:

- uwarunkowań przyrodniczych,
- uwarunkowań wynikających z aktualnego stanu użytkowania danej przestrzeni.

Uwarunkowania powyższe determinują de facto dostępną powierzchnię dla lokalizacji siłowni wiatrowych na terenie gminy.

Powierzchnię do możliwej lokalizacji siłowni wiatrowych na terenie gminy Pakość wyznaczono na podstawie eliminacji terenów, które ze względu na ograniczenia środowiskowe, infrastrukturalne, przestrzenne nie mogą być wykorzystane jako miejsce lokalizacji elektrowni. Elektrownie wiatrowe można lokalizować na terenach „otwartych”, tj. głównie użytków rolnych (UR) z wyjątkiem UR będących gruntami rolnymi zabudowanymi, gruntami pod stawami i rowami. Elektrowni wiatrowych nie można lokalizować na terenach objętych ochroną przyrody oraz na zabytkowych obiektach rejestrowych eksponowanych w terenie (np. grodziska)³

Lokalizowanie obiektów elektrowni wiatrowych, dróg, sieci infrastruktury technicznej oraz linii i urządzeń elektroenergetycznych związanych z tymi elektrowniami na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej winno uwzględniać ograniczenia wynikające z przepisów prawa powszechnego i odpowiednich norm.

W opracowaniu Województwo Kujawsko – Pomorskie Zasoby i Możliwości Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii – Obszary Ograniczenia Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii określono ograniczenia przestrzenno środowiskowe możliwej lokalizacji siłowni wiatrowych, z których wynika, że przy lokalizacji dużych elektrowni wiatrowych zaleca się uwzględniać następujące strefy buforowe:

- co najmniej 3 długości średnicy łopat elektrowni wiatrowej od linii kolejowych, dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz od linii elektroenergetycznych wysokich napięć,
- co najmniej 1000 m od budynków mieszkalnych jednorodzinnych, budynków mieszkalnych jednorodzinnych w zabudowie bliźniaczej, szeregowej lub grupowej, oraz budynków mieszkalnych wielorodzinnych, użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego

Lokalizacja elektrowni wiatrowych na własne potrzeby, realizowanych na terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej, jest możliwa pod warunkiem nie przekroczenia całkowitej wysokości 30m i usytuowaniu jej w odległości od granicy własności inwestora nie mniejszej niż wysokość całkowita elektrowni.

Budowa elektrowni wiatrowych, których łączna wysokość masztu + połowa średnicy wirnika (łopaty) osiągnie lub przekroczy 50 m npt; jako prawdopodobnych przeszkód lotniczych, ich lokalizacja lub m.p.z.p. winny uzyskać pozytywną opinię odpowiedniego organu wojskowego – obecnie : Dowódcy Sił Powietrznych.

Elektrowni wiatrowych nie można lokalizować na terenach i obszarach objętych ochroną przyrody oraz na zabytkowych obiektach rejestrowych eksponowanych w terenie (np. grodziska).

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej zaleca przy obliczaniu potencjału energii wiatrowej przyjąć współczynnik zmniejszający wynoszący 10 % zakładający utrudnienia lokalizacji elektrowni wiatrowych z innych przyczyn.

³ Zasoby i możliwości wykorzystania OZE województwo Kujawsko-Pomorskie

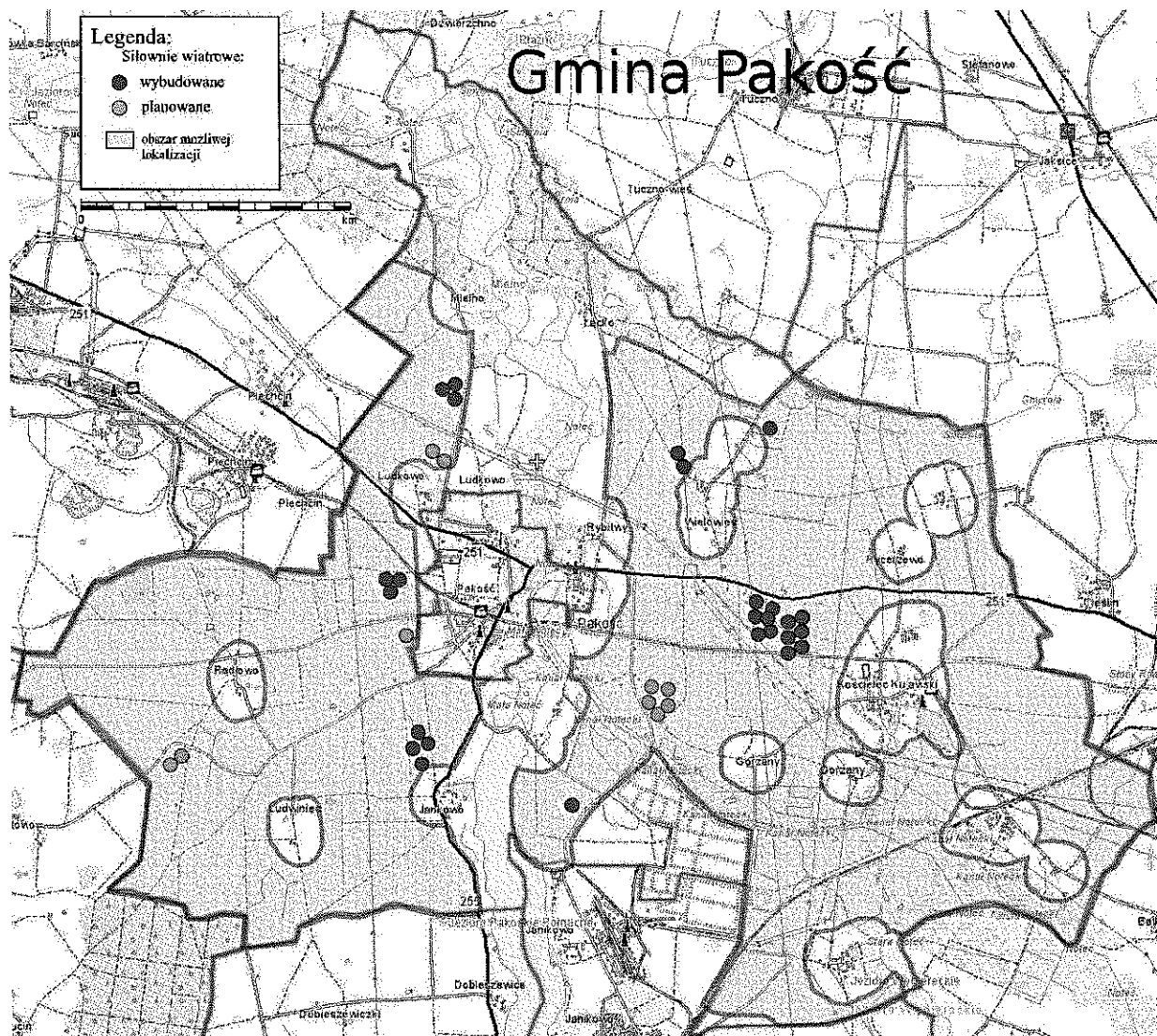
Tereny zabudowy miejskiej, tereny zieleni miejskiej oraz obszary chronione, są terenami wyłączonymi z możliwości lokalizacji siłowni wiatrowych..

Gmina Pakość charakteryzuje się następującymi danymi o użytkowaniu gruntów (Źródło danych: dane Urzędu Miejskiego, sprawozdanie r-02):

- Całkowity obszar: 8 629 ha.
- Powierzchnia UR: 5810,7ha
- Grunty orne 5103,4 ha
- Lasy 26,7 ha.
- Współczynnik bezpieczeństwa 10 % powierzchni dostępnej – 281 .ha.

Przyjmując powyższe dane teoretyczna powierzchnia dostępna dla rozwoju energii wiatrowej w gminie Pakość wynosi **5810,7 ha**.

Biorąc pod uwagę powyżej określone zasady możliwej lokalizacji elektrowni wiatrowych na mapie przedstawiono obszary możliwej lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie gminy Pakość. Na niniejszej mapie naniesiono także lokalizację już wzniesionych i planowanych do postawienia siłowni wiatrowych na terenie gminy.

Rys. 5. Mapa terenów możliwej lokalizacji i rozmieszczenia wybudowanych i planowanych do realizacji elektrowni wiatrowych w gminie Pakość

Potencjał zasobów energii wiatrowej

Potencjał teoretyczny – przyjmując powierzchnię całkowitą gminy 8 629 ha, dla terenu gminy energię wiatru rzędu 1300 kWh/m²/rok, wskaźnika jednostkowego zapotrzebowania na powierzchnię = 10 ha /2MW przy obecnie stosowanych technologiach –energję wiatru szacuje się na 8 806 MWh.

$$8\ 629/10 \times 3,14 \times 50m \times 50m \times 1300\ kWh/m^2/rok = 8805,9\ MWh/rok$$

Jest to potencjał energii niemożliwy do zastosowania, ponieważ oznacza on, iż pod elektrownie wiatrowe można przeznaczyć całą powierzchnię gminy.

Potencjał techniczny – uwzględnia liczne ograniczenia wynikające z uwarunkowań m. in. przyrodniczych, zagospodarowania przestrzennego itp. gmina Pakość posiada 5 103 ha. gruntów ornych jako tzw. „powierzchnię dostępną” ale szacuje się, że tylko 95 % tej

powierzchni znajduje się w obszarach o korzystnych warunkach wiatru. Oznacza to powierzchnię dostępną rzędu 4 847,9 ha.

Przyjmując wskaźnika jednostkowego zapotrzebowania na powierzchnię = 10 ha /2MW mocy zainstalowanej, teoretyczna moc zainstalowana wyniesie **969,5 MW**.

$$4\,847,9\text{ ha} / 10\text{ ha} \times 2\text{ MW} = 1020,6\text{ MW}$$

Przyjmując dla terenu gminy energię wiatru rzędu 1300 kWh/m²/rok przy obecnie stosowanych technologiach potencjał możliwej do zainstalowania mocy wygenerowania energii szacuje się na **4 947 282 MWh**.

$$4\,847,9 / 10 \times 3,14 \times 50\text{m} \times 50\text{m} \times 1300\text{ kWh/m}^2/\text{rok} = 4\,947\,282\text{ MWh/rok}$$

Potencjał ekonomiczny obliczony wyżej potencjał techniczny nie należy już redukować, gdyż gmina Pakość w całości należy do obszarów o najkorzystniejszych warunkach wiatrowych i te tereny będą brane pod uwagę w pierwszej kolejności. w gminie Pakość około 100 % powierzchni charakteryzuje się dobrymi warunkami wiatrowymi (1300 kWh/m²/rok) tak więc potencjał ekonomiczny produkcji energii elektrycznej z wiatru szacuje się na **4 947 282 MWh**.

Potencjał rynkowy – ogólnie szacuje się przy założeniu, iż rozwój energetyki wiatrowej w gminie Pakość będzie bazował na najlepszych dostępnych technologiach, oraz że wykorzystanie zostanie ok. 30 % potencjału ekonomicznego (Przyjęto wg metodologii określonej w ekspertyzie pt. „Możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Polsce do roku 2020”), co oznacza moc zainstalowaną rzędu **290 MW** i produkcję roczną rzędu **1 484 184 MWh/rok**.

Stan rozwoju energetyki wiatrowej na terenie gminy

Według danych ENEA – Operator Spółka z o.o. Oddział Dystrybucji Bydgoszcz moc zainstalowanych źródeł energii odnawialnej na terenie gminy Pakość wynosi aktualnie – **11,935 MW**. Wykaz pracujących i planowanych do realizacji siłowni wiatrowych wg. informacji uzyskanych z Urzędu Miejskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 62. Wykaz pracujących i planowanych do uruchomienia siłowni wiatrowych

Lp.	miejsowość	Nr. działki geodezyjnej	ilość	moc [MW]	Wybudowana [tak/nie]
1	Giebnia	30/5 30/6	1	0,6	tak
2	Jankowo	15/4	3	0,225	tak
3	Jankowo	36/1	1	do 2	tak
4	Wielowieś	145	1	do 2	tak
5	Wielowieś	9/4, 15/1	2	0,9	tak
6	Kościelec/ Wielowieś	11/2, 12,3, 13/2 Kościelec oraz 69, 72/2, 73/2, Wielowieś	12	Łącznie 1	tak
7	Radłowo	122/1 i nr 122/3	1	0,6	nie
8	Radłowo	122/1	1	0,6	nie
9	Radłowo	216/1–3 223/1–3	3	0,5	tak
10	Radłowo	285/2	1	do 2	nie
11	Rybitwy	168	2	1,56	nie

12	Rybitwy	168	3	0,85	nie
13	Ludkowo	26/14 i 26/17	2	0,9	nie
14	Ludkowo	26/7	3	0,3	tak

Lokalizację pracujących i planowanych elektrowni wiatrowych pokazano na załączniku mapowym rys nr 5.

Celem pokrycia aktualnych potrzeb gminy na energię elektryczną określonych na podstawie danych za 2011 r. na **13 332,7 MWh**, należałoby zainstalować siłownie wiatrowe o łącznej mocy nominalnej **2,6 MW**.

$$3,14 \times 50 \times 50 \times 1300 / 1000 / 2 = 5\ 102,5 \text{ MWh/1MW mocy zainstalowanej}$$

$$13\ 332,7 \text{ MWh} / 5\ 102,5 \text{ MWh/MW} = 2,61 \text{ MW}$$

Aktualnie moc przyłączona do sieci elektroenergetycznej wszystkich elektrowni wiatrowych na terenie gminy wynosi **11,935 MW**.

Aby wyprodukowały równowartość zapotrzebowania przemysłu i mieszkańców gminy na energię elektryczną w 2027 r. (21 739,8MWh) należałoby zainstalować siłownie wiatrowe o łącznej mocy nominalnej **4,3 MW**.

Gmina już obecnie **pokrywa w pełni** zwoje zapotrzebowanie na energię elektryczną a także jest znaczącym producentem i eksporterem energii elektrycznej.

2.3. Energia słoneczna do produkcji ciepła

Energię słoneczną można wykorzystywać do celów grzewczych zamieniając promienie słoneczne w ciepło za pomocą tzw. kolektorów słonecznych. Ciepło to możemy wykorzystywać do przygotowywania ciepłej wody użytkowej, ogrzewania budynków, ogrzewania wody w basenach pływackich, czy podgrzewania wody w stawach hodowlanych. Jednym z praktycznych zastosowań ciepła z energii słonecznej może być również suszenie np. płodów rolnych czy owoców i warzyw.

Energia słoneczna jest to energia odnawialna „czysta”, ponieważ jej produkcja nie wiąże się praktycznie z emisją do atmosfery szkodliwych substancji gazowych (CO₂, SO₂). Energia elektryczna potrzebna do pracy instalacji solarnej (pobieranej przez pompy, zawory i automatykę) stanowi tylko około 1 % przetworzonej energii słonecznej.

Wykorzystanie energii słonecznej sprzyja ochronie środowiska, a zwłaszcza ochronie powietrza atmosferycznego i jest bardzo istotne z punktu widzenia problemu globalnego ocieplenia klimatu i wyczerpywania się źródeł paliw kopalnych.

Promieniowanie energii słonecznej na terenie gminy

Na poniższej mapie przedstawiono roczne sumy promieniowania słonecznego i solarny potencjał energetyczny dla polski w 2008 r.

Rys. 6. Roczne sumy promieniowania słonecznego i solarny potencjał energetyczny dla Polski w 2008 roku

Na podstawie powyższych danych źródłowych, potencjał energii słonecznej jako promieniowanie całkowite dla szerokości geograficznej w rejonie miasta Pakość można przyjąć na poziomie **1150 kWh/ m²/rok**.

Stan istniejący energetyki słonecznej w gminie

Zgodnie z danymi uzyskanymi z ankiet oraz informacją z Urzędu Miejskiego, na terenie Pakości brak jest aktualnie instalacji słonecznych na budynkach użyteczności publicznej, brak jest także informacji o kolektorach słonecznych na budynkach mieszkalnych.

Możliwość wykorzystania instalacji solarnych w Pakości

Na szerokości geograficznej gminy Pakość najbardziej racjonalne i ekonomiczne uzasadnienie ma wykorzystanie kolektorów słonecznych do podgrzewania wody w jednorodzinnych i wielorodzinnych budynkach mieszkalnych, oraz obiektach użyteczności publicznej, funkcjonujących cały rok.

Podstawowym systemem jest instalacja słoneczna do przygotowywania ciepłej wody. Instalacja może być także zwymiarowana w taki sposób, aby służyła do przygotowywania ciepłej wody i ogrzewania pomieszczeń budynku (cwu. i co). Na pewno żadnego ekonomicznego uzasadnienia nie ma stosowanie kolektorów słonecznych tylko do ogrzewania pomieszczeń i nie wykorzystywanie energii słonecznej w okresie największego napromieniowania. z kolektorów słonecznych mogą korzystać zarówno mieszkańcy podłączeni do sieci ciepłowniczej jak i odbiorcy korzystający z systemów indywidualnych.

Prawidłowo zaprojektowana instalacja słoneczna do cwu. może zapewnić dostarczenie ok. 65 % potrzebnego ciepła w skali roku.

Poniższy przykład⁴ przedstawia sposób obliczenia spodziewanej ilości energii, uzyskanej w ciągu roku z instalacji solarnej, zbudowanej z 4 kolektorów płaskich o wymiarach panelu 1.0 m x 2.0 m – rozwiązanie typowe dla domków jednorodzinnych

Całkowita powierzchnia instalacji solarnej;

$$A_{sol} = A_{ab} \times n = 2,0m^2 \times 4 = 8,0 m^2$$

Ilość energii zaabsorbowanej w ciągu roku przez kolektory słoneczne:

$$E_c = \eta \times E_{sol} \times A_{sol} = 0,75 \times 1022 kWh/r \times 8,0 = 6132 kWh$$

Energia elektryczna pobierana przez instalację solarną w ciągu roku pracy:

$$E_{str} = Q_e \times t = 0,04 kW \times 1700 h = 68 kWh$$

Ilość energii zaabsorbowanej, po uwzględnieniu wkładu energii elektrycznej

$$E_{c.rz} = E_c - E_{str} = 6132 kWh - 68 kWh = 6064 kWh$$

Całkowity koszt energii zaoszczędzonej w ciągu roku, w stosunku do energii elektrycznej:

$$K_r = 6064 kWh/r \times 0,39 zł/kWh = 2364,96 zł/rok$$

Gdzie:

A_{sol} – całkowita powierzchnia instalacji solarnej

A_{ab} – powierzchnia absorbera dla 1 panelu kolektora

E_c – ilość energii zaabsorbowanej w ciągu roku

η – średnia sprawność absorpcji dla kolektorów płaskich

E_{sol} – ilość energii słonecznej na 1 m² powierzchni

E_{str} – energia elektryczna pobierana przez instalację solarną

Q_e – średni pobór mocy elektrycznej przez instalację solarną w roku

E_{c.rz} – ilość zaabsorbowanej energii po uwzględnieniu wkładu energii elektrycznej

K_r – całkowity koszt energii zaoszczędzonej w ciągu roku w stosunku do energii elektrycznej

Wynika stąd, że energia elektryczna potrzebna do pracy instalacji solarnej (pobieranej przez pompy, zawory i automatykę) stanowi tylko około 1% przetworzonej energii słonecznej. Jest to więc jeden z najbardziej ekonomicznych i ekologicznych rodzajów energii.

Aby budowa instalacji solarnej np. w domku jednorodzinym była opłacalna, musi zakładać zainstalowanie minimum 6 do 8 m² powierzchni kolektorów słonecznych. Przy mniejszej powierzchni ilości energii uzyskanej w ciągu roku nie będą znaczące, a okres zwrotu kosztów znacznie się wydłuży

Wykorzystywanie energii słonecznej do przygotowania ciepłej wody użytkowej powinno być systematycznie rozwijane w budynkach indywidualnych, a przede wszystkim w nowym budownictwie.

Na etapie projektowania nowego domu możliwe jest odpowiednie jego zorientowanie według kierunków świata, prawidłowe zaprojektowanie nachylenia połaci dachowych

⁴ Zasoby i możliwości wykorzystania OZE województwo Kujawsko-Pomorskie

umożliwiając optymalne zainstalowanie odpowiedniej liczby kolektorów słonecznych do cwu i ewentualnie co. Na tym etapie możliwe jest zaprojektowanie dostosowanego do odbioru ciepła słonecznego systemu ogrzewania pomieszczeń.

Nakłady poniesione na instalacje solarne do ciepłej wody użytkowej zwracają się już po kilku latach eksploatacji.

Wykorzystywanie energii słonecznej do przygotowania ciepłej wody użytkowej na terenie miasta Pakości rekomenduje się dla następujących obiektów:

- budynki jednorodzinne
- budynki wielorodzinne podłączone do kotłowni gazowo-olejowej przy ul. Jankowskiej 37 posiadające instalację ciepłej wody
- pozostałe budynki wielorodzinne posiadające instalację ciepłej wody.

Potencjał zasobów energii słonecznej

Potencjał teoretyczny – Na podstawie powyższych danych źródłowych, potencjał energii słonecznej jako promieniowanie całkowite dla szerokości geograficznej w rejonie gminy można przyjąć na poziomie **1150 kWh/ m²/rok**.

Przy przyjęciu wskaźnika jednostkowego zapotrzebowania mieszkańca na powierzchnię kolektora słonecznego wynoszącą 1,8 m² i sprawności instalacji słonecznej przy obecnie stosowanych technologiach wynoszącej 52 %. Dla aktualnej liczby mieszkańców 9 979 jest to potencjał energii, który wynosi **54 689 GJ** energii cieplnej.

$$1150 \text{ kWh/m}^2/\text{rok} \times 9979 \text{ m} \times 1,8 \text{ m}^2 \times \sqrt{2} \times 52 \% \times 3,6/1000 = 54 689 \text{ GJ}$$

Potencjał techniczny – uwzględnia liczne ograniczenia wynikające z uwarunkowań m. in. złej orientacji połaci dachowych względem kierunku południowego, zacinienia połaci dachowej, brak odpowiedniej powierzchni dachu, brak instalacji ciepłej wody w budynku.

Szacuje się, że tylko 70 % budynków nadaje się do wyposażenia w instalację kolektorów słonecznych do ogrzewania wody. Prawdłowo zaprojektowana instalacja słoneczna wykorzysta 65 % energii słonecznej docierającej do powierzchni kolektorów w skali roku, sprawność energetyczna dla domów jednorodzinnych przyjęto na poziomie 52 %

Dla aktualnej liczby mieszkańców 9979 potencjał techniczny energii słonecznej szacuje się na **24 882 GJ** energii cieplnej.

$$1150 \text{ kWh/m}^2/\text{rok} \times 9979 \text{ m} \times 1,8 \text{ m}^2 \times \sqrt{2} \times 52 \% \times 3,6/1000 \times 65 \% \times 70 \% = 24 882 \text{ GJ}$$

Potencjał ekonomiczny –

1 Budynki jednorodzinne i wielorodzinne ogrzewane indywidualnie Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało, że 34 % ankietowanych gospodarstw domowych zamieszkałych w budynkach indywidualnych jest zainteresowanych zainstalowaniem kolektorów słonecznych do ogrzewania c.w.u. Jednostkowe zapotrzebowanie ciepła do przygotowywania ciepłej wody (zużycie 35 l/M/dzień przy sprawności instalacji 52 %) przyjęto na poziomie 4,93 GJ/M/rok. Szacuje się, że realizacja instalacji słonecznej do c.w.u. przez zadeklarowanych mieszkańców spowoduje wykorzystanie ciepła słonecznego do przygotowywania ciepłej wody w ilości **10 872 GJ** w skali roku.

$$4,93 \text{ GJ/M/rok} \times 9979 \text{ m} \times 34 \% \times 65 \% = 10 872 \text{ GJ/rok}$$

Potencjał rynkowy – Indywidualny producent energii słonecznej do ogrzewania wody jest jednocześnie konsumentem tego produktu. Należy założyć zatem, że potencjał ekonomiczny jest jednocześnie potencjałem rynkowym, wykorzystanie zostanie zatem 100 % potencjału ekonomicznego, co oznacza że realizacja instalacji słonecznej do c.w.u. spowoduje wykorzystanie ciepła słonecznego do przygotowywania ciepłej wody w ilości 10 872 GJ w skali roku.

$$4,93 \text{ GJ/M/rok} \times 9979 \text{ m} \times 34 \% \times 65 \% = 10\,872 \text{ GJ/rok}$$

2.4. Energia słoneczna do produkcji energii elektrycznej.

Energia promieniowania słonecznego może być także zamieniana bezpośrednio w energię elektryczną za pomocą tzw. ogniw fotowoltaicznych. Wykorzystanie technologii fotowoltaicznej, jako metody pozyskania energii odnawialnej posiada wiele zalet i równocześnie stanowi niewyczerpalne źródło energii.

Energia elektryczna z promieniowania słonecznego jest to energia odnawialna „czysta”, ponieważ jej produkcja nie wiąże się z emisją do atmosfery szkodliwych substancji gazowych (CO₂, SO₂). Każdy milion kilowatogodzin (kWh) energii wyprodukowanej w elektrowni wiatrowej zmniejsza zanieczyszczenie środowiska o około 15 Mg związków siarki, 5 Mg związków azotu, 1500 Mg związków węgla, 160 Mg żużli i popiołów. Jak więc widać wykorzystanie energii wiatrowej sprzyja ochronie środowiska, a zwłaszcza ochronie powietrza atmosferycznego i jest istotne z punktu widzenia problemu globalnego ocieplenia klimatu i wyczerpywania się źródeł paliw kopalnych.

Z uwagi na szybki rozwój technologii w ostatnich latach obserwuje się znaczne obniżenie kosztów instalacji ogniw fotowoltaicznych, chociaż w dalszym ciągu ich koszt jest stosunkowo wysoki w porównaniu do innych źródeł energii i to zarówno odnawialnych jak i konwencjonalnych.

Aktualnie na terenie miasta i gminy Pakość nie ma instalacji fotowoltaicznych produkujących energię elektryczną do sieci energetycznej.

Polityka energetyczna Polski do 2030 r, w znacznie większym niż dotychczas stopniu zakłada wykorzystanie energii promieniowania słonecznego za pośrednictwem innowacyjnych technologii fotowoltaicznych.

Wykorzystanie ogniw fotowoltaicznych w warunkach ekonomicznych naszego kraju, gminy i miasta Pakość do momentu uruchomienia bardziej atrakcyjnych ekonomicznie instrumentów wsparcia finansowego tego typu inwestycji i gwarantowanych cen zakupu energii elektrycznej, z powodu niskiej efektywności ekonomicznej, nie będą odgrywały istotnej roli w bilansie produkcji energii elektrycznej dla gminy.

Potencjał zasobów energii słonecznej do produkcji energii elektrycznej

Potencjał teoretyczny – Na podstawie powyższych danych źródłowych, potencjał energii słonecznej jako promieniowanie całkowite dla szerokości geograficznej w rejonie gminy można przyjąć na poziomie 1150 kWh/ m²/rok.

Przy przyjęciu wskaźnika jednostkowego na mieszkańca powierzchni ogniw fotowoltaicznych wynoszącego 1 m² i sprawności instalacji przy obecnie stosowanych technologiach wynoszącej 10 %. Dla aktualnej liczby mieszkańców 14800 jest to potencjał energii, który wynosi 1 622 930 kWh energii elektrycznej.

$$1150 \text{ kWh/m}^2/\text{rok} \times \sqrt{2} \times 9979 \text{ m} \times 1 \text{ m}^2 \times 10 \% = 1\,622\,930 \text{ kWh}$$

Potencjał techniczny – uwzględnia liczne ograniczenia wynikające z uwarunkowań m. in. złej orientacji połaci dachowych względem kierunku południowego, zacielenia połaci dachowej, brak odpowiedniej powierzchni dachu, brak instalacji ciepłej wody w budynku.

Szacuje się, że tylko 35 % budynków nadaje się do wyposażenia w instalację ogniw fotowoltaicznych.

Dla aktualnej liczby mieszkańców 9979 potencjał techniczny energii słonecznej szacuje się na **529 396 kWh** energii elektrycznej.

$$1150 \text{ kWh/m}^2/\text{rok} \times 9979 \text{ m} \times 1 \text{ m}^2 \times 10 \% \times 35 \% = 568 025 \text{ kWh}$$

Potencjał ekonomiczny – Zebrane informacje wykazały, brak zainteresowania gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych oraz potencjalnych inwestorów brak zainteresowania wykorzystaniem ogniw fotowoltaicznych. Realizacja instalacji fotowoltaicznych ogranicza się aktualnie do wyspowego sposobu zasilania znaków i sygnalizacji drogowej. Planowane wprowadzenie atrakcyjnych instrumentów ekonomicznych w najbliższym czasie spowoduje zainteresowania inwestorów wykorzystaniem energii słonecznej do produkcji energii elektrycznej. W momencie określenia nowych instrumentów finansowych zakłada się, że potencjał ekonomiczny jest równy potencjałowi technicznemu.

Potencjał rynkowy – przy założeniu, iż rozwój energetyki słonecznej w gminie będzie bazował na innowacyjnych dostępnych technologiach, oraz że sieci energetyczne mają obowiązek skupować w pierwszej kolejności energię elektryczną pochodzącą ze źródeł odnawialnych, należy założyć, że potencjał rynkowy jest równy potencjałowi ekonomicznemu.

2.5. Energia geotermalna.

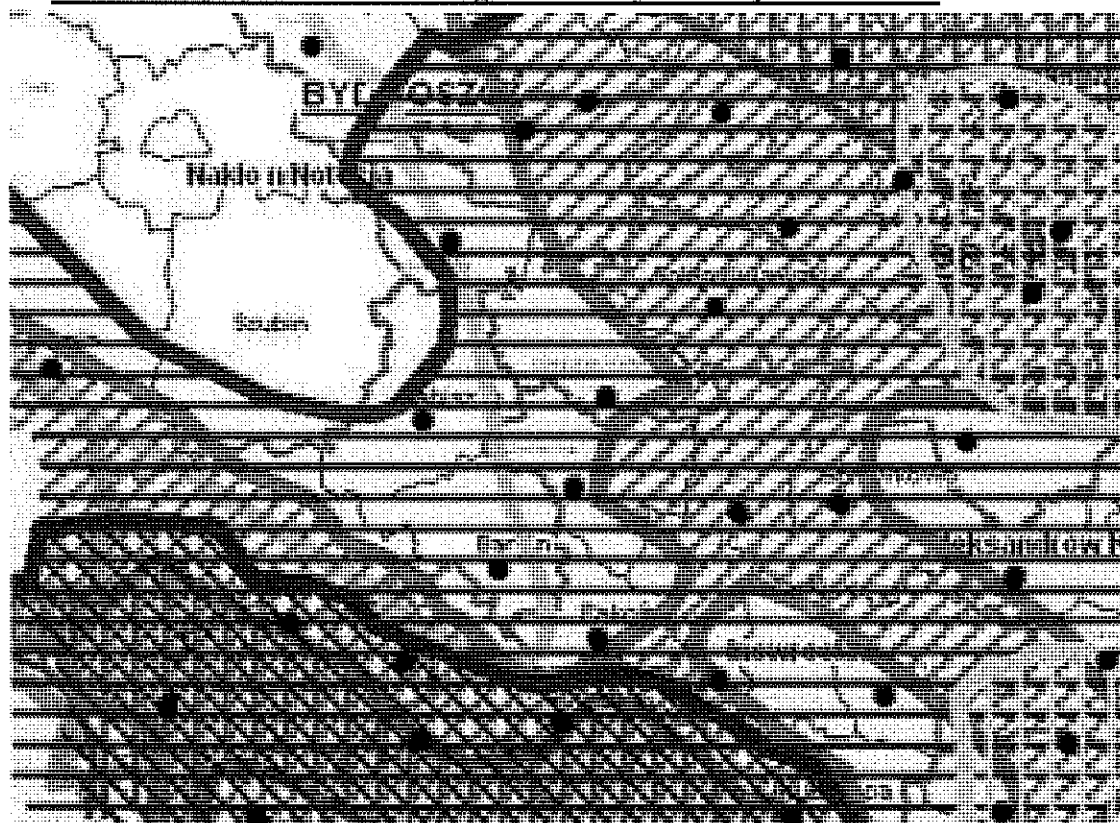
Przez energię geotermalną rozumie się naturalne ciepło wnętrza ziemi, zgromadzone w skałach i wodach podziemnych. Jest to ciepło pierwotne związane z formowaniem się planety, obecnie przypuszcza się, że jest bardzo powolny rozpad radioaktywny uranu, toru i potasu, któremu towarzyszy wydzielanie ciepła.

Potencjał energii geotermalnej w porównaniu z innymi rodzajami odnawialnych zasobów energii jest wcześniej skumulowany i wieloletni. Szczegółowe analizy wielkości dostępnych zasobów prowadzą dopiero do oceny potencjału technicznego, ekonomicznego i rynkowego.

Ponadto na potrzeby oceny tych potencjałów w literaturze wyodrębnia się potencjał geotermii głębokiej (wysokotemperaturowa, najczęściej są to instalacje zawodowe) i geotermii płytkej (niskotemperaturowa, instalacje grzewcze wykorzystujące tzw. pompy ciepła w systemach rozproszonych).

Najbardziej powszechnym kryterium podziału zasobów jest głębokość występowania, temperatura (entalpia) oraz mineralizacja. do zasobów geotermalnych zaliczane jest ciepło pochodzące z mediów o temperaturze wynoszącej, co najmniej 20°C. Zasoby dyspozycyjne wód i energii geotermalnej definiowane są jako ilość wolnej (grawitacyjnej) wody geotermalnej danego poziomu hydrogeotermalnego lub innej jednostki bilansowej możliwej do zagospodarowania w danych warunkach środowiskowych, ale bez wskazania szczegółowej lokalizacji i warunków techniczno-ekonomicznych ujęcia wody. Zasoby dyspozycyjne wyrażane są w metrach sześciennych na dobę (m³/d) lub w metrach sześciennych na rok (m³/rok), po przeliczeniu w dżulach na rok (J/rok).

Charakterystyka zbiorników geotermalnych w rejonie Pakości

Legenda:

- miejscowości o stwierdzonych zasobach dyspozycyjnych energii ze wskazaniem zbiornika geotermalnego
- Zasoby dyspozycyjne utworów:
- ▨ kredy dolnej
- ▧ jury górnej (małm)
- ▩ jury środkowej (dogger)
- jury dolnej (lias)
- triasu górnego
- ▬ triasu dolnego

Źródło: "Wody geotermalne województwa kujawsko-pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dla potrzeb gospodarczych miasta Bydgoszczy, Torunia, Włocławka i Grudziądz" Towarzystwo Geosynoptyków GEOS, Kraków 2004.

Rys. 7. Charakterystyka zbiorników geotermalnych w rejonie Pakości

Jak widać na powyższej mapie gmina Pakość leży na zbiorniku geotermalnym triasu dolnego, jury środkowej i kredy dolnej.⁵

Pakość należy do miejscowości o zdefiniowanych zasobach dyspozycyjnych energii geotermalnej ze zbiornika triasu dolnego i ze zbiornika jury dolnej.⁶

⁵ Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania terenie województwa kujawsko-pomorskiego

⁶ Źródło: "Wody geotermalne województwa kujawsko-pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dla potrzeb gospodarczych miasta Bydgoszczy, Torunia, Włocławka i Grudziądz" – Towarzystwo Geosynoptyków GEOS, Kraków 2004 r.

W Polsce działają instalacje geotermalne między innymi, na podhalu Bańska – Biały Dunajec, w Pyrzycach koło Szczecina, w gminie Stargard Gdański, w Mszczonowie, Uniejowie. Za najbardziej optymalny obszar uznano rejon miasta Skierniewice.

Koszty odwiertów otworów eksploatacyjnych wód geotermalnych są bardzo wysokie z powodu konieczności wiercenia na duże głębokości. Eksploatacja otworów przy konieczności powtórnego zatłaczania wody do otworu jest również najczęściej bardzo kosztowna i trudna technicznie ze względu na duże zasolenie i agresywność tych wód.

Wysokie nakłady inwestycyjne niezbędne dla wykonania odwiertu, wysokie ryzyko napotkania na wody agresywne i o wysokim zasoleniu, konieczność wykonania drugiego odwiertu geotermalnego, wysokie koszty amortyzacji i stosunkowo mały rynek odbiorców ciepła skłania do wniosku, że dla gminy Pakość nie należy planować wykorzystania tego źródła ciepła w najbliższych 15 latach.

Nie wyznacza się kierunku rozwoju energetyki geotermalnej na terenie gminy do 2027 r.

2.6. Pompy ciepła

Pompy ciepła pobierają ciepło ze źródeł o niskiej temperaturze (powietrza, gruntu, wód jeziornych czy ścieków) i przekazują je do źródła o wysokiej temperaturze (pomieszczenia mieszkalne, handlowe, biurowe). Pompy ciepła są, więc urządzeniami, które przekazują energię cieplną pomiędzy różnymi ośrodkami (źródłami ciepła) przy jednoczesnym podniesieniu temperatury czynnika odbierającego ciepło (górnego źródła).

Czynnik roboczy krążący w pompie dzięki temperaturze wrzenia niższej niż temperatura otoczenia (temperatura dolnego źródła) jest w stanie pobrać ciepło (ogrzać się) od tego otoczenia.

Wykorzystanie tego rodzaju źródła może być oparte o wykorzystanie ciepła gruntu, wody gruntowej, powietrza atmosferycznego, czy o tzw. skojarzony układ, w którym możliwe jest równoczesne pozyskanie ciepła i energii przy pomocy skojarzonego układu pompa ciepła z kolektorem słonecznym.

W poniższej tabeli przedstawiono moc niektórych najbardziej typowych dolnych źródeł ciepła.

Tabela 63. Moc cieplna niektórych dolnych źródeł ciepła.

Moc cieplna niektórych dolnych źródeł ciepła			
Rodzaj źródła	Grunt	woda gruntowa	Powietrze
Temperatura w st. C	8–12	8–12	4–15
Jednostkowa moc dolnego źródła	15–30 W/m ²	4500–5900 W/m ³ /h	1,4–2,2 W/m ³ /h

W warunkach gminy Pakość głównym kierunkiem wykorzystania pomp ciepła powinno być ich zastosowanie do ogrzewania i przygotowywania ciepłej wody w budynkach indywidualnej zabudowy mieszkaniowej o wysokim stopniu izolacji termicznej ścian i okien, oraz wyposażonych w wielko powierzchniowy niskotemperaturowy system grzewczy.

Do oceny potencjału ekonomicznego tzw. płytkiej geotermii wykorzystano dane dotyczące mieszkalnictwa. Przyjęto, że do instalacji pomp kwalifikują się nowe budynki oddane do użytkowania. Przeprowadzona ankieta wykazała, że zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem pomp ciepła jest na poziomie 7,9 % do wyliczeń wykorzystano więc powierzchnię nowych mieszkań, która wyniesie w 2027 r w stosunku do 2011 r. 48 917 m².

Jest to 407 budynków mieszkalnych o powierzchni 120 m², do ogrzania których należy je wyposażać w pompy ciepła o średniej mocy 15 KW.

Do ogrzania tych mieszkań pompami ciepła potrzebna będzie energia elektryczna oszacowana na poziomie **132 495 kWh/rok**.

$$48\,917\,m^2 \times 120\,kWh/m^2/rok / 3,5 \times 7,9\% = 132\,495\,kWh/a$$

Wymaga to zainstalowania na terenie gminy do 2027 roku 32 pomp ciepła.

Należy także preferować stosowanie pomp ciepła w dużych obiektach handlowych dających możliwości równoczesnego wytwarzania ciepła użytkowego i wody lodowej do lad chłodniczych.

Wyznacza się dla gminy kierunek wykorzystania pomp ciepła – do celów grzewczych co i cwu w nowobudowanych budynkach mieszkalnych oraz do skojarzonej produkcji ciepła i chłodzenia.

2.7. Energia z biomasy

2.7.1. Pojęcie i rodzaje biomasy

Definicja na podstawie rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii.

„Biomasa” – substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także inne części odpadów, które ulegają biodegradacji. do biomasy wykorzystywanej na cele energetyczne nie zalicza się odpadów drewna mogących zawierać organiczne związki chlorowcopochodne, metale ciężkie lub związki tych metali powstałe w wyniku obróbki drewna z użyciem środków do konserwacji lub powlekania. Zgodnie z Dyrektywą 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego w sprawie promocji elektryczności produkowanej ze źródeł odnawialnych podana została następująca definicja biomasy, która oznacza biodegradowalną część produktów i odpadów oraz pozostałości z rolnictwa (włączając w to substancje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), leśnictwa i pokrewnych przemysłów jak też biodegradowalną część odpadów komunalnych i przemysłowych.

Wyodrębnić można następujące rodzaje surowców energetycznych z biomasy:

- surowce energetyczne pierwotne: drewno, słoma, rośliny energetyczne,
- surowce energetyczne wtórne: gnojowica, obornik, inne produkty dodatkowe i odpady
- organiczne, osady ściekowe,
- surowce energetyczne przetworzone: biogaz, bioetanol, biometanol, estry olejów roślinnych
- (biodiesel), biooleje, biobenzyna i wodór.
- Zasoby energetyczne biomasy można sklasyfikować w zależności od jej pochodzenia:
 - biomasa pochodzenia leśnego,
 - biomasa pochodzenia rolnego,
 - odpady organiczne.

Biomasa stanowi także substrat do produkcji biopaliw płynnych.

Wartość opałową różnych paliw z biomasy i paliw kopalnych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 64. Wartość opałowa różnych paliw

Rodzaj paliwa	Wartość opałowa [MJ/kg]
Słoma świeża	12,9–14,9
Słoma sucha	16,1–17,3
Słoma rzepaku	11,5
Nasiona rzepaku	21,9
Wytłoki rzepaku	17,5
Śruta poekstrakcyjna	14,9
Ziarno zbóż	15,0–15,5
Drewno suche	15,0
Brykiet	19,0–21,0
Pelety	22,0
Węgiel	22,7–27,5
Gaz ziemny zaazotowany	24,7
Olej opałowy	40,2–42,5

Wartość opałową słomy i biomasy przyjmuje się do obliczeń w niniejszym opracowaniu na poziomie ok. **14 GJ/t**. Podstawowym sposobem otrzymywania energii z biomasy jest jej bezpośrednie spalanie. Procesem bardziej złożonym może być poddanie niektórych rodzajów biomasy procesom: gazyfikacji, pirolizy, fermentacji alkoholowej czy metanowej a następnie ich energetyczne wykorzystanie. Wykorzystanie olejów roślinnych jako paliw może także być bezpośrednie lub poddanie procesom modyfikacji chemicznej w procesie produkcji biokomponentów do paliw.

Biomasę jak wspomniano wyżej można spalać bezpośrednio albo – ze względu na minimalną zawartość pyłu i siarki (do 1 % i do 0,01 %) – „uszlachetniać” nią węgiel, który z punktu widzenia ochrony środowiska ma znacznie gorsze parametry. w mieszaninie węgla z biomasą stężenie siarki ulega obniżeniu, podobnie jak i w spalinach. w efekcie, współspalanie węgla i biomasy, tzw. *co-firing*, jako nieobciążone kosztami desulfuryzacji spalin, jest tańsze. Współspalanie zmienia jednak warunki technologiczne spalania węgla w mieszaninie z biomasą i może wpłynąć na obniżenie sprawności energetycznej kotła i skrócenie jego żywotności a w rezultacie zaoszczędzone w ten sposób środki trzeba będzie zainwestować w szybszy remont kotłów.

Aktualnie energetyczne wykorzystanie biomasy przebiega według różnych technologii:

- spalanie bezpośrednie i produkcja ciepła,
- spalanie bezpośrednie i kogeneracja w technologii CHP – *Combined Heat and Power*.
- spalanie bezpośrednie i kogeneracja oparta o technologię ORC – *Organic rankine System*
- gazyfikacja biomasy i energetyczne wykorzystanie biogazu (spalanie bezpośrednie lub kogeneracja z wykorzystaniem silników lub turbin gazowych)
- zgazowanie biomasy do gazu wodnego (syntezowego) i wykorzystanie energetyczne przez spalanie bezpośrednie lub kogenerację z wykorzystaniem silników gazowych)

- piroliza biomasy i energetyczne wykorzystanie gazu pizolitycznego (spalanie bezpośrednie lub kogeneracja z wykorzystaniem silników gazowych)

2.7.2. Możliwości pozyskania biomasy jako paliwa stałego

Uprawy zbóż, rzepaku, zadrzewienia śródpolne i cięcia pielęgnacyjne zadrzewień wzdłuż dróg stanowią źródło biomasy do wykorzystania jako paliwo przez miasto i jej mieszkańców. Lasy występujące na obszarze gminy są również, choć niewielkim źródłem biomasy. Celem oszacowania potencjału zasobów energetycznych biomasy, pozyskano dane z leśnictwa, administracji lasów powiatowych, zarządów dróg, przeprowadzono szacunek upraw zbóż i rzepaku.

W warunkach gminy na glebach 5 i 6 klasy można zaproponować częściowe ukierunkowanie produkcji rolnej na uprawę roślin i drzew energetycznych.

Potencjał biomasy ma duże znaczenie w przypadku biomasy pochodzącej z upraw zbożowych, prac pielęgnacyjnych prowadzących w lasach, zieleni przydrożnej, sadach, itp. Podstawowym problemem – zarówno dla odbiorców zajmujących się bezpośrednim spalaniem biomasy, jak też jej obróbką (przygotowaniem do wykorzystania) – jest tu zapewnienie ciągłości dostaw surowca.

Do spalania biomasy w kotłowniach zlokalizowanych w budynkach lub kotłowniach lokalnych wytwarzających ciepło do sieci ciepłej, służą specjalistyczne kotły zaprojektowane pod kątem rodzaju spalanej biomasy i cyklu spalania (spalanie ciągłe lub cykliczne).

Dostępne na rynku kotły do spalania słomy czy zrębków drewna lub brykietów z biomasy charakteryzują się bardzo wysoką sprawnością energetyczną, rzędu 85 % oraz dużą rozpiętością mocy, od kilkunastu kW, interesujących dla gospodarstw indywidualnych, do kilkuset kW mocy do zastosowania w kotłowniach dużych obiektów typu szkoła, czy wręcz kotłowni osiedlowych. Kotły te są w dużym stopniu zautomatyzowane i spalają zrębki drewna lub słomę w formie kostek lub balotów.

2.7.3. Możliwości przetwarzania biomasy jako paliwa stałego

Celem przetwarzania biomasy jest jej przystosowanie do użycia jako opału w różnych typach kotłów do spalania biomasy. Celem jest też jej zagęszczenie w jednostce objętości a co za tym idzie zwiększenie gęstości nasypowej mierzonej w m³. Zagęszczenie pozwala na przewożenie biomasy na większe odległości. Podstawowe korzyści z przetworzenia biomasy to:

- obniżenie wilgotności a tym samym, podwyższenie koncentracji energii,
- kilkukrotne pomniejszenie kubatury pomieszczeń magazynowych,
- standaryzacja paliwa umożliwiająca zautomatyzowanie procesu spalania,
- możliwość spalania we wszystkich rodzajach pieców rusztowych,
- niższe koszty transportu przetworzonego surowca związane z większą gęstością w porównaniu z materiałem sypkim.

Przetwarzanie słomy

Jeden metr sześcienny sprasowanej słomy o wilgotności do 20 % waży w zależności od formy i stopnia zagęszczenia balotu od 100 do 150 kg/m³.

Słomę do celów energetycznych w zależności od potrzeb prasuje się w poniższych formach:

- bele prostokątne małe,
- bele okrągłe duże,
- duże bela prostokątne,
- brykiety – paliwo odnawialne w postaci walcowatych brył o rozmiarach 10–15(30) cm długości i 5–10(12) cm średnicy. Przeciętna wartość opałowa, przy wilgotności 5–10 % wynosi od 15 do 17 MJ/kg.,
- granule (pellet) – granulat o długości 10–25 mm i średnicy 6–10 mm. w wyniku koncentracji biomasy gęstość właściwa kształtuje się na poziomie 1,2–1,4 t/m³, wartość energetyczna 16–18 MJ/kg.

Przetwarzanie biomasy drzewnej

Drewno do celów energetycznych w zależności od potrzeb przetwarza się w zależności od potrzeb w poniższy sposób:

- drewno opałowe, łupane kominkowe,
- zrębki drewna do automatycznego podawania,
- trociny,
- brykiety z trocin – paliwo odnawialne w postaci walcowatych brył o rozmiarach 10–15(30) cm długości i 5–10(12) cm średnicy. Przeciętna wartość opałowa, przy wilgotności 5–10 % wynosi od 15 do 17 MJ/kg.,
- pellet drzewny – granulat o długości 10–25 mm i średnicy 6–10 mm. w wyniku koncentracji biomasy gęstość właściwa kształtuje się na poziomie 1,2–1,4 t/m³, wartość energetyczna 16–18 MJ/kg.

2.7.4. Zasoby biomasy na terenie miasta i gminy Pakość

Słoma zbóż

Według Małej Encyklopedii rolniczej, słoma to: „dojrzałe lub wysuszone źdźbła roślin zbożowych; określenia tego używa się również w stosunku do wysuszonych roślin strączkowych, lnu, rzepaku”. do celów grzewczych może być wykorzystywany każdy rodzaj słomy: zbożowa, rzepakowa, z roślin motylkowatych, zielarskich, traw, włóknistych (len, konopie) i nowych gatunków zalecanych na wieloletnie plantacje energetyczne.

Owies, spośród wszystkich zbóż, wykazuje najlepsze cechy do spalania. w szczególności odznacza się bardzo dobrymi właściwościami (parametrami) fizycznymi, chemicznymi i energetycznymi, do których zaliczyć należy:

- stabilną wartość energetyczną kształtującą się na poziomie 18.5 MJ/kg,
- kaloryczność wynoszącą ok. 4MWh/t,
- niską wilgotnością oscylującą w granicach od 10 do 13 %,
- niską zawartością popiołu na poziomie ok. 0,6 %,
- mniejszą toksyczność emitowanych związków w procesie spalania w porównaniu do innych surowców energetycznych.

Tabela 65. Skład chemiczny słomy pszennej, jęczmiennej i kukurydzianej

Rodzaj słomy	Popiół (% wagi)	Węgiel (% wagi)	Wodór (% wagi)	Tlen (% wagi)	Siarka (% wagi)	Nitroge (% wagi)

Pszenna	6,53	48,53	5,30	39,08	0,28	0,05
Jęczmienna	4,30	45,67	6,50	38,26	0,43	0,11
Kukurydziana	5,77	47,09	5,40	39,79	0,81	0,12

Źródło: Purta J.

Wartość opałow suchej słomy jest porównywalna z wartością opałow drewna i wynosi od 15 do 18 MJ/kg.

Tabela 66. Porównanie parametrów słomy szarej i żółtej bez podziału gatunkowego zbóż

Rodzaj słomy	Wilgotność (%)	Ciepło spalania (MJ/kg s.m.)	Popiół (% s.m.)	Siarka (% wag.)	Chlor (% wag.)
Słoma żółta	15,0	18,2	4,0	0,16	0,75
Słoma szara	15,0	18,7	3,0	0,13	0,20

Źródło: Purta J..

Tabela 67. Wartość opałow słomy

Rodzaj słomy	Wartość opałow słomy suchej (MJ/kg)	Wilgotność słomy świeżej (%)	Wartość opałow słomy świeżej (MJ/kg)
Pszenna	17,3	12 – 22	12,9 – 14,9
Jęczmienna	16,1	12 – 22	12,0 – 13,0
Kukurydziana	16,8	30 – 70	3,3 – 7,2

Źródło: Dwutygodnik „Agro Serwis nr 6/2009” s. 50

Do obliczeń potencjału energetycznego przyjęto wartość opałow słomy na poziomie 14GJ/tonę.

Tabela 68. Stosunek plonu słomy do plonu ziarna zbóż

Poziom plonu ziarna [t/ha]	Zboża ozime				Zboża jare		
	Pszenica	Pszenżyto	Żyto	Jęczmień	Pszenica	Jęczmień	Owies
2,0 – 3,0	1–0,86	1–1,18	1–1,45	1–0,91	1–1,13	1–0,78	1–1,05
3,0 – 4,0	1–0,91	1–1,13	1–1,44	1–0,8	1–0,94	1–0,86	1–1,08
4,0 – 5,0	1–0,91	1–1,14	1–1,35	1–0,7	1–0,84	1–0,77	1–1,05
5,0 – 6,0	1–0,92	1–1,13	1–1,24	1–0,71	1–0,81	1–0,72	1–1,01
6,0 – 7,0	1–0,90	1–0,94	–	–	–	1–0,68	–

7,0–8,0	1–0,83	–	–	–	–	1–0,67	–

Źródło: Harasim a 1994 relacja między plonem słomy a ziarnem zbóż. Pamiętnik Puławski, Zeszyt 104, s. 56

Zgodnie z charakterystyką produkcji roślinnej gminy, wg przeprowadzonej ankiety, zboża na ziarno były uprawiane na powierzchni ok. 1 554 ha. z tej powierzchni uzyskuje się ok. 5 439,5 ton słomy.

Tabela 69. Możliwość pozyskania słomy z terenu gminy Pakość.

Rodzaj zboża	Powierzchnia uprawy w ha	Plony w t/ha	Stosunek masy ziarno/słoma	Ilość słomy z 1ha powierzchni [ton]	Ilość słomy z całej powierzchni [ton]
zboża ogółem	1 554*	2,6	1:1,45	3,5	5 439,5

* wielkość szacunkowa na podstawie ankiet

Z szacunkowej ilości zbóż uprawianych na użytkach ornym szacuje się, że 31,6 % słomy jest przyorywana na polu. Szacuje się zatem, że słoma zbóż jako źródło biomasy z terenu całej gminy może stanowić ok. **1 719 ton** rocznie.

$$5\,439,5\text{ ton} \times 31,56\% = 1718,9\text{ tony.}$$

Słoma rzepakowa

Szacuje się, że w 2011 r. rzepak był uprawiany na 0,76 % gruntów ornym. Stanowi to ok. **44,6 ha** obsianego rzepakiem, którego słoma w całości może być wykorzystywana jako opał

$$5811\text{ ha} \times 0,76\% / 100 = 44,6\text{ ha}$$

	jednostka	Rok 2011
Powierzchnia upraw rzepaku	[ha]	44,6 ha
Szacunkowa ilość słomy rzepakowej z 1 ha	[ton/ha]	3
Szacunkowa ilość słomy rzepakowej do wykorzystania na opał.	[ton]	133,8 ton

Szacunkowa ilość słomy rzepakowej do wykorzystania na opał obliczono stosując współczynnik 3 ton słomy rzepakowej z 1 ha⁷ Szacunkowa ilość słomy rzepakowej do wykorzystania na opał wynosi aktualnie **133,8 ton** rocznie.

⁷ Źródło: Słoma energetyczne paliwo Grzybek, Gradziuk, Kowalczyk 2001, s.18.

Drewno opałowe z lasów

Nadleśnictwo Gołębki pismem z 26 03 2012 r, przekazało informację, że całość masy drewna pozostająca po cięciach pielęgnacyjnych lub wyrębie drzewostanu przeznaczona jest na zaopatrzenie w opał samowYROBEM miejscowej ludności.

Na terenie gminy użytki leśne stanowią 0,4 % zajmując powierzchnię 26,7 ha. Lasy występujące na obszarze gminy, zgodnie z uzyskaną informacją z nadleśnictwa, są źródłem biomasy wykorzystywanym do celów grzewczych przez mieszkańców.

Intensywność eksploatacji lasów, wyrażona poprzez wielkość pozyskania grubizny z określonej powierzchni, jest na terenie województwa przeciętnie na poziomie 357,5 m³/100 ha. Intensywność pozyskania drewna, przy uwzględnieniu udziału drewna opałowego, pozwala więc wyliczyć iż przeciętnie z 1 ha lasów pochodzi ok. 200 kg drewna opałowego⁸.

Przyjmując ten wskaźnik dla Gminy Pakość można oszacować, że z powierzchni 26,7 ha lasów na jej terenie pozyskuje się ok. **5,3 ton** biomasy rocznie.

Drewno z sadów

Stosunkowo duża powierzchnia sadów stanowić może także poważne źródło biomasy. Opracowanie „Energia alternatywna w województwie kujawsko – pomorskim” ocenia wielkość zasobów drewna odpadowego z upraw sadowniczych na ok. 10,1 tys. m³, czyli ok. 6,6 tys. ton rocznie (opracowanie to jednak przyjmuje powierzchnię sadów na terenie województwa na poziomie 18,8 tys. ha, podczas gdy dane GUS wskazują na zaledwie 11,9 tys. ha). w powyższym opracowaniu przyjęto roczne pozyskanie ok. 350 kg surowca z 1 ha plantacji sadowniczej.

Na terenie gminy sady zajmują 56 ha. Przyjmując roczne pozyskanie (niezbędne cięcia pielęgnacyjne oraz roczny przyrost biomasy) w ilości 0,35 tony na 1 hektar szacuje się, że w sadach powstaje ok. **19,6 tony** biomasy rocznie.

Zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe.

Drogi gminne

Zgodnie z uzyskaną informacją z Urzędu Miejskiego w Pakości, długość zakrzaceń i zadrzewień podlegająca cięciom i zabiegom pielęgnacyjnym wykonanych w 2011r. wyniosła 16 065,00 m

Oszacowana ilość metrów sześciennych i przestrzennych materiału drzewnego powstałego w wyniku cięć pielęgnacyjnych w 2011r. wyniosła 27 m³ i 41 mp. Stanowi to ok. **24 tony biomasy**. Pozyskany materiał drzewny utylizowany jest przez wywóz na składowisko odpadów.

Drogi powiatowe

Zgodnie z uzyskaną informacją z Zarządu Dróg Powiatowych w Inowrocławiu długość zakrzaceń i zadrzewień przy drogach powiatowych na terenie gminy Pakość wynoszą 25 km. Długość zakrzaceń i zadrzewień przy drogach powiatowych na terenie gminy Pakość gdzie dokonano cięć pielęgnacyjnych wyniosła w 2011 r. 10 km. Ilość materiału drzewnego powstałego w wyniku cięć pielęgnacyjnych w 2011 r. wyniosła 26m³. Stanowi to ok. **16 ton biomasy**. Sposób utylizacji to zrzębkowanie.

⁸ Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego str. 91

Drogi wojewódzkie

Zgodnie z uzyskaną informacją z Zarządu Dróg Wojewódzkich RDW w Inowrocławiu, przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie:

- Dr nr 255 Pakość – Strzelno – 4,931 km
- Dr nr 251 Kaliska – Inowrocław – 9,211 km

Droga nr 255 Pakość – Strzelno na całej długości jest obecnie w projektowaniu i po przebudowie w najbliższych latach stare zadrzewienie zostanie usunięte z uwagi na poszerzenie drogi i poprawę bezpieczeństwa.

Wycinkę drzew (sanitarnie) wykonuje wykonawca wyłoniony w przetargu publicznym i on dokonuje upłynnienia pozyskanego drzewa opałowego, w skali Gminy Pakość jest to kilka szt. drzew. Dla całego RDW Inowrocław ilość pozyskanego drewna opałowego to ok. 30,00 m³, co stanowi ok. 18,5 tony. W związku z powyższym, w bilansie biomasy dla gminy pomijamy to źródło jako nieistotne obecnie i w przyszłości

Biomasa pozostająca jako odpady w przetwórstwie i w przemyśle

Zagadnienie to dotyczy odpadów powstających na różnych etapach przetwórstwa i produkcji surowców roślinnych. w największym stopniu dotyczy to przetwórstwa drewna, ale teoretycznie może obejmować także inne rodzaje surowców roślinnych. Skala ewentualnego obrotu odpadami z przemysłu drzewnego może mieć znaczenie lokalne

Warto zauważyć, że tego typu odpady mogą być przetwarzane – na przykład na pellet lub brykiety cylindryczny do automatycznego podawania czy prostokątny o wysokim stopniu sprasowania, do kominków.

Na terenie gminy Pakość funkcjonują dwa zakłady zajmujące się przetwórstwem drewna wytwarzające odpady drzewne. Zakład Usługowy w Ludkowie i PWPHU Blumpol w Kościelcu

Biomasa pozyskiwana z roślin energetycznych

W bliskiej przyszłości biomasa pochodząca z plantacji energetycznych stanowić będzie najważniejsze źródło jej pozyskania. Według różnych źródeł, przewiduje się, iż w porównaniu do wszystkich rodzajów OZE energia pochodząca z biomasy stanowić będzie około 90 %, z czego aż 70 % pochodzić będzie z upraw na gruntach rolniczych. Ze względu na ograniczone możliwości wykorzystania drewna opałowego z lasów, drewna odpadowego z przemysłu drzewnego czy słomy z produkcji rolnej, dla osiągnięcia zamieszczonych wyżej wskaźników konieczne będzie wykorzystanie biomasy z plantacji roślin energetycznych. Biorąc pod uwagę warunki klimatyczno – glebowe w kujawskopomorskim istnieje możliwość uprawy wielu różnych gatunków roślin energetycznych, w tym najbardziej popularnych i najlepiej znanych:

- wierzba wiciowa (*salix viminalis*),
- ślazowiec pensylwański, zwany malwą pensylwańską (*sida hermaphrodita*),
- trawa energetyczna w postaci miskanta olbrzymiego (*miscanthus sinensis gigantea*),
- trawa energetyczna w postaci miskanta cukrowego (*miscanthus sacchariflorus*),
- słonecznik bulwiasty, powszechnie zwany topinamburem (*helianthus tuberosus*),
- inne: topola, proso, etc.

Gleby piaszczyste V i VI klasy mogą być przeznaczone pod uprawę wierzby pod warunkiem, że poziom wód gruntowych nie znajduje się poniżej 1,5 m oraz zostanie zapewnione dodatkowe nawadnianie i nawożenie. Wielkość plonowania zależy bezpośrednio

od zasobności i potencjału produkcyjnego gleby, a zwłaszcza od jej uwilgotnienia. Plantacje powinny być lokalizowane w rejonach, gdzie gleby od marca do końca października są dostatecznie wilgotne. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że największe przyrosty biomasy w przypadku wierzby występują od połowy czerwca do końca sierpnia. Susza w tym okresie może spowodować spadek plonowania nawet o 50 % (znaczące zredukowanie wysokości i masy rośliny).

Plantacje roślin energetycznych mają charakter wieloletni. w Polsce najstarsze wykorzystywane plantacje liczą ponad 10 lat, ale doświadczenia innych krajów wskazują na 20–30 letnie okresy ich efektywnej eksploatacji, w przypadku wierzby i co najmniej 15 letnie w przypadku miskanta. Niezwykle ważną cechą plantacji roślin energetycznych jest to, że w przeciwieństwie do innych upraw monokulturowych, nie wyjaławiają gleby. Po zakończeniu funkcjonowania plantacji możliwa jest jej likwidacja i natychmiastowe wprowadzenie innych upraw.

Przykładowo wierzba energetyczna w zależności od wybranej technologii uprawy i przetwórstwa, może być zbierana w cyklach 1, 2 lub 3 letnich. Plonowanie plantacji przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 70. Plon suchej masy drewna wierzb krzewiastych, jego wartość kaloryczna oraz zawartość popiołu

Termin zbioru pędów	Plon suchej masy (t/ha/rok)	Wartość kaloryczna drewna (MJ/kg s.m.)	Zawartość popiołu (%)
co rok	14,81	18,56	1,89
co dwa lata	16,07	19,25	1,37
co trzy lata	21,47	19,56	1,28
Średnio	17,45	19,12	1,51

Zródło: Szczukowski, Tworkowski, Stolarski, 2003

Zależność między procentowym udziałem wilgotności w stosunku do wartości opałowej liczonej w MJ/kg przedstawia poniższa tabela.

Tabela 71. Wartość energetyczna zrebków wierzby w zależności od wilgotności

Zrębki	Wilgotność [%]		
	0	15	45
Wartość opałowa	19,4	16 – 17,1	9,7 – 11,7

Zródło: Majtkowski W., 2007

Wartość opałową biomasy do obliczeń w niniejszym opracowaniu przyjęto na poziomie 14GJ/t.

Dla niektórych roślin energetycznych istnieją ograniczenia natury prawnej dotyczące możliwości założenia upraw. Dla niektórych gatunków istotne są też ograniczenia środowiskowe i przestrzenne, które zamieszczono poniżej tabeli.

Tabela 72. Kluczowe ograniczenia środowiskowe i przestrzenne dla upraw roślin energetycznych

Kategorie wykluczeń i ograniczeń	Kategorie wykluczeń i ograniczeń		Inne skutki (w tym środowiskowe) wykorzystania zasobów energii odnawialnej
	Inne skutki (w tym środowiskowe) wykorzystania zasobów energii odnawialnej	Konkurencja o przestrzeń	
Obszary cenne przyrodniczo: • parki narodowe, • parki krajobrazowe, • rezerваты przyrody, • obszary Natura 2000, Chronione siedliska przyrodnicze (nawet poza siedliskami chronionymi), Korytarze ekologiczne, Obszary o deficycie wody dla rolnictwa, Obszary objęte dyrektywą azotanową	Agrocenozy z siedliskami cennymi (chronionych) gatunków nieleśnych (roślin i zwierząt) – także poza obszarami chronionymi, Gatunki inwazyjne, Zasady koegzystencji dla roślin zmodyfikowanych genetycznie	Obszary planowane do zalesień, Obszary potrzebne do produkcji rolniczej (na cele żywnościowe i inne przemysłowe), Obszary potrzebne do „gospodarki rolnej konserwującej krajobraz i walory przyrodnicze”	Przekształcenia krajobrazu (struktury upraw i tworzenie wielkoobszarowych monokultur pozbawionych walorów przyrodniczych związanych z mozaikami agrocenoz) mogą zmienić jego atrakcyjność turystyczną

Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej – „Możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Polsce”

Dla wierzby energetycznej zabronione jest zakładanie plantacji energetycznych na obszarach zmeliorowanych. Dla miskanta i ślazuwca ograniczeniem, które eliminuje znaczną część przestrzeni z możliwości upraw jest zakaz wprowadzania gatunków obcych na obszary prawnie chronione.

Udzielanie pomocy do uprawy roślin energetycznych na poziomie unijnym regulują: rozporządzenie rady WE 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r. z późn. zm. oraz rozporządzenie Komisji 1973/2004 z dnia 29 października 2004 r. w Polskim prawodawstwie zasadnicze znaczenie odnośnie zasad przyznawania pomocy do trwałych plantacji energetycznych, ma przede wszystkim Ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej oraz rozporządzenia Ministra rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 22 i 24 kwietnia 2008 r. w sprawach:

- roślin objętych pomocą do plantacji trwałych oraz zryczałtowanych kosztów związanych z założeniem tych plantacji,
- szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy oraz szczegółowych wymagań,
- jakie powinny spełniać te plantacje,
- zwrotu pomocy do plantacji trwałych,
- wysokości pomocy do plantacji trwałych w 2008 r.

Minister rolnictwa i rozwoju Wsi objął wsparciem bezpośrednim 4 rodzaje roślin: wierzbę, topolę, miskanta i ślazuwca pensylwańskiego. Zgodnie z przyjętym krajowym

prawodawstwem rolnikowi może być przyznana pomoc w formie zwrotu części zryczałtowanych kosztów poniesionych na założenie wieloletnich plantacji roślin energetycznych.

Potencjał teoretyczny jest w praktyce warunkowany tylko występowaniem odpowiedniej jakości gleb, z dobrymi stosunkami wodnymi, w obszarach gdzie nie ma ograniczeń prawnych dla tego typu upraw. Potencjał ekonomiczny wiąże się z efektywnością produkcji. Niezbędne jest, by w okresie wieloletnim plantacje roślin energetycznych nie tylko były opłacalne, ale by przynosiły porównywalne lub większe dochody, niż uprawa w danych warunkach innych rodzajów płodów rolnych. Mniejsze, ale również istotne, jest znaczenie potencjału technicznego. Zbiór roślin energetycznych oraz ich przystosowanie do dalszego wykorzystania, wymaga specyficznych maszyn, urządzeń, technologii. Wydajność roślin na plantacjach energetycznych może dochodzić do 20 ton suchej masy.

W warunkach gminy Pakość na glebach V i VI klasy można zaproponować częściowe ukierunkowanie produkcji rolnej na uprawę roślin i drzew energetycznych.

Deklarowane uprawy energetyczne.

W wyniku przeprowadzonego badania ankietowego uzyskano informacje na podstawie, których oszacowano możliwe ilości biomasy do pozyskania w przyszłości.

Wierzba

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, zadeklarowano powierzchnię ok. **2 ha** pod uprawy energetyczne. Daje to podstawę do oszacowania, że na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **17,8 ha** pod uprawy wierzby energetycznej. Na takiej powierzchni można produkować ok. **267,6 tony** biomasy rocznie.

Rzepak

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, pod uprawy rzepaku na produkcję biopaliwa zadeklarowano **3 ha** powierzchni, co daje podstawę do oszacowania, iż na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **26,8 ha** pod uprawę rzepaku na biopaliwo. z takiej powierzchni można uzyskiwać ok. **80,3 ton** słomy rzepakowej rocznie.

Inne rośliny energetyczne

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, pod uprawy innych roślin energetycznych zadeklarowano **1 ha** powierzchni, co daje podstawę do oszacowania, iż na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **8,9 ha** pod uprawę rzepaku na biopaliwo. z takiej powierzchni można uzyskiwać ok. **133,8 ton** biomasy rocznie.

Deklarowane uprawy energetyczne na terenie całej gminy mogą dawać łącznie ok. **481,7 ton** biomasy rocznie.

Potencjał techniczny podaży biomasy na terenie miasta i gminy

Zestawienie zbiorcze ilości biomasy i energii cieplnej w biomacie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 73. Oszacowana obecna i potencjalna ilość biomasy

Zródło biomasy	Wielkość uprawy	Rodzaj biomasy	Ilość biomasy możliwej do zagospodarowania jako opał [ton]	Wartość cieplna biomasy [GJ]
Uprawy zboża	1 554 ha	słoma	1719	24066,0
Rzepak	44,6 ha	słoma	133,8	1873,2
Lasy	26,7 ha	drewno opałowe	5,3	74,2
Zieleń parkowa i zadrzewienia przy drogach gminnych		drewno zrębki	24	336,0
Zadrzewienia przy drogach powiatowych		drewno zrębki	16	224,0
Sady	56 ha	drewno zrębki	19,6	274,4
Razem biomasa możliwa do pozyskiwania aktualnie			1 917,7	26 847,8
Plantacje energetyczne –potencjał ekonomiczny	10 ha	zrębki	481,7 t	6743,8
Razem biomasa możliwa do pozyskiwania do 2027 r. w skali roku.			2 399,4	33 591,6

* dane szacunkowe

Potencjał ekonomiczny popytu biomasy terenie miasta i gminy

Gmina Pakość głównie z racji swojego potencjału rolniczego posiada na swoim terenie znaczące zasoby biomasy. Oszacowane zasoby wynoszą ok. 1917 ton, z czego niespełna 90 % to słoma zbożowa.

Przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców zamieszkujących budynki ogrzewane indywidualnie wykazała, że 14 % mieszkańców jest zainteresowanych modernizacją kotłowni na paliwa typu drewno, zrębki drewna, brykiet z biomasy. Należy zauważyć, że już obecnie opalanie drewnem stanowi jak oszacowano na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego ok. 3547 ton, co stanowi 22,7 % zużywanego opału. Modernizacja kotłowni w tym kierunku jest, więc istotna ze względu na zwiększanie udziału paliw odnawialnych w ogrzewaniu nowych budynków i podniesienie sprawności energetycznej kotłów aktualnie opalanych drewnem. Potencjał techniczny równy jest potencjałowi ekonomicznemu.

Potencjał rynkowy popytu biomasy na terenie miasta i gminy

Potencjał rynkowy popytu biomasy na terenie miasta i gminy wynosi aktualnie 3547 ton. Zakłada się dalszy wzrost potencjału rynkowego popytu biomasy przyjmując, że miasto i gmina Pakość utworzy własne instrumenty wsparcia ekonomicznego w zakresie modernizacji kotłowni w gospodarstwach rolniczych na nowoczesne wysokosprawne kotły na słomę i w pozostałych gospodarstwach domowych na drewno i biomasę. celem wsparcia 14 % zainteresowanych mieszkańców modernizacją kotłowni na biomasę. Przyjęto, że 14 % mieszkańców zgodnie z deklaracją dokona modernizacji kotłowni..

Dodatkowe 14 % indywidualnych budynków opalanych biomasą utworzy rynek popytu szacowany na 2 187 ton.

Potencjał rynkowy dla miasta Pakości:

- aktualny 3547 ton
- utworzony w wyniku modernizacji kotłowni na biomasę 2 187 ton.
- docelowo do 2027 r. **5734 tony biomasy.**

2.8. Biogaz

Biogaz z odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych

Do biomasy zaliczają się także uboczne produkty rolnicze z produkcji zwierzęcej, gospodarki komunalnej czy przetwórstwa rolno – spożywczego. Powstające w gospodarstwach rolnych prowadzących produkcję zwierzęcą obornik i gnojowica ze względu na ochronę środowiska powinny zostać przetworzone. Fermentacja beztlenowa w biogazowniach rolniczych, w wyniku, której uzyskuje się nawóz rolniczy o korzystnych parametrach, znacznie lepszych od surowego obornika i gnojowicy, jest jedną z metod przetwarzania zarówno odchodów zwierzęcych jak i innych odpadów produkcji roślinnej. w wyniku procesu fermentacyjnego powstaje biogaz o korzystnych właściwościach energetycznych.

Możliwości produkcji biogazu z odchodów zwierzęcych są teoretycznie dość duże; najwięcej można go uzyskać z fermentacji gnojowicy trzody chlewnej i drobiu, nawet do 0,7 m³/z kg suchej masy. Zawartość metanu w biogazie rolniczym zależy w głównej mierze od rodzaju zastosowanych odchodów zwierzęcych. Najwyższą zawartość posiada gnojowica trzody, w przedziale od 70 do 80 %, nieco mniej pomiot drobiu od 60 do 80 %, a najmniej gnojowica bydła od 55 do 60 %. do obliczeń należy przyjąć średnią zawartość metanu w biogazie rolniczym na poziomie 65 %.⁹

Instalacje do pozyskania biogazu powinny być realizowane w dużych gospodarstwach hodowlanych. Budowa instalacji do pozyskiwania biogazu o średniej kaloryczności 23 MJ/m³ jest technicznie i ekonomicznie uzasadniona w nowoczesnych gospodarstwach wielkotowarowych (powyżej 100 SD), w których zamiast obornika uzyskuje się gnojowicę.

Do obliczeń przyjęto dane IBMER W-wa

Zależności wytworzonego gazu od rodzaju zwierząt inwentarskich.

Rodzaj	Przelicznik 1 SD / zwierzę	Ilość wytworzonego gazu M ³ /SDxd	Wartość kaloryczna	
			KWh/m ³	GJ/m ³
Cieleta	0,70	1,2	6,5	0,02016
Trzoda chlewna	0,09	1,5	6,5	0,02016
Kury nioski	0,01	1,8	5,7	0,02052

dane IBMER W-wa

SD – sztuka duża = sztuka o masie 500 kg.

Na podstawie przeprowadzonej ankiety w badanej grupie 28 gospodarstw wykazano następujące pogłowie zwierząt: drób 246 szt., trzoda chlewna 140 szt., bydło 267 szt. Na tej

⁹ Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego s 90.

podstawie szacuje się, że w całej gminie pogłowie zwierząt hodowlanych przedstawia się następująco:

Trzoda chlewna – 2685 szt.

Bydło – 5120 szt.

Na terenie gminy funkcjonuje ferma drobiu produkująca ok. 51 000 szt. indyków rocznie.

Na podstawie zebranych informacji i przeprowadzonej ankiety z aktualnej produkcji zwierzęcej wyliczono możliwą teoretycznie do wytworzenia ilość biogazu oraz jego wartość energetyczną. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela 74. Źródła pochodzenia odchodów i odpadów, potencjalne ilości oraz wartość energetyczna wytworzonego biogazu w drodze fermentacji beztlenowej.

Hodowcy	Wielkość produkcji zwierzęcej	ilość biogazu [m ³ /dzień]	ilość biogazu [m ³ /rok]	Wartość energetyczna [GJ]
Fermy drobiu	51000	918	335070	6875
Hodowla trzody chlewnej	2685	362	132234	2665
Bydło	5120	6143	2242322	45204
Razem	58 805	7 423	2 709 626	54 744

Do obliczeń wykorzystano dane IBMER W-wa

Biogaz z kukurydzy

Z 1 ha uzyskujemy średnio 50 ton masy zielonej całych roślin kukurydzy.

Z 50 ton zakiszzonej masy zielonej uzyskujemy 10 000 m³ biogazu o zawartości 53 % metanu.

Z powierzchni 1 ha. możemy uzyskać 10 000 m³ gazu rocznie.

W badanej grupie ankietowanych gospodarstw o powierzchni 651,3 ha, pod uprawy energetyczne kukurydzy zadeklarowano **32,6 ha** powierzchni, co daje podstawę do oszacowania, iż na terenie całej gminy zadeklarowane zostanie ok. **496 ha** pod uprawę kukurydzy dla biogazowi

Na tej podstawie szacuje się możliwość wytwarzania ok. **4 960 000 m³ biogazu** rocznie

$$496 \text{ ha} \times 10\,000 \text{ m}^3 = 4\,960\,000 \text{ m}^3$$

Biogaz z odpadów organicznych na składowiskach odpadów

Odpady organiczne stanowią jeden z głównych składników odpadów komunalnych. Ulegają one naturalnemu procesowi biodegradacji, czyli rozkładowi na proste związki organiczne. Odpady składowane na składowiskach są mieszaniną materiałów organicznych i nieorganicznych o różnej wilgotności.

Na terenie gminy funkcjonuje składowisko odpadów komunalnych w Giebni. Ilość odpadów zdeponowanych na składowisku do końca 2011 r. wyniosła 148.989,4 ton. Składowisko posiada instalację drenażu gazu wysypiskowego. Z powodu niskiej zawartości metanu, obecnie nie prowadzi się analiz jego zawartości.

Odpady biodegradowalne poddawane są na składowisku procesowi kompostowania.

Ilość odpadów biodegradowalnych przyjętych na składowisko w 2011 r. wyniosła 1425,70 ton

Odpady te w 100 % poddane zostały procesowi kompostowania.

Składowisko nie wykazuje produkcji gazu w ilości, która nadawałby się do produkcji energii elektrycznej.

Możliwości pozyskania biogazu razem

W poniższej tabeli zestawiono teoretyczne możliwości wytworzenia biogazu z różnych źródeł na terenie gminy

Tabela 75. Teoretyczne możliwości wytworzenia biogazu z różnych źródeł na terenie Pakości

Zródło biogazu	Potencjał biogazu [m ³]	Wartość opałowa [GJ]
Biogaz z odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych i ferm hodowlanych	2709626	54744
Biogaz z kukurydzy	4500000	88770
Biogaz wysypiskowy	–	–
Razem	7 209 626	143 514

2.9. Skojarzone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej

Skojarzone, czyli równoczesne wytwarzanie energii ciepłej i elektrycznej jest interesujące ze względu na dużo lepsze wykorzystanie energii zawartej w nośniku ciepła, jakim są paliwa kopalne czy odnawialne.

Uruchomienie produkcji biogazu, daje możliwość produkcji energii elektrycznej w skojarzeniu z produkcją ciepła z biogazu powstającego z fermentacji beztlenowej odchodów zwierzęcych.

Na podstawie wyliczeń w punkcie 2.8, 7 209 626 m³ biogazu pochodzącego z produkcji fermy drobiu, trzody chlewnej i krów oraz deklarowanych plantacji kukurydzy posiada wartość opałową 143 514 GJ ciepła. z tej ilości biogazu, przyjmując teoretycznie ogólną sprawność procesu przetwarzania energii na poziomie 90 %, sprawność elektryczną 40 % i ciepłą 50 %, w procesie kogeneracji można byłoby wytwarzać ok. 15 947 275 kWh energii elektrycznej i zakładając 20 % zapotrzebowanie na ciepło do podgrzewania komór fermentacyjnych ok. 57 005 GJ ciepła dla odbiorców zewnętrznych w skali roku.

$$143\ 514\ \text{GJ} \times 2,778 \times 10^{-2} \times 0,4 = 15\ 947\ 275\ \text{kWh energii elektrycznej na rok}$$

$$143\ 514\ \text{GJ} \times 0,5 - 20\ \% = 57\ 005\ \text{GJ}$$

Szacuje się, że teoretyczna moc elektryczna kogeneratorów gazowych powinna wynieść 2 000 kW_{el}.

$$15\ 947\ 275\ \text{kWh} / 365 / 24 + 10\ \% = 2\ 000\ \text{kW}_{el}$$

Na terenie miasta Pakość prognozowany jest ok.63 % wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną do 2027 r. Stanowi to zwiększenie zapotrzebowania o ok. 8 407 070 kWh w skali roku.

Dla poprawienia bezpieczeństwa energetycznego, należy dążyć, aby 50 % pokrycia tego zapotrzebowania (ok. 4 203 500 kWh/rok) pochodziło ze skojarzonych odnawialnych źródeł produkcji ciepła i energii elektrycznej. Dla realizacji tego zadania potrzebna jest moc generatora elektrycznego wynosząca 480 kW.

Tabela 76. Prognoza wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną dla Pakości.

Rok	Zużycie energii elektrycznej w grupie G [kWh]	Zużycie energii elektrycznej w grupie C [kWh]	Zużycie energii elektrycznej w grupie B [kWh]	Zużycie energii elektrycznej C + B + G [kWh]
2011	3663938	3552588	6 116 237	13332763
2017	4239106	3664879	8 196 343	16100328
2022	4506303	3761162	10 460 841	18728306
2027	4528880	3859975	13 350 978	21739833
Ocena przewidywanych zmian 2027–2011	864942	307387	7234741	8407070
Ocena przewidywanych zmian 2027–2011	23,6 %	8,6 %	118 %	63 %

Pakość posiada bardzo duży potencjał w zakresie możliwości produkcji energii elektrycznej i cieplnej z biogazu. Potencjalna produkcja energii elektrycznej z nawiązką pokryłaby aktualne zapotrzebowanie miasta i gminy Pakość na energię elektryczną.

Przy budowie biogazowni należy przede wszystkim rozważyć problem wykorzystania ciepła z kogeneracji. Miejska sieć ciepłownicza w okresie lata poza sezonem grzewczym nie jest w stanie przyjąć tak dużej ilości ciepła. Należy, zatem rozważać różne warianty takiej inwestycji, jak:

- Budowa biogazowni z produkcją wyłącznie energii elektrycznej,
- Budowa biogazowni bez produkcji energii elektrycznej i cieplnej, wyłącznie z produkcją biogazu,
- Budowa biogazowni z produkcją energii elektrycznej i wykorzystaniem ciepła do procesów suszarniczych (np. granulacja masy pofermentacyjnej),
- Budowa biogazowni z produkcją energii elektrycznej i wykorzystaniem ciepła do procesów gorzelnicznych.

VI. ZAKRES WSPÓŁPRACY Z INNYMI GMINAMI

Gmina Pakość pod względem administracyjnym otaczają gminy wiejskie powiatu inowrocławskiego i mogileńskiego: miasto Inowrocław, gmina Barcin, Dąbrowa, Inowrocław, Janikowo, Złotniki Kujawskie.

Do wszystkich gmin skierowana została informacja o przystąpieniu miasta i gminy Pakość do opracowania Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Skierowane zostały prośby o zasugerowanie propozycji współpracy w szczególności w odniesieniu do:

- zaopatrzenia w energię elektryczną
- gazyfikację gazem ziemnym
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii

System elektroenergetyczny

Współpraca z sąsiednimi gminami w ramach systemu elektroenergetycznego realizowana jest poprzez zasilanie obszaru miasta i gminy Pakość ze stacji WN/SN 110/15 kV (GPZ Pakość. Moc zasilania w stacji 2 jednostki transformatorowe 110/15 kV o mocy po 16 MVa a)

Istnieje konieczność współpracy z gminami ościennymi w zakresie niezbędnych uzgodnień tras budowanych i modernizowanych linii wysokich napięć.

Poza wymienionym nie przewiduje się dodatkowych działań w zakresie współpracy z sąsiednimi gminami.

Gazyfikacja gazem ziemnym

Pomorska Spółka Gazownictwa w koncepcji rozwoju sieci, nie przewiduje realizacji wspólnych sieci gazowych dla gminy Pakość i gmin sąsiednich. w związku z powyższym nie przewiduje się wspólnych działań z gminami sąsiednimi w tym zakresie.

Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej

Gmina Pakość posiada potencjał, aby stać się ośrodkiem wiodącym dla rozwoju lokalnego rynku podaży i popytu biomasy do celów grzewczych. w tym kierunku należałoby podjąć współpracę z gminami sąsiednimi w zakresie:

- rozwoju lokalnego rynku paliw odnawialnych i pozyskiwania dodatkowych ilości biomasy dla zabezpieczenia w paliwo planowanych modernizacji kotłowni na opalanie biomasą w indywidualnych budynkach mieszkalnych.
- edukacji i promocji wykorzystania biomasy i energii słonecznej do celów grzewczych (wspólne organizowanie szkoleń, czy wyjazdów studialnych w zakresie możliwości wykorzystania energii odnawialnej w mieszkalnictwie i w rolnictwie)
- modernizacji na biomasę systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej należących do gmin,
- wspierania przedsięwzięć w zakresie modernizacji kotłowni domowych na biomasę i wykorzystania energii słonecznej do zaopatrzenia w ciepłą wodę,
- wspierania przedsięwzięć w zakresie modernizacji kotłowni w gospodarstwach rolniczych na opalanie słomą.
- wspierania przedsięwzięć w zakresie produkcji zbrykietowanych paliw ze słomy zbożowej i rzepakowej oraz biomasy z plantacji energetycznych

- wspierania przedsięwzięć polegających na zakładaniu plantacji roślin energetycznych i pozyskiwaniu istniejących zasobów biomasy (np. zrębków, odpadów leśnych, słomy).

Wykorzystanie biogazu

W przyszłości nie należy wykluczać uruchomienia biogazowni na terenie gminy Pakość i współpracy z gminami sąsiednimi w tym zakresie. Potencjalna ilość substratu z terenu Pakości jest wystarczająca ale brak jest jednoznacznej koncepcji wykorzystania biogazu i ciepła z kogeneracji.

Racjonalne wykorzystanie energii

W tym kierunku należy podjąć współpracę z gminami sąsiednimi celem, wspólnego organizowania szkoleń lub innego sposobu edukacji w zakresie racjonalnej termomodernizacji jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

VII. MOŻLIWOŚCI STOSOWANIA ŚRODKÓW POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

1. Główne cele polityki energetycznej

Kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów. w związku z tym, zostaną podjęte wszystkie możliwe działania przyczyniające się do wzrostu efektywności energetycznej.

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze to:

- dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,
- dwukrotny wzrost do roku 2020 produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyłce i dystrybucji, poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

Najważniejszymi elementami polityki energetycznej realizowanymi w obszarze środowiska **na szczeblu regionalnym i lokalnym** powinny być:

- dążenie do oszczędności paliw i energii w sektorze publicznym poprzez realizację działań określonych w *Krajowym Planie Działań na rzecz efektywności energetycznej*;
- maksymalizacja wykorzystania istniejącego lokalnie potencjału energetyki odnawialnej, zarówno do produkcji energii elektrycznej, ciepła, chłodu, produkcji skojarzonej, jak również do wytwarzania biopaliw ciekłych i biogazu;
- zwiększenie wykorzystania technologii wysokosprawnego wytwarzania ciepła i energii elektrycznej w układach skojarzonych, jako korzystnej alternatywy dla zasilania systemów ciepłowniczych i dużych obiektów w energię;
- rozwój scentralizowanych lokalnie systemów ciepłowniczych, który umożliwia osiągnięcie poprawy efektywności i parametrów ekologicznych procesu zaopatrzenia w ciepło oraz podniesienia lokalnego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- modernizacja i dostosowanie do aktualnych potrzeb odbiorców sieci dystrybucji energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem modernizacji sieci wiejskich i sieci zasilających tereny charakteryzujące się niskim poborem energii;
- rozbudowa sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego na terenach słabo zgazyfikowanych, w szczególności terenach północno-wschodniej Polski;

- wspieranie realizacji w obszarze gmin inwestycji infrastrukturalnych o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego i rozwoju kraju, w tym przede wszystkim budowy sieci przesyłowych (elektroenergetycznych, gazowniczych, ropy naftowej i paliw płynnych), infrastruktury magazynowej, kopalni surowców energetycznych oraz dużych elektrowni systemowych.

2. Zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej

Jednostka sektora publicznego, realizując swoje zadania, stosuje co najmniej dwa ze środków poprawy efektywności energetycznej

Środkiem poprawy efektywności energetycznej jest:

- 1) umowa, której przedmiotem jest realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;
- 2) nabycie nowego urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- 3) wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd wzmiankowane wyżej;
- 4) nabycie lub wynajęcie efektywnych energetycznie budynków lub ich części albo przebudowa lub remont użytkowanych budynków, w tym realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U. Nr 223, poz. 1459, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 oraz z 2011 r. Nr 76, poz. 493);
- 5) sporządzenie audytu energetycznego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów eksploatowanych budynków w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (Dz. U. z 2011 r. Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235), o powierzchni użytkowej powyżej 500 m², których jednostka sektora publicznego jest właścicielem lub zarządcą.

Poprawie efektywności energetycznej służą w szczególności następujące rodzaje przedsięwzięć:

- 1) izolacja instalacji przemysłowych;
- 2) przebudowa lub remont budynków;
- 3) modernizacja:
 - a) urządzeń przeznaczonych do użytku domowego
 - b) oświetlenia,
 - c) urządzeń potrzeb własnych,
 - d) urządzeń i instalacji wykorzystywanych w procesach przemysłowych,
 - e) lokalnych sieci ciepłowniczych i lokalnych źródeł ciepła;
- 4) odzysk energii w procesach przemysłowych;
- 5) ograniczenie:
 - a) przepływów mocy biernej,
 - b) strat sieciowych w ciągach liniowych,
 - c) strat w transformatorach;
- 6) stosowanie do ogrzewania lub chłodzenia obiektów energii wytwarzanej we własnych lub przyłączonych do sieci odnawialnych źródłach energii, w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. — Prawo energetyczne, ciepła użytkowego w kogeneracji, w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. — Prawo energetyczne, lub ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych.

Do przetargu może być zgłoszone przedsięwzięcie służące poprawie efektywności energetycznej, w wyniku którego uzyskuje się oszczędność energii w ilości stanowiącej równowartość, minimum 10 toe średnio w ciągu roku, albo przedsięwzięcia tego samego rodzaju służące poprawie efektywności energetycznej, w wyniku których uzyskuje się łączną oszczędność energii w ilości stanowiącej równowartość co najmniej 10 toe średnio w ciągu roku.

Toe to jednostka oleju ekwiwalentnego. 1 toe = 41,9GJ, 10 toe = 419 GJ

Należy stwierdzić, że w toku prac nad Projektem założeń do planu zaopatrzenia miasta i gminy Pakość w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe, wyspecyfikowano następujące przedsięwzięcia, które mogłyby być zgłoszone do przetargu na warunkach określonych przez cytowaną Ustawę:

- Termomodernizacja 45 % indywidualnych budynków mieszkalnych – 58 454 GJ
- Spadek zapotrzebowania na ciepło po zainstalowaniu instalacji słonecznych w 34 % gospodarstw domowych – 9 533 GJ

Przedsięwzięcia te nie byłyby jednak realizowane na majątku gminy i występowanie gminy jako inwestora byłoby tutaj bardzo ograniczone.

Przedsięwzięcie typu termomodernizacja komunalnego budynku wielorodzinnego. Jak przedstawiono w poniższej tabeli jedynie przedsięwzięcie (Termomodernizacja budynku i kotłowni węglowej w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości) spełnia warunek 10 tor oszczędności w skali roku

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Powierzchnia ogrzewana [m ²] / [m ³]	Jednostkowe zużycie ciepła	Zużycie energii	Po termo modernizacji		
					jednostkowe zużycie	Zużycie energii	Oszczędność ciepła
1	Termomodernizacja budynku i kotłowni węglowej w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości	407,1 m ² bd m ³	2,5 GJ/m ² GJ/m ³	1017,8GJ	0,3GJ/m ² 0,1GJ/m ³	122,1	895,7GJ
2	Termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości	226,25m ² m ³	1,0 GJ/m ² GJ/m ³	276 GJ	0,3GJ/m ² 0,1GJ/m ³	100,8GJ	175,1 GJ
3	Termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mogileńska 43	1080,30 m ² 4603,5m ³	0,595 GJ/m ² 0,139GJ/m ³	643,0 GJ	0,43GJ/m ² 0,1GJ/m ³	460,4GJ	182,6 GJ

Przedsięwzięcia typu termomodernizacja budynków użyteczności publicznej jak przedstawiono w poniższej tabeli nie spełnią łącznie warunku 10 tor oszczędności w skali roku

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Powierzchnia ogrzewana [m ²] / [m ³]	Jednostkowe zużycie ciepła	Zużycie energii	Po termo modernizacji		
					jednostkowe zużycie	Zużycie energii	Oszczędność ciepła

1	Termomodernizacja Przedszkola przy ul. Św. Jana 14, Pakość	260 m ² 1040 m ³	1,0 GJ/m ² 0,26 GJ/m ³	272,5 GJ	0,8 GJ/m ² 0,136 GJ/m ³	141 GJ	131,5 GJ
2	Termomodernizacja budynku Zespołu Placówek Oświatowych w Kościelecu	1632,8 m ² 5434 m ³	0,59 GJ/m ² 0,18 GJ/m ³	971,5 GJ	0,45 GJ/m ² 0,136 GJ/m ³	739 GJ	232,5 GJ

Wobec powyższego aktualnie jedyną wyspecyfikowaną propozycją przedsięwzięcia które mogłyby być zgłoszone do przetargu na warunkach określonych przez cytowaną Ustawę jest „Termomodernizacja budynku i kotłowni węglowej w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości”.

VIII. PODSUMOWANIE

Gminna administracja samorządowa jest odpowiedzialna za zapewnienie energetycznego bezpieczeństwa lokalnego, w szczególności w zakresie zaspokojenia zapotrzebowania na energią elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, z racjonalnym wykorzystaniem lokalnego potencjału odnawialnych zasobów energii i energii uzyskiwanej z odpadów.

Gmina wykonała już większość działań termomodernizacyjnych na własnych obiektach użyteczności publicznej, dokonano także pełnej modernizacji oświetlenia drogowego i ulicznego.

Zapotrzebowanie na ciepło do ogrzewania wielorodzinnych budynków mieszkalnych podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej jest niskie i wynosi średnio $0,097 \text{ GJ/m}^3$ (aktualna norma cieplna $0,12 \text{ GJ/m}^3$). Pozostałe budynki wielorodzinne charakteryzują się znacznie gorszymi parametrami na poziomie 2 GJ/m^2 . Budynki jednorodzinne ogrzewane indywidualnie charakteryzują się również za wysokim jednostkowym zużyciem ciepła wynoszącym średnio $1,23 \text{ GJ/m}^2$ ogrzewanej powierzchni domu. Powodem jeszcze tak wysokiego zapotrzebowania na ciepło w blokach mieszkalnych ogrzewanych indywidualnie jest niewystarczająca termomodernizacja w zakresie wymiany stolarki okiennej, docieplenia przegród zewnętrznych i niepełnej modernizacji kotłowni. Większość indywidualnych domów mieszkalnych, charakteryzuje się za wysoką przenikalnością ciepła przez ściany, starą nieuszczelną stolarką okienną, oraz niską sprawnością energetyczną pieców i kotłowni domowych.

Węgiel kamienny i miał w budynkach ogrzewanych indywidualnie stanowi ok. 69,5 % zużywanego opału, a drewno stanowi niemal 1/4 używanego opału, i wynosi ok. 22,7 %.

Zainteresowanie mieszkańców termomodernizacją budynków mieszkalnych jest duże, w zakresie wymiany stolarki okiennej wynosi 36 %, docieplenia ścian, aż 52,8 % a modernizacji kotłowni na paliwo ekologiczne 42,7 %.

Preferowany przez mieszkańców kierunek modernizacji kotłowni to **wykorzystanie energii słonecznej** do ogrzewania wody - ok. 34 % zainteresowanych gospodarstw. Kierunek modernizacji kotłowni z wykorzystaniem biomasy do ogrzewania budynków stanowi 14 %.

Zainteresowanie gazem ziemnym wynosi obecnie 13 %. Możliwość rozwoju gazyfikacji miasta i gminy gazem ziemnym jest uzależniona od spełnienia warunków technicznych i ekonomicznych takiego przedsięwzięcia.

Bardzo istotnym i koniecznym działaniem jest zakończenie procesu termomodernizacji pozostałych kilku bloków mieszkalnych charakteryzujących się jeszcze za wysokim jednostkowym zużyciem ciepła.

Dla jednorodzinnych budynków mieszkalnych należy promować wdrożenie kompleksowego systemu termomodernizacji budynków polegającego na docieplaniu ścian, wymianie stolarki okiennej i modernizacji kotłowni domowych na nowoczesne wysokosprawne kotły na drewno i biomasę typu brykiet drzewny, oraz wyposażenie budynków mieszkalnych w instalacje słoneczne do ciepłej wody. Ze względu na duże zasoby słomy szczególną promocją należy objąć modernizację kotłowni w gospodarstwach rolnych na opalanie słomą z własnego gospodarstwa.

Procesem termomodernizacji powinny być także objęte niektóre budynki użyteczności publicznej, które charakteryzują się najwyższym jednostkowym zużyciem ciepła wśród nich również dwa obiekty należące do gminy.

Gmina może zwiększyć udział energii odnawialnej w bilansie ciepłowniczym, gdyż przy prognozowanym na 2027 r. zapotrzebowaniu na ciepło oszacowanym na 307 649 GJ, posiada znaczący potencjał energii odnawialnej oszacowany na:

- 33 592 GJ ciepła z 2 400 ton biomasy głównie słomy,
- 10 872 GJ ciepła z kolektorów słonecznych (realizacja instalacji słonecznych do c.w.u. przez 34 % zainteresowanych właścicieli budynków mieszkalnych).

Wymienione źródła energii odnawialnej mogą dać w sumie 44 469 GJ ciepła i możliwość pokrycia **zapotrzebowania gminy na ciepło z biomasy** z terenu miasta i z energii słonecznej w ok. **14,4 %**.

Gmina powinna podjąć współpracę z gminami sąsiednimi szczególnie w zakresie rozwoju lokalnego rynku paliw odnawialnych i pozyskiwania dodatkowych ilości biomasy dla zabezpieczenia w paliwo planowanych modernizacji kotłowni na opalanie biomasą w indywidualnych budynkach mieszkalnych.

Bardzo poważnym potencjalnym źródłem energii odnawialnej jest możliwość wytwarzania 7 209 626 m³ biogazu. z tej ilości biogazu można uzyskać 143 514 GJ ciepła z bezpośredniego spalania, lub 57 005 GJ ciepła i 15 947 MWh energii elektrycznej z kogeneracji.

Gmina Pakość posiada bardzo duży potencjał w zakresie wytwarzanie energii elektrycznej z energii wiatru, który oszacowany został na 1 484 184 MWh/rok. Taką ilość energii mogą wytworzyć elektrownie wiatrowe o łącznej mocy nominalnej 290 MW. Aktualnie już zainstalowana moc elektrowni wiatrowych na terenie gminy wynosi 11,935 MW i wytwarzają one ok. 60 898 MWh energii elektrycznej w skali roku. Miasto i gmina Pakość zużywa aktualnie 13 332,7 MWh energii elektrycznej, a w 2027 r. prognozuje się zużycie o ok. 63 % wyższe, na poziomie 21 739,8 MWh rocznie. do pokrycia zapotrzebowania na energię w 2027 r. wystarczyłyby elektrownie wiatrowe o łącznej mocy 4,3 MW.

Gmina obecnie i w 2027 r. będzie **pokrywać w pełni** swoje zapotrzebowanie na energię elektryczną z elektrowni wiatrowych i staje się coraz **bardziej znaczącym producentem i eksporterem energii elektrycznej** z energii wiatru.

IX. SPISY

1. Spis tabel

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA PAKOŚCI W LATACH 2000–2011.....	18
TABELA 2. ZMIANA PROCENTOWA LICZBY LUDNOŚCI ŚREDNIO W ROKU W OKRESIE 2000–2010.....	18
TABELA 3. ZASOBY MIESZKANIOWE NA TERENIE MIASTA I GMINY PAKOŚĆ W LATACH 2000–2010.....	18
TABELA 4. ZMIANA PROCENTOWA POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ MIESZKAŃ ŚREDNIO W ROKU W OKRESIE 2000–2010.....	19
TABELA 5. ZASOBY MIESZKANIOWE I STANDARD WYPOSAŻENIA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH.....	19
TABELA 6. ZMIANA PROCENTOWA POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W ŁAZIENKĘ I CENTRALNE OGRZEWANIE –ŚREDNIO W ROKU W OKRESIE 2002–2010.....	19
TABELA 7. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE MIEJSKIEJ PAKOŚĆ W 2011 R.....	22
TABELA 8. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W URZĘDZIE MIEJSKIM.....	22
TABELA 9. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA BUDYNKÓW, W KTÓRYCH PROWADZONA JEST POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARZA WG PRZYPISU PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI.....	23
TABELA 10. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2011 R.....	23
TABELA 11. CHARAKTERYSTYKA PRACY KOTŁOWNI MIEJSKIEJ UL JANKOWSKIEJ 37 I SIECI W 2011 R.....	26
TABELA 12. CHARAKTERYSTYKA PRACY KOTŁOWNI MIEJSKIEJ UL JANKOWSKIEJ 37 I SIECI ZIMA 2011R.....	27
TABELA 13. CHARAKTERYSTYKA PRACY KOTŁOWNI MIEJSKIEJ UL JANKOWSKIEJ 37 I SIECI LATO W 2011R.....	27
TABELA 14. ODBIORCY ZASILANI ZE ŹRÓDEŁ INDYWIDUALNYCH.....	31
TABELA 15. CHARAKTERYSTYKA OŚWIETLENIA ULICZNEGO DROGOWEGO W 2011 R.....	34
TABELA 16. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE PAKOŚĆ.....	36
TABELA 17. WYKAZ DRÓG GMINNYCH W GMINIE PAKOŚĆ.....	36
TABELA 18. WYKAZ DRÓG GMINNYCH –WYKAZ ULIC NA TERENIE MIASTA PAKOŚĆ.....	37
TABELA 19. INFRASTRUKTURA WODNO–ŚCIEKOWA PAKOŚCI W LATACH 2000–2010.....	39
TABELA 20. WYKAZ I CHARAKTERYSTYKA UJĘĆ WODY NA TERENIE GMINY PAKOŚĆ.....	40
TABELA 21. DANE DOTYCZĄCE OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W KOŚCIELCU.....	41
TABELA 22. DANE DOTYCZĄCE PRZEPOMPOWNI ŚCIEKÓW.....	41
TABELA 23. ZESTAWIENIE STACJI TRANSFORMATOROWYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY PAKOŚĆ.....	42
TABELA 24. ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ I ILOŚĆ ODBIORCÓW NA TERENIE MIASTA I GMINY PAKOŚĆ W LATACH 2007–2011.....	44
TABELA 25. WYKAZ STACJI GAZOWYCH WYSOKIEGO CIŚNIENIA STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ SPÓŁKI.....	48
TABELA 26. WYKAZ STACJI GAZOWYCH ŚREDNIEGO CIŚNIENIA STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ SPÓŁKI.....	48
TABELA 27. MIASTO PAKOŚĆ DŁUGOŚĆ GAZOCIĄGÓW W MB.....	49
TABELA 28. MIASTO PAKOŚĆ DŁUGOŚĆ PRZYŁĄCZY W MB.....	49
TABELA 29. PAKOŚĆ GMINA DŁUGOŚĆ GAZOCIĄGÓW W MB.....	49
TABELA 30. PAKOŚĆ GMINA DŁUGOŚĆ PRZYŁĄCZY W MB.....	49
TABELA 31. LICZBA ODBIORCÓW I ILOŚĆ ZUŻYCIA GAZU DLA MIASTA I GMINY PAKOŚĆ W LATACH 2004–2011.....	50
TABELA 32. LICZBA ODBIORCÓW I ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ GRUPY G GOSPODARSTWA DOMOWE ODBIORCY INDYWIDUALNI, W LATACH 2005 –2011.....	63
TABELA 33. BUDOWA NOWYCH OBIEKTÓW KUBATUROWYCH.....	64
TABELA 34. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH NA TERENIE PAKOŚCI I PROGNOZA DO 2027 R.....	65
TABELA 35. PROGNOZA ROZWOJU BUDOWNICTWA JEDNORODZINNEGO I WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO Z TEGO TYTUŁU.....	66
TABELA 36. PROGNOZA WZROSTU ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO DO OGRZEWANIA NOWYCH INDYWIDUALNYCH I WIELORODZONNYCH BUDYNKÓW MIESZKALNYCH W PAKOŚCI DO 2027 R.....	67
TABELA 37. BUDYNKI JEDNORODZINNE ZMNIJSZENIE ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO W WYNIKU PEŁNEJ TERMOMODERNIZACJI 100 % ZASOBÓW.....	67
TABELA 38. ZAINTERESOWANIE MIESZKAŃCÓW TERMOMODERNIZACJĄ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH W SKALI MIASTA –PROGNOZA.....	68
TABELA 39. PROGNOZA ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO BLOKI MIESZKALNE 2017 I 2027 R.....	69
TABELA 40. PROGNOZA ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO DO OGRZEWANIA ISTNIEJĄCYCH OBECNIE BUDYNKÓW MIESZKALNYCH W 2027 R.....	70
TABELA 41. ZASOBY MIESZKANIOWE I STANDARD WYPOSAŻENIA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH.....	71
TABELA 42. PROGNOZA ZMIAN ZAPOTRZEBOWANIA NA CIEPŁO PRZEZ MIESZKAŃCÓW.....	71
TABELA 43. LICZBA ODBIORCÓW I ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ GRUPY G GOSPODARSTWA DOMOWE ODBIORCY INDYWIDUALNI, W LATACH 2008 –2011.....	72
TABELA 44. PROGNOZA ZAPOTRZEBOWANIA GOSPODARSTW DOMOWYCH NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ DO 2027 R. PRZEZ.....	73

TABELA 45. LICZBA ODBIORCÓW I POZIOMU ZUŻYCIA GAZU W OKRESIE 2004–2011 R.	73
TABELA 46. PROGNOZA ZUŻYCIA GAZU DO 2027 R.	74
TABELA 47. PROGNOZA WZROSTU ZAPOTRZEBOWANIA NA GAZ PŁYNNY	75
TABELA 48. ZAPOTRZEBOWANIE NA CIEPŁO I ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ OGRZEWANYCH INDYWIDUALNIE W 2011 R.	76
TABELA 49. PLANY PODMIOTÓW W ZAKRESIE BUDOWY NOWYCH OBIEKTÓW KUBATUROWYCH	82
TABELA 50. POTRZEBY KOMUNALNE GMINY NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	82
TABELA 51. PROGNOZOWANE ZAPOTRZEBOWANIE KOMUNALNE GMINY NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ W 2027 R.	83
TABELA 52. NAJWIĘKSZE ZAKŁADY PRACY NA TERENIE GMINY PAKOŚĆ	84
TABELA 53. ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ ORAZ ILOŚĆ ODBIORCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GRUPACH ODBIORCÓW W OKRESIE 2007–2011 R. MIASTO I GMINA PAKOŚĆ	85
TABELA 54. TRENDY ZUŻYCIA ENERGII ELEKTRYCZNEJ W SEKTORZE GOSPODARCZYM	86
TABELA 55. PROGNOZA ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ W SEKTORZE GOSPODARCZYM W PAKOŚCI DO 2027 R.	87
TABELA 56. LICZBA ODBIORCÓW SEKTORA GOSPODARCZEGO I POZIOMU ZUŻYCIA GAZU W OKRESIE 2004–2011 R.	88
TABELA 57. PROGNOZA ZUŻYCIA GAZU DO 2027 R.	88
TABELA 58. AKTUALNE ZAPOTRZEBOWANIE W GMINIE NA CIEPŁO PALIWA GAZOWE I ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ ORAZ PRZEWIDYWANE ZMIANY NA 2027 R.	89
TABELA 59. AKTUALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I PROGNOZA WZROSTU ZAPOTRZEBOWANIA DLA PAKOŚCI.	89
TABELA 60. LICZBA ODBIORCÓW I POZIOMU ZUŻYCIA GAZU W OKRESIE 2004–2011 R.	89
TABELA 61. PROGNOZA ZUŻYCIA GAZU MIASTO I GMINA DO 2027 R.	90
TABELA 62. WYKAZ PRACUJĄCYCH I PLANOWANYCH DO URUCHOMIENIA SIŁOWNI WIATROWYCH	110
TABELA 63. MOC CIEPLNA NIEKTÓRYCH DOLNYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA.	118
TABELA 64. WARTOŚĆ OPAŁOWA RÓŻNYCH PALIW	120
TABELA 65. SKŁAD CHEMICZNY SŁOMY PSZENNEJ, JĘCZMIENNEJ I KUKURYDZIANEJ	122
TABELA 66. PORÓWNANIE PARAMETRÓW SŁOMY SZAREJ I ŻÓLTEJ BEZ PODZIAŁU GATUNKOWEGO ZBÓŻ	123
TABELA 67. WARTOŚĆ OPAŁOWA SŁOMY	123
TABELA 68. STOSUNEK PŁONU SŁOMY DO PŁONU ZIARNA ZBÓŻ	123
TABELA 69. MOŻLIWOŚĆ POZYSKANIA SŁOMY Z TERENU GMINY PAKOŚĆ	124
TABELA 70. PŁON SUCHEJ MASY DREWNA WIERZB KRZEWIASTYCH, JEGO WARTOŚĆ KALORYCZNA ORAZ ZAWARTOŚĆ POPIOŁU	127
TABELA 71. WARTOŚĆ ENERGETYCZNA ZRĘBKÓW WIERZBY W ZALEŻNOŚCI OD WILGOTNOŚCI	127
TABELA 72. KLUCZOWE OGRANICZENIA ŚRODOWISKOWE I PRZESTRZENNE DLA UPRAW ROŚLIN ENERGETYCZNYCH	128
TABELA 73. OSZACOWANA OBECNA I POTENCJALNA ILOŚĆ BIOMASY	130
TABELA 74. ŹRÓDŁA POCHODZENIA ODCHODÓW I ODPADÓW, POTENCJALNE ILOŚCI ORAZ WARTOŚĆ ENERGETYCZNA WYTWORZONEGO BIOGAZU W DRODZE FERMENTACJI BEZTLENOWEJ.	132
TABELA 75. TEORETYCZNE MOŻLIWOŚCI WYTWORZENIA BIOGAZU Z RÓŻNYCH ŹRÓDEŁ NA TERENIE PAKOŚCI	133
TABELA 76. PROGNOZA WZROSTU ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ DLA PAKOŚCI	134

2. Spis ilustracji

RYS. 1. PRZEBIEG SIECI GAZOWYCH WYSOKIEGO I ŚREDNIEGO CIŚNIENIA NA TERENIE MIASTA	47
RYS. 2. SIECI GAZOWYCH WYSOKIEGO I ŚREDNIEGO CIŚNIENIA NA TERENIE GMINY	48
RYS. 3. STREFY ENERGETYCZNE WIATRU W POLSCE WG H. LORENC.	105
RYS. 4. STREFY ENERGII WIATRU W POLSCE WG H. LORENC.	106
RYS. 5. MAPA TERENÓW MOŻLIWEJ LOKALIZACJI I ROZMIESZCZENIA WYBUDOWANYCH I PLANOWANYCH DO REALIZACJI ELEKTROWNI WIATROWYCH W GMINIE PAKOŚĆ	109
RYS. 6. ROCZNE SUMY PROMIENIOWANIA SŁONECZNEGO I SOLARNY POTENCJAŁ ENERGETYCZNY DLA POLSKI W 2008 ROKU	112
RYS. 7. CHARAKTERYSTYKA ZBIORNIKÓW GEOTERMALNYCH W REJONIE PAKOŚCI	117

X. LITERATURA

Przy opracowaniu projektu założeń do planu zaopatrzenia Miasta i Gminy Pakość w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wykorzystano następujące źródła informacji:

1. Polityka energetyczna Polski do 2030 r.
2. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne
3. Strategia rozwoju energetyki odnawialnej – dokument rządowy z 8 września 2000r.
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pakość.
5. Strategia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy Pakość
6. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 r..
7. Program ochrony środowiska miasta i gminy Pakość.
8. Plan gospodarki odpadami miasta i gminy Pakość.
9. Zasoby i możliwości wykorzystania OZE w województwie kujawsko-pomorskim.
10. Bank Danych Lokalnych GUS
11. Ankiety wśród mieszkańców przeprowadzone za pośrednictwem szkół podstawowych i gimnazjów.
12. Ankiety przeprowadzone w większych przedsiębiorstwach prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta.
13. Dane dotyczące planów rozwoju w zakresie zaspokajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną z rejonu Energetycznego Pakość.
14. Dane dotyczące planów rozwoju w zakresie zaspokajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe, ze strony Zakładu Gazowniczego Bydgoszcz,
15. Dane ze Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu
16. Dane z podmiotów gospodarczych działających na terenie Pakości.
17. Dane udostępnione przez Urząd Miejski w Pakości
18. Charakterystyka odpadów komunalnych na podstawie badań w wybranych miastach Polski Sieja
19. Strony internetowe:
 - Urzędu Miejskiego w Pakości
 - Głównego Urzędu Statystycznego: www.stat.gov.pl

